

Meer oog voor hoogbegaafdheid

Schoolminor: hoogbegaafdheid

(Altmann, 2016)

Student: Iris Marije Kroon | Studentnummer: 1443735 | Onderzoeksbegeleider: X |
Stageschool: X | Progress code: OL4,2-A | Eerste inlevermoment: 7 januari 2019 |
Tweede inlevermoment: 3 juni 2019

Inhoudsopgave

Samenvatting	
Inleiding	5
Onderwerp	5
Aanleiding	5
Persoonlijke motivatie	6
Opbouw onderzoek	6
Hoofdstuk 1: Probleemanalyse	7
Praktijkprobleem van school X	7
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	10
2.1. Wanneer hoogbegaafd	10
2.2. Verschil begaafd en hoogbegaafd	12
2.3. Leer- en persoonseigenschappen hoogbegaafdheid	13
2.4. Hoogbegaafdheid jonge leerlingen	16
2.5. Signalerings- en diagnosticeringsmethode Si-Di	16
2.5.1. Lijst bij aanmelding	16
2.5.2. Jaarlijkse signaleringslijst	17
2.5.3. Oudervragenlijst	17
2.5.4. Leerkracht diagnose	17
2.5.5. Toetsgegevens groep één tot en met acht	19
2.5.6. Vragenlijst leerlingen groep drie tot en met acht	19
Hoofdstuk 3: Probleemstelling	20
Hoofdstuk 4: Onderzoeksaanpak	22
4.1 Beschrijving onderzoeksgroep	22
4.1.1. Methode van data-verzameling	23
4.1.2. Verwacht resultaat	23
4.1.3. Onderzoeksactiviteiten	23
4.1.4. Ontwerpeisen	23
4.1.5. Dataverwerking	23
4.2. Tijkpad	26
Hoofdstuk 5: Resultaten	28
5.1. Analyseren enquêtes Si-Di protocol	28
Hoofdstuk 6: Conclusies, aanbevelingen en discussie	40
6.1. Conclusie	42

6.2. Aanbevelingen	42
6.3. Discussie	43
Literatuurlijst	44
Bijlage I	45
Procesverslag	45
Logboek	45
Persoonlijke reflectie op leerproces	51
Bijlage II	54
Verschil hoogintellectueel en hoogbegaafd	54
Bijlage III	55
Si-Di in een schema	55
Bijlage IV	56
Lijst bij aanmelding kleuters	56
Bijlage V	59
Resultatenblad aanmelding kleuters	59
Bijlage VI	60
Jaarlijkse signalering groep één-twee	60
Bijlage VII	61
Jaarlijkse signalering groep drie-acht	61
Bijlage VIII	62
Oudervragenlijst groep één-twee	62
Bijlage IX	66
Resultatenblad oudergesprek één-twee	66
Bijlage X	67
Oudervragenlijst groep drie-acht	67
Bijlage XI	69
Resultatenblad oudervragenlijst drie-acht	69
Bijlage XII	70
Leerkracht diagnose groep één-twee	70
Bijlage XIII	72
Leerkracht diagnose groep drie-acht	72
Bijlage XIV	74
Resultatenblad diagnose lijst	74
Bijlage XV	75

Leerlingvragenlijst groep drie-acht	75
Bijlage XVI	76
Resultatenblad leerlingvragenlijst	76
Bijlage XVII	77
Interview over motivatie Si-Di protocol	77
Bijlage XVIII	79
Enquête over het Si-Di protocol	79
Bijlage XIX	86
Aangepaste lijst bij aanmelding kleuters school X	86

Samenvatting

In het jaar 2015-2016 heeft school X gekozen om de signalerings- en diagnosticeringsmethode Si-Di in te zetten om vroegtijdig zicht te krijgen op potentieel hoogbegaafde leerlingen. Een vroegtijdige signalering van hoogbegaafdheid is belangrijk, omdat op deze manier problemen rondom hoogbegaafdheid voorkomen kunnen worden en leerkrachten in kunnen spelen op de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. De verwachting van school X van het Si-Di protocol was dat het potentieel hoogbegaafde leerlingen in kaart zou brengen. Het te laat signaleren en diagnosticeren van hoogbegaafdheid kan leiden tot demotivatie en onderprestatie.

De vraag die op dit moment bij X speelt, is: *“Signaleert en diagnosticeert het Si-Di protocol potentieel hoogbegaafde leerlingen in de groepen nul tot en met drie?”* Het doel van het onderzoek is om deze vraag te beantwoorden, zodat de school meer zekerheid krijgt over hun handelen. Op basis daarvan kan de school nieuwe beslissingen nemen.

Allereerst is er uitgebreid literatuuronderzoek gedaan naar de volgende punten: definitie hoogbegaafdheid, verschil begaafd en hoogbegaafdheid, leer- en persoonseigenschappen hoogbegaafdheid, hoogbegaafdheid jonge leerlingen en het Si-Di protocol. De inzichten die tijdens het literatuuronderzoek verkregen zijn, zijn gebruikt in het vervolg van het onderzoekstraject. Vervolgens is er een onderzoeksvraag opgesteld en zijn er passende deelvragen geformuleerd. Ook is er een plan opgesteld waarin de manier van dataverzameling beschreven staat en hoe dit verwerkt wordt in het onderzoek.

De data is verkregen door gesprekken te voeren, enquêtes uit te delen en het bestuderen van gegevens. De geanalyseerde data zijn op een transparante manier beschreven met gebruik van grafieken. Uit de resultaten blijkt dat de signalerings- en diagnosticeringsmethode Si-Di in het algemeen voldoet voor het vaststellen van potentieel hoogbegaafde leerlingen in de groepen nul tot en met drie van school X. In de vier jaar dat X het Si-Di protocol inzet, zijn er vijf leerlingen gesignaleerd op een mogelijke ontwikkelingsvoorsprong. Uit de enquêtes en het interview blijkt dat veel leerkrachten positieve ervaringen hebben met het werken met het Si-Di protocol. Drie leerkrachten hebben echter in de enquête aangegeven dat een opfrismoment Si-Di welkom is.

Voortkomend uit de conclusie zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd: het Si-Di protocol zorgvuldig en identiek inzetten, bijscholing van de leerkrachten, aanstellen van een hoogbegaafdheidscoördinator en betere documentatie van de Si-Di resultaten.

Inleiding

In de instroomgroep van school X zit een bijzondere leerling:

“Leerling X (4 jaar) gaat sinds enkele weken naar school X. Op een middag komt de directrice aan X haar moeder vragen of ze bij de inschrijving misschien een fout hebben gemaakt bij het invullen van de geboortedatum. ‘Ze is veel verder dan de andere kleuters’, vertelt de directrice aan de verbaasde moeder. ‘Is ze misschien een jaar ouder dan wij hebben genoteerd?’ Leerling X kent inderdaad al alle kleuren, praat in mooie volzinnen, herkent woorden in verschillende kinderboeken, kan moeiteloos tot twintig tellen en begint nu al letters te vormen op haar tekenpapier. Nog voor de kerstvakantie zit leerling X een klasje hoger.”

(Kieboom, 2015)

Op school X is het gebruikelijk dat leerkrachten van de instroomgroep elke nieuwe leerling met het Si-Di protocol observeert. Het Si-Di protocol (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010) is een signalerings- en diagnosticeringsmethode die hoogbegaafdheid in kaart brengt. Leerkrachten kunnen deze methode inzetten voor leerlingen van groep één tot en met acht. De school gebruikt dit protocol om een ontwikkelingsvoorsprong vroegtijdig te signaleren. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat kinderen die niet tijdig worden gesignaleerd, kans lopen om gedemotiveerd te raken of risico's lopen in de vorm van onderpresteren (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010). De lerares van de instroomgroep heeft leerling X meerdere malen geobserveerd en de formulieren van het Si-Di protocol ingevuld. De resultaten geven een vermoeden van hoogbegaafdheid, daarom besluit de leerkracht om de intern begeleider in te schakelen.

ONDERWERP

Leerling X laat kenmerken van hoogbegaafdheid zien. De vraag die nu bij de leerkracht en de intern begeleider speelt, is of er daadwerkelijk sprake is van hoogbegaafdheid. Maar wat is hoogbegaafdheid precies en wanneer mag je spreken van hoogbegaafdheid? Kerpel (Kerpel, 2014) formuleert hoogbegaafdheid als de aanleg om tot uitzonderlijke prestaties te komen. Volgens haar spelen naast een hoge intelligentie ook persoonlijkheidsfactoren een rol, zoals creativiteit en doorzettingsvermogen. Als lezer is het lastig om hoogbegaafdheid bij leerling X vast te stellen op basis van een situatiebeschrijving. Alleen iemand die haar goed kent, kan het leervermogen en de gedragskenmerken van X koppelen aan de kenmerken van hoogbegaafdheid. In hoofdstuk twee het theoretisch kader wordt meer zicht gegeven op de betekenis van hoogbegaafdheid en de kenmerken daarvan.

AANLEIDING

In Pabo jaar vier module twee krijgen studenten de opdracht om te starten met het afstudeeronderzoek. Dit onderzoek is gericht op verbetering van de praktijk. Mijn scriptie gaat over hoogbegaafdheid, dit voer ik uit op school X. In de vacature van school X stond een onderzoeksvoorstel, namelijk: hoogbegaafdheid. De basisschool heeft zich in 2015-2016 georiënteerd op een vernieuwde visie op het gebied van hoogbegaafdheid. De directeur, de adjunct directrice en de leerkrachten hebben gebrainstormd over verschillende aanpakken en verrijkingsmiddelen voor hoogbegaafdheid. Ze hebben verschillende bijeenkomsten bijgewoond en deze als inspiratiebron gebruikt voor de

herformulering van hun visie. Op basis daarvan hebben zij verschillende aanpakken doorgevoerd, zoals het signalerings- en diagnosticeringsmethode Si-Di. De school is nu benieuwd of de signalerings- en diagnosticeringsmethode voldoet aan de verwachtingen en of het hoogbegaafdheid bij kinderen vaststelt. Daarbij wil school X passende adviezen aangereikt krijgen die zij mee kunnen nemen in het optimaliseren van hun visie op hoogbegaafdheid.

PERSOONLIJKE MOTIVATIE

Niet alleen de vacature, maar ook het onderzoeksvoorstel sprak mij erg aan. Persoonlijk vind ik het ontwikkelingsproces van kinderen ontzettend interessant. Ik vind het bijzonder dat kinderen zich op verschillende manieren kunnen ontplooien. Daarbij ben ik voornamelijk nieuwsgierig naar de afwijkende ontwikkeling.

In de afgelopen jaren heb ik nauwelijks kennis opgedaan over hoogbegaafdheid. Naar mijn idee is hier op de Pabo weinig aandacht aan besteed, terwijl er in de praktijk veel leerlingen zijn die meerbegaafd of zelfs hoogbegaafd zijn (Kuipers, Kei in hoogbegaafdheid, 2018). Als ik na de Pabo voor een klas zou staan waar meerbegaafde of hoogbegaafde leerlingen in zouden zitten, zou ik niet weten hoe ik mijn onderwijs daarop zou moeten aanpassen.

Kuipers (Kuipers, Kei in hoogbegaafdheid, 2018) bevestigt dat hoogbegaafde leerlingen hun eigen onderwijsbehoeftes hebben en dat het belangrijk is dat zij blijven leren.

Met dit onderzoek verwacht ik dat mijn kennis op het gebied van hoogbegaafdheid wordt vergroot en ik dit later kan toepassen binnen het vormgeven van mijn eigen onderwijs.

Vooraf hoop ik met dit onderzoek een antwoord te geven op het praktijkprobleem van school X, waardoor zij hun onderwijsaanbod nog beter kunnen aanpassen op de leerbehoeftes van hoogbegaafde leerlingen.

OPBOUW ONDERZOEK

In hoofdstuk één wordt beschreven wat het praktijkprobleem van school X is, dit wordt gedaan door middel van de 5xW + H methode. In hoofdstuk twee is het theoretisch kader vormgegeven, waarin inzichtelijk is gemaakt wat er in de literatuur geschreven staat over het praktijkprobleem van school X. Er wordt onder andere antwoord gegeven op de vraag wanneer je mag spreken van hoogbegaafdheid en wat het Si-Di protocol inhoudt. In hoofdstuk drie wordt het doel van het onderzoek toegelicht. De hoofd- en deelvragen worden beschreven en er wordt een hypothese uitgesproken. In de onderzoeksaanpak wordt duidelijk hoe het onderzoek wordt uitgevoerd en hoe de resultaten verwerkt worden. Tot slot is er een procesverslag aanwezig, waarin de onderzoeksactiviteiten staan beschreven.

Hoofdstuk 1: Probleemanalyse

In dit hoofdstuk wordt het praktijkprobleem van school X beschreven, door middel van de 5xW + H-methode van (Migchelbrink, 2008). De vragen van de 5xW + H-methode zijn:

- **Wat** is het probleem?
- **Wie** heeft te kampen met het probleem?
- **Wanneer** treedt het probleem op?
- **Waarom** is het een probleem?
- **Waar** doet het probleem zich voor?
- **Hoe** is het probleem ontstaan?

Tijdens de oriëntatie fase is informatie verzameld over het praktijkprobleem. Er zijn gesprekken gevoerd met de betrokkenen over het praktijkprobleem en de verzamelde informatie van de school over hoogbegaafdheid is geanalyseerd. Op basis van deze verkregen gegevens worden bovenstaande vragen zo compleet mogelijk beantwoord.

PRAKTIJKPROBLEEM VAN SCHOOL X

In het schoolplan van school X wordt beschreven waarvoor hun school en hun onderwijs staat, waar ze de komende tijd aan willen werken en hoe ze dat willen bereiken en met welke middelen. Om de vier jaar wordt het schoolplan herzien. De school heeft op deze manier duidelijk voor ogen waartoe zij willen werken, daardoor blijft de visie van school X op onderwijs up-to-date (X, 2015).

Het huidige schoolplan is vastgesteld voor de periode 2015 tot 2019. In het document staan verscheidene doelen waaraan de school wilt werken. Eén van die punten is het optimaliseren en het verbreden van het aanbod voor hoogbegaafden en de organisatie daarvan. School X streeft naar een passend aanbod voor meer- en hoogbegaafde leerlingen, daarnaast wil de school dat leerkrachten deskundig zijn in het begeleiden van meer- en hoogbegaafde leerlingen. Dit streven zie je terug in de missie van school X: *'Het is onze ambitie om het beste uit uw kind te halen.'* (X, 2015).

Het doel van school X om het aanbod voor hoogbegaafde leerlingen te verbreden, is ook opgenomen in de schoolgids van 2018-2019. Hierin staat dat zij niet alleen aandacht besteden aan zwakkere leerlingen, maar ook aan begaafde- en hoogbegaafde leerlingen. De directeur (X, school X, 2018-2019) van de school beschrijft in de gids dat deze leerlingen uitdagender leerstof krijgen aangeboden, zoals: Levelwerk, Pluswerk en de drie sterrenaanpak van de rekenmethode Pluspunt.

In het jaar 2015-2016 is het team van school X naar verscheidene cursussen geweest over hoogbegaafdheid. Er is daar input gekregen om hun aanbod voor hoogbegaafden te optimaliseren en te verbreden. Naar aanleiding van die cursussen hebben ze bijvoorbeeld de profielen van hoogbegaafde leerlingen in kaart gebracht, ze hebben lesmateriaal verzameld, ze hebben een signalerings- en diagnosticeringsmethode gekozen, et cetera.

Destijds heeft school X er voor gekozen om het Si-Di protocol in te zetten. In de klas worden meer- en hoogbegaafde leerlingen niet altijd herkend. Bij een oppervlakkige observatie worden, volgens Kuipers en de Bruin- de Boer (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010), de helft van de (hoog)begaafde kinderen onderschat. Er bestaat een kans dat deze leerlingen gedemotiveerd raken wat kan leiden tot onderpresteren. Het protocol bevat instrumenten

die de ontwikkelingsvoorsprong bij leerlingen en de mate van een hoge begaafdheid in kaart brengen. De leerkrachten van de instroomgroep tot en met groep acht kunnen gebruik maken van het Si-Di protocol om kinderen te signaleren en te diagnosticeren, want volgens Kuipers (Kuipers, Kei in hoogbegaafdheid, 2018) is er een verschil tussen signaleren en diagnosticeren. In hoofdstuk twee het theoretisch kader is meer te lezen over het Si-Di protocol.

School X is nu echter benieuwd of het Si-Di protocol voldoet aan de verwachtingen en of het daadwerkelijk hoogbegaafdheid in kaart brengt. Daarnaast wil de adjunct-directrice weten of het Si-Di protocol onder de leerkrachten bevalt en of zij alle stappen van het protocol uitvoeren. In een gesprek met de adjunct-directrice is afgesproken dat het onderzoek betrekking heeft op de instroomgroep tot en met groep drie, dit in verband met mijn voorkeur voor het jonge kind en de afbakening van het onderzoek. Daarbij is afgesproken dat het onderzoek zowel op beide locaties van school X wordt uitgevoerd. Het aanbod en de organisatie voor hoogbegaafde leerlingen is op beide locaties gelijk. Kortom, het doel van het onderzoek is om te onderzoeken of de signalerings- en diagnosticeringsmethode Si-Di voldoet voor het vaststellen van hoogbegaafdheid bij kinderen in de groepen nul tot en met drie van school X. Daarbij is het belangrijk dat de school zicht krijgt op het proces en de inhoud van het Si-Di protocol. In het onderzoek moet naar voren komen of de definitie die school X hanteert voor hoogbegaafdheid past bij de werking van het Si-Di protocol. De definitie van school X voor hoogbegaafdheid komt overeen met de definitie van Arja Kerpel (Kerpel, 2014): *“Hoogbegaafdheid is de aanleg om tot uitzonderlijke prestaties te komen. Naast een hoge intelligentie spelen ook persoonlijkheidsfactoren een rol, zoals creativiteit en doorzettingsvermogen.”* Daarnaast moet er gemeten worden of de leerkrachten van de instroomgroep tot en met groep drie tevreden zijn over het proces en de inhoud van het Si-Di protocol. De resultaten van het onderzoek moeten ervoor zorgen dat school X verder kan bouwen aan de herformulering van de visie op hoogbegaafdheid, zoals beschreven staat in het schoolplan 2015-2019.

Volgens van der Donk en van Lanen (Donk & van Lanen, 2014) komt de bovenstaande beschrijving het best overeen met een evaluerend onderzoek. Een kenmerk van zo'n onderzoek is dat de waarde van iets wordt vastgelegd, in dit geval het Si-Di protocol. De vraag die bij de school speelt, is of het signalerings- en diagnosticeringsprotocol voor hoogbegaafdheid leidt tot het gewenste doel. Door dit onderzoek krijgt de school meer zekerheid over hun handelen, op basis daarvan kunnen nieuwe beslissingen genomen worden.

Het praktijkprobleem is zichtbaar geworden tijdens het formuleren van het schoolplan voor de periode 2015-2019. Sinds de komst van school Y, merkt school X dat ouders van hoogbegaafde kinderen steeds vaker besluiten om hun zoon of dochter over te plaatsen naar deze basisschool Y. School Y is namelijk een basisschool speciaal voor hoogbegaafde leerlingen, die zich in 2015 gesetteld heeft in plaats X.

Naar aanleiding van de komst van school Y, is school X gaan reflecteren op zijn eigen handelen op het gebied van hoogbegaafdheid. Als conclusie hebben ze daaruit getrokken om de organisatie en het aanbod voor hoogbegaafde leerlingen te verbreden en te optimaliseren. Daarnaast wil school X de deskundigheid van leerkrachten op het gebied van hoogbegaafdheid vergroten. Door hier aan te werken, hoopt de school om ontwikkelingsvoorsprongen bij leerlingen vroegtijdig te kunnen signaleren.

Bij het praktijkprobleem zijn de leerkrachten van school X van de instroomgroep tot en met groep drie betrokken, daarnaast zijn zij ook de belanghebbenden bij dit onderzoek. De leerkrachten voeren namelijk de stappen van het Si-Di protocol uit. Zij hebben baat bij het onderzoek, omdat de conclusie en de aanbevelingen hun kennis en inzichten op hoogbegaafdheid vergroten. Deze kunnen zij toepassen binnen hun onderwijspraktijken. Volgens Jan Kuipers (Kuipers, Kei in hoogbegaafdheid, 2018) hebben leerkrachten kennis van hoogbegaafdheid nodig om te kunnen signaleren. Ze moeten immers weten op welke signalen ze moeten letten.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

In dit onderzoek staat het onderwerp hoogbegaafdheid centraal. In dit hoofdstuk worden de volgende vragen beantwoord:

- 2.1 Wanneer mag je spreken van hoogbegaafdheid?
- 2.2 Wat is het verschil tussen begaafd en hoogbegaafd?
- 2.3 Wat zijn de leer- en persoonseigenschappen van hoogbegaafdheid?
- 2.4 Komt hoogbegaafdheid voor bij jonge leerlingen?
- 2.5 Wat houdt de signalerings- en diagnosticeringsmethode Si-Di in?

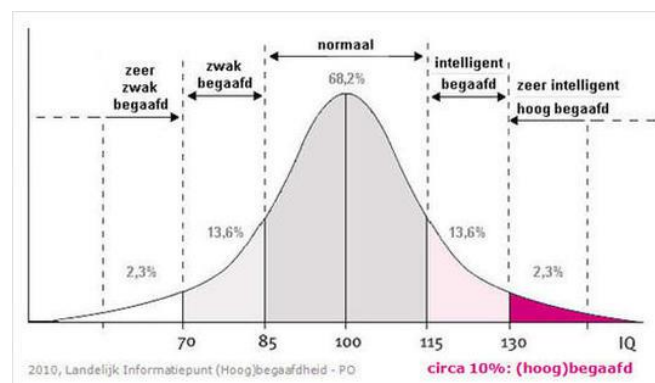
In het theoretisch kader wordt gebruik gemaakt van diverse bronnen die zo recent en betrouwbaar mogelijk zijn.

Het komt regelmatig voor dat kinderen op de basisschool ten onrechte gelabeld worden met het etiket hoogbegaafdheid. Volgens Kieboom (Kieboom, 2015) komt dit door de vele onwetendheden en misverstanden die er heersen onder hoogbegaafdheid. Daardoor wordt het lang niet altijd herkend. Kieboom (Kieboom, 2015) is van mening dat de focus in de literatuur vooral valt op de cognitieve aspecten van hoogbegaafdheid. Echter zijn de sociaal-emotionele aspecten net zo belangrijk. Onder het kopje 'Wanneer hoogbegaafd' is meer te lezen over de aspecten van hoogbegaafdheid.

2.1. WANNEER HOOGBEGAAFD

Hoogbegaafdheid komt in de praktijk weinig voor. Lammers van Toorenborg (Lammers van Toorenborg, 2005) geeft in een korte beschrijving weer hoe uitzonderlijk hoogbegaafdheid is: *“Op een schoolplein waar 100 kinderen staan, zijn maar twee à drie kinderen hoogbegaafd.”* Ze schrijft zelfs dat op een gemiddelde basisschool, maar ongeveer zes hoogbegaafde of hoogintelligente kinderen zitten.

Op de onderstaande afbeelding (PO, 2010) is een Gauss-kromme te zien van de verdeling van Intelligentie Quotiënt, afgekort IQ, -scores onder de normaalverdeling. Bij het hoogste punt zijn de meeste mensen; bij het laagste punt de minste mensen. De meeste kinderen, en ook volwassenen, hebben een IQ tussen 85 en 115. In de Gauss-kromme wordt een onderscheid gemaakt tussen begaafd en hoogbegaafd. Wat het verschil is tussen deze twee, wordt in paragraaf 2.2 nader toegelicht.

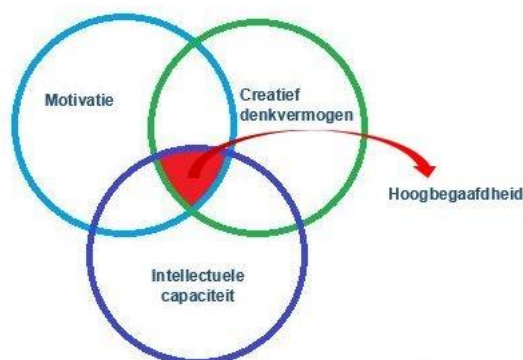
(PO, 2010)

Niet alleen uit de beschrijving van Lammers van Toorenborg (Lammers van Toorenborg, 2005), maar ook uit de afbeelding is op te maken dat hoogbegaafdheid weinig voorkomt. Een kind mag pas gediagnosticeerd worden met hoogbegaafd als het een IQ van 130 punten of hoger heeft. Stichting Leerplan Ontwikkeling (Stichting Leerplan Ontwikkeling, 2010) licht toe dat maar 10% van de normaalverdeling specifieke kenmerken van (hoog)begaafdheid laat zien. Echter is maar 2,3 % van de normaalverdeling werkelijk gediagnosticeerd met hoogbegaafdheid.

Zoals Kieboom (Kieboom, 2015) al beschreef, wordt hoogbegaafdheid vaak alleen belicht vanuit het cognitieve aspect, terwijl er meerdere eigenschappen aan hoogbegaafdheid verbonden zijn. In de afgelopen jaren zijn er veel onderzoeken geweest naar hoogbegaafdheid. Mönks en Renzulli zijn voorbeelden van wetenschappers die onderzoek hebben gedaan naar de opvattingen van hoogbegaafdheid. Hun opvattingen worden later in deze paragraaf toegelicht. De resultaten van de vele onderzoeken naar hoogbegaafdheid zijn weergegeven in modellen. Volgens Mönks en Ypenburg (Mönks & Ypenburg, 2011) heeft iedere wetenschapper een eigen kijk op hoogbegaafdheid. Deze opvatting over hoogbegaafdheid wordt regelmatig bijgesteld door ontdekte kennis en inzichten. Wetenschappers leren van elkaar; het ene onderzoek bouwt voort op het andere. Zo krijgen we langzamer hand een beter beeld van wat hoogbegaafdheid is (Mönks & Ypenburg, 2011).

Er zijn verscheidene modellen die inzicht geven in de opvattingen van hoogbegaafdheid. Van Gerven (van Gerven, 2002) benoemt dat in Nederland het Triadisch model het meest wordt toegepast. In dit model zijn de opvattingen van Renzulli en Mönks verwerkt.

Volgens de Amerikaanse professor Renzulli mag je pas van hoogbegaafdheid spreken als de volgende drie persoonskenmerken aanwezig zijn: intellectuele capaciteiten (IQ), creativiteit en motivatie, zo schrijft Mönks en Ypenburg (Mönks & Ypenburg, 2011). Renzulli noemt dit model de Three Ring-Conception.

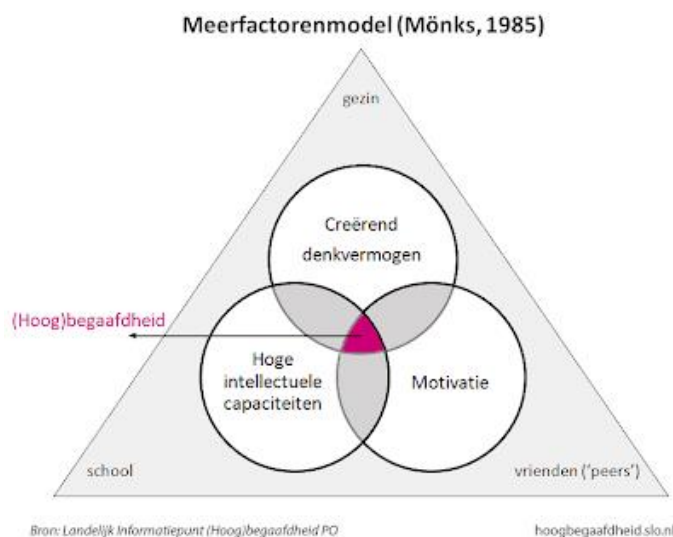

(Renzulli, 2018)

Van Toorenborg (Lammers van Toorenborg, 2005) verstaat onder intellectuele activiteiten een IQ van 130 punten of meer. Ze beschrijft motivatie als iets wat je graag wilt doen, onderzoeken of bestuderen. Mönks en Ypenburg (Mönks & Ypenburg, 2011) vullen dit aan met het doorzettingsvermogen hebben om een opdracht secuur af te ronden. Tot slot

verwoord Lammers van Toorenborg (Lammers van Toorenborg, 2005) creatief denken als een originele, aparte of andere manier van dingen aan pakken.

De Nederlandse professor Mönks heeft het model van Renzulli uitgebreid tot het Triadisch Interdependentie Model, oftewel het Meerfactorenmodel. Mönks (Mönks & Ypenburg, 2011) is van mening dat er meer nodig is dan intellectuele capaciteit, creatief denkvermogen en motivatie om je talenten te kunnen ontwikkelen. Hij heeft de factoren school, vrienden en gezin aan het model toegevoegd, omdat interactie met de omgeving de talentontwikkeling van het kind optimaliseert en stimuleert.

(Stichting Leerplan Ontwikkeling, 2018)

2.2. VERSCHIL BEGAAFD EN HOOGBEGAAFD

Er werd al benoemd dat er een verschil is tussen begaafd en hoogbegaafd, dit verschil wordt uitgelegd in deze paragraaf. Intelligentie is een eigenschap, dat zowel terug komt bij begaafd als hoogbegaafd. Echter licht Lammers van Toorenborg (Lammers van Toorenborg, 2005) toe dat hoogbegaafden zeer intelligent zijn en dat zij beschikken over de persoonseigenschappen creativiteit en motivatie. Begaafden beschikken deze drie persoonseigenschappen in mindere maten.

Hoogbegaafdheidsspecialist Morb  (Morb , 2018) bevestigt deze bevinding. Volgens haar is begaafd een eigenschap of beter gezegd een maatstaf van je cognitie. Onder hoogbegaafdheid verstaat zij een combinatie van eigenschappen, waaronder hoogintelligent. De illustratie in bijlage II (Irvine, 2015) geeft het verschil in werkhouding weer tussen een hoogintelligente- en een hoogbegaafde leerling. Een hoogbegaafde leerling heeft een ongewone, complexe woordenschat. Door het creatieve denkvermogen zijn zij in staat om te spelen met taal, waardoor hoogbegaafde leerlingen op een andere manier communiceren dan de rest van de klas. Een begaafde leerling houdt van woorden, maar heeft geen complexe taalvaardigheid. Nog een opvallend verschil is dat een hoogbegaafde leerling bovengemiddeld, maar ook gemiddeld of beneden gemiddeld kan presteren, terwijl een begaafde leerling bovengemiddeld presteert in de klas. Vandaar dat hoogbegaafdheid ook lastig te signalering is in de praktijk. In paragraaf 2.4 worden meer leer- en persoonseigenschappen van hoogbegaafde leerlingen besproken.

2.3. LEER- EN PERSOONSEIGENSCHAPPEN HOOGBEGAAFDHEID

Er zijn verschillende leer- en persoonseigenschappen die hoogbegaafde kinderen in meerdere of in mindere mate beschikken. Deze kenmerken zijn herkenbaar in de praktijk. Gerven (van Gerven, 2002) wijst er op dat niet iedere hoogbegaafde leerling deze kenmerken zal laten zien. Tevens zal de mate van beheersing per hoogbegaafde leerling verschillen.

Leereigenschappen van hoogbegaafde kinderen: (van Gerven, 2002)	
-	Zij kunnen in grote leerstappen naar het einddoel werken.
-	Zij hebben een hekel aan herhaling.
-	Zij hebben genoeg aan een beperkte hoeveelheid oefenstof
-	Ze hebben ruimte nodig voor de presentatie van hun eigen mening/visie.
-	Zij kunnen goed werken met opdrachten waarbij meerdere antwoorden mogelijk zijn.
-	Het zijn divergente denkers met een voorkeur voor 'onderdompelend' leren.
-	Zij kunnen goed met open opdrachten en vragen werken.
-	Zij zijn in staat om grotere verbanden te zien en kunnen derhalve goed vakoverstijgend werken.
-	Het zijn 'scheppende' denkers.
-	Zij zijn sterk analytisch ingesteld.

Persoonseigenschappen van hoogbegaafde kinderen: (van Gerven, 2002)

- *Snel van begrip*

Het kost hoogbegaafde leerlingen minder moeite om nieuwe lesstof eigen te maken. Ze laten dit niet altijd merken. Van Gerven (van Gerven, 2002) geeft hiervoor een mogelijke reden: *"Voor hen kan het moeilijke zo voor de hand liggend zijn, dat ze de juiste oplossing daardoor afdoen als 'dat is te makkelijk, dat kan het dus niet zijn'."*

- *Grote algemene interesse*

Opvallend is dat hoogbegaafde kinderen een grote algemene kennis hebben, deze kennis verwerven zij over het algemeen in hun vrije tijd. Hoogbegaafde kinderen willen graag ontdekken hoe iets in elkaar zit en hoe iets tot stand gekomen is. Doordat ze zulke vraagstukken interessant vinden, zullen ze moeite doen om antwoord op hun vragen te krijgen (van Gerven, 2002).

- *Hoog leertempo*

Het kost hoogbegaafde kinderen weinig moeite om vaardigheden eigen te maken, deze te koppelen aan bestaande kennis en toe te passen in de praktijk. In het algemeen zijn ze in staat om snel grotere verbanden te overzien. Volgens Van Gerven (van Gerven, 2002) hebben hoogbegaafde kinderen daarom minder moeite met de stof uit hogere leerjaren. Echter benoemt Van Gerven (van Gerven, 2002) dat een hoog leertempo niet automatisch leidt tot een hoog werktempo. In sommige gevallen hebben hoogbegaafde kinderen geen hoog werktempo, omdat dat leidt tot veel dezelfde en eenzijdige leerstof of omdat ze bang zijn voor de negatieve reacties van medeleerlingen.

- *Taalvaardig*

Hoogbegaafde kinderen zijn zeer taalvaardig, waardoor zij op een ander niveau communiceren dan de rest van de klas. Hoogbegaafden hebben op zeer jonge leeftijd al

een grote woordenschat en weten deze taalvaardigheid ook toe te passen. Door het creatieve denkvermogen zijn zij in staat om te spelen met taal. In discussies kunnen hoogbegaafde kinderen hun mening goed onder woorden brengen. Van Gerven (van Gerven, 2002) bedoelt hiermee dat zij onbewust hun grote taalvaardigheid inzetten om gesprekken en discussies naar hun hand te zetten.

- *Probleemoplossend vermogen*

Het creatieve denkvermogen van hoogbegaafde kinderen zorgt ervoor dat zij in staat zijn om oplossingen te zoeken voor complexe problemen. Opvallend is dat zij vaak oplossingen bedenken waar de meeste mensen niet aan gedacht hebben.

- *Groot analytisch vermogen*

Het groot analytisch vermogen komt niet alleen van pas op het cognitieve-, maar ook op het sociale gebied. Het zorgt ervoor dat hoogbegaafde kinderen snel problemen in kaart kunnen brengen en deze oplossen (van Gerven, 2002).

- *Creativiteit en originaliteit*

Dit kenmerk is vaak terug te zien bij andere eigenschappen, zoals de creatieve manier van probleemoplossend denken (van Gerven, 2002).

- *Geestelijk vroegrijp*

Hoogbegaafde kinderen denken op jonge leeftijd veel na over de problematiek die zich in deze wereld afspeelt. Ze vormen een mening over bekende zaken als: trouw, liefde, dood en oorlog en kunnen deze mening, door hun grote taalvaardigheid, gemakkelijk onder woorden brengen. Van Gerven (van Gerven, 2002) licht toe dat we deze kinderen vaak wat 'ouwelijk' over vinden komen.

- *Breinbrekers*

Volgens Van Gerven (van Gerven, 2002) beleven hoogbegaafde kinderen meer plezier aan het verrichten van moeilijke taken dan andere kinderen.

- *Een goed geheugen*

Hoogbegaafde kinderen beschikken over een goed geheugen. Niet alleen kennis, maar ook uitspraken en beloftes blijven hangen (van Gerven, 2002).

- *Doorzettingsvermogen*

Hoogbegaafde kinderen zijn echte doorzetters als zij bezig zijn met opdrachten die passen bij hun belevingswereld en niveau. Het is daarom van belang dat hoogbegaafden taken krijgen aangeboden die uitdagend van karakter zijn. Volgens Van Gerven (van Gerven, 2002) zorgen prikkelende opdrachten voor de ontwikkeling van het doorzettingsvermogen.

- *Streeft naar perfectie*

Het kost hoogbegaafde kinderen nauwelijks tot geen moeite om nieuwe leerstof eigen te maken. Voor hen ligt de uitdaging in het foutloos maken van hun werk. Dit streven heeft aan de ene kant voordelen, maar ook nadelen. Het te veel streven naar perfectie kan soms leiden tot faalangst (van Gerven, 2002).

- *Voorkeur voor zelfstandig werken*

Het liefst werken hoogbegaafde kinderen alleen. Ze willen zelf leren en zelf doen (van Gerven, 2002).

- *Is sterk betrokken op bepaalde terreinen*

Volgens Van Gerven (van Gerven, 2002) is één van de meest genoemde kenmerken van hoogbegaafdheid de sterke betrokkenheid op bepaalde terreinen.

- *Kan intuïtief denken*

Een hoogbegaafd kind reageert vaak vanuit zijn gevoel. Het kan op dat moment niet goed verklaren hoe het tot zijn antwoord gekomen is (van Gerven, 2002).

- *Behoefte aan contact met volwassenen*

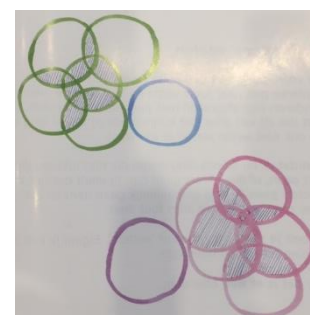
Van Gerven (van Gerven, 2002) benoemt dat dit niet een formeel kenmerk is van hoogbegaafde kinderen, maar dat het wel opvallend is dat veel van hen contact zoeken met volwassenen. Tijdens de les zoeken zij soms gericht de aandacht van de leerkracht. Hoogbegaafde kinderen hebben dus niet alleen behoefte aan uitdagende lesstof, maar ook aan een leerkracht die laat merken dat hij er mag zijn.

Van Gerven (van Gerven, 2002) benoemde al dat hoogbegaafde kinderen een grote algemene interesse hebben. Wendy Lammers van Toorenborg (Lammers van Toorenborg, 2005) voegt daar aan toe dat hoogbegaafde kinderen ook andere interesses hebben dan de meeste leeftijdsgenootjes.

Het onderstaande model, ontworpen door Rob Brunia, geeft het verschil weer tussen de interessegebieden van hoogbegaafde kinderen en andere klasgenoten. De groene cirkels stellen de jongens in een klas voor en de roze cirkels de meisjes. De paarse cirkel is een hoogbegaafd meisje en de blauwe cirkel een hoogbegaafd jongen.

In het model is te zien dat de groene cirkels elkaar overlappen, dit is ook te zien bij de roze cirkels. Het betekent dat veel jongens in de klas dezelfde interessegebieden hebben, bijvoorbeeld voetbal. Voor de meisjes betekent dit precies hetzelfde, alleen spelen zij bijvoorbeeld liever met barbies.

Zowel de paarse als de blauwe cirkel liggen buiten de groep. Zij hebben andere interesses dan voetbal en barbies (Lammers van Toorenborg, 2005).

(Lammers van Toorenborg, 2005)

Hoogbegaafde kinderen doen van nature dingen anders, maar voelen zich daardoor ook anders dan de rest. In sommige gevallen wordt hoogbegaafdheid dan als een probleem ervaren (Lammers van Toorenborg, 2005). Bovenstaand zijn de leer- en persoonseigenschappen van hoogbegaafden beschreven. Hoogbegaafde kinderen ervaren verschillen met andere leeftijdsgenoten op het gebied van: interesses, kennis, (samen) spelen, enzovoort. Doordat er dingen anders gaan dan het zou moeten gaan, kan een hoogbegaafd kind zich niet begrepen voelen. Toch hoeft hoogbegaafdheid, volgens Lammers van Toorenborg (Lammers van Toorenborg, 2005), niet een probleem te zijn. Als een hoogbegaafde leerling lesstof krijgt aangeboden die bij hem past en een omgeving heeft die hem begrijpt, hoeft hoofdbegaafdheid geen belemmering te zijn.

2.4. HOOGBEGAAFDHEID JONGE LEERLINGEN

Volgens Kuipers (Kuipers, Kei in hoogbegaafdheid, 2018) en Van Gerven (van Gerven, 2002) bestaan er geen hoogbegaafde jonge leerlingen. Zij spreken liever van een jonge leerling met een ontwikkelingsvoorsprong. Uit de literatuur blijkt dat het intelligentieniveau van jonge kinderen nog niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, omdat de ontwikkeling van kinderen een sprongsgewijs proces is. Kuipers (Kuipers, Kei in hoogbegaafdheid, 2018) schrijft zoal: *“Een intelligentietest kan uitwijzen of een kleuter op dit moment voorloopt op zijn leeftijdsgenoten, niet of dit ook in de toekomst het geval zal zijn.”* Daarnaast wijst Van Gerven (van Gerven, 2002) op het feit dat de ontwikkeling van een kleuter nog erg omgevingsgebonden is. Het gezin van een kind heeft namelijk een sterke invloed op de manier hoe het zich ontwikkelt.

Kortom, bij enkele kleuters blijft de ontwikkelingsvoorsprong zich verder ontwikkelen. Deze kinderen zouden ‘potentieel hoogbegaafd’ genoemd kunnen worden. Echter is het intelligentieniveau pas betrouwbaar te meten vanaf een leeftijd van acht jaar. Vanaf dat moment kan met meer zekerheid gezegd worden of een kind hoogbegaafd is (Kuipers, Kei in hoogbegaafdheid, 2018).

2.5. SIGNALERINGS- EN DIAGNOSTICERINGSMETHODE SI-DI

In de afgelopen jaren is de aandacht voor hoogbegaafdheid sterk toegenomen. In de inleiding van het theoretisch kader werd kort benoemd dat het regelmatig voorkomt dat kinderen onterecht gelabeld worden met het etiket hoogbegaafdheid. Dit maakt een goede signalerings- en diagnosticeringsmethode noodzakelijk. Alja de Bruin – de Boer en Jan Kuipers (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010) hebben een protocol ontworpen voor het signaleren en diagnosticeren van intelligente en (hoog)begaafde kinderen in het primair onderwijs. In het Si-Di 3 protocol zijn recente kennis, inzichten en ervaringen op het gebied van hoogbegaafdheid toegepast.

In bijlage III staat het Si-Di protocol in een schema.

2.5.1. Lijst bij aanmelding

Om aan het begin van de basisschool te bepalen of er bij een kind sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong of een hoge begaafdheid, is het van belang om hier vanaf de eerste schooldag aandacht aan te besteden. In dit protocol is er voor gekozen om tijdens of na de aanmelding te starten met een kennismakingsgesprek met de ouders. Zo krijgt de leerkracht, door middel van een vragenformulier, het beste zicht op de ontwikkeling van de leerling. Het is van belang dat het gesprek plaats vindt voordat het kind op school zit (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010).

De Bruin – de Boer en Kuipers (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010) benadrukken dat de lijst bij aanmelding en het verkennend gesprek gaat om een voorlopige indicatie van een ontwikkelingsvoorsprong en niet om de vaststelling ervan.

In bijlage IV staat de lijst bij aanmelding voor kleuters en in bijlage V staat een resultatenblad.

2.5.2. Jaarlijkse signaleringslijst

De Bruin – De Boer en Kuipers (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010) hebben een groepssignaleringslijst voor de groepen één tot en met acht ontworpen. Deze lijst wordt aan het begin van het jaar afgenomen. Het kan namelijk zo zijn dat hoogbegaafde kwaliteiten van kinderen onopgemerkt zijn gebleven.

Na het invullen van deel één, twee en drie van de signaleringslijst is het verstandig om in bespreking te gaan met de intern begeleider om samen vast te stellen welke leerlingen het vervolgtraject van de diagnose ingaan.

In bijlage VI staat de jaarlijkse signaleringslijst van groep één en twee. In bijlage VII staat de jaarlijkse signaleringslijst van groep drie tot en met acht.

2.5.3. Oudervragenlijst

Jan Kuipers en Alja de Bruin – de Boer (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010) vinden het contact met ouders een belangrijk aspect, omdat zij immers het meeste weten over hun kind. In deze fase zijn er twee stappen die doorlopen moeten worden. Namelijk de oudervragenlijst die thuis door de ouders is ingevuld en het gesprek waarin ouders de gelegenheid krijgen een toelichting te geven op de ingevulde lijst. In bijlage VIII staat de oudervragenlijst voor de groepen één en twee en in bijlage IX staat een resultatenblad voor het oudergesprek één-twee. Daarnaast staat in bijlage X de oudervragenlijst voor de groepen drie tot en met acht en in bijlage XI de resultaten van het oudergesprek.

2.5.4. Leerkracht diagnose

Na de fase van signalering en het contact met de ouders, komt de leerkrachtdiagnose. In deze procedure wordt een observatielijst ingevuld, een grafiek gemaakt, een conclusie geformuleerd en op basis daarvan een plan van aanpak gemaakt. Het is raadzaam om in deze fase de intern begeleider in te schakelen (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010).

2.5.4.1 Informatie diagnose lijst groep een tot en met twee

De kleuterobservatielijst maakt het mogelijk om een ontwikkelingsvoorsprong te herkennen.

Bij de uitvoering van de observatie is het van belang dat de leerkracht de informatie van de ouders als uitgangspunt neemt. Vooral als blijkt dat het kind thuis beter presteert dan op school. Op basis van de verkregen informatie biedt de leerkracht het kind passend ontwikkelingsmateriaal aan. Door het uitdagende materiaal kan het kind laten zien wat het kan, volgens de Bruin – de Boer en Kuipers (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010).

De stellingen in de kleuterobservatielijst geven een beeld van:

- Leervermogen
- Prestaties
- Zelfbeeld
- Taakgerichtheid
- Motivatie
- Sociaal emotionele vaardigheden
- Motoriek
- Houding tegenover school

De kleuterobservatielijst is te vinden in bijlage XII.

2.5.4.2. Toelichting resultatenblad

De onderdelen leervermogen en prestaties geven aan of er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong en in welke mate die voorsprong is. De overige onderdelen dragen in een positieve of negatieve zin bij aan de verdere ontwikkeling van het leervermogen en de prestaties (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010).

Als een kind hoog scoort op het onderdeel leervermogen, is er in het algemeen sprake van een grote voorsprong. Zijn er echter uitschieters naar boven en naar beneden in de andere onderdelen, is er mogelijk sprake van een grote voorsprong in ontwikkeling, maar is er tevens sprake van disbalans. De Bruin – de Boer en Kuipers (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010) raden in zo'n geval nader onderzoek aan.

Als een kind een lage score heeft op motivatie en taakgerichtheid, kan dit een signaal zijn van onderpresteren. Stel dat de scores op zelfbeeld en sociale vaardigheden ook wisselend zijn, wordt dit vermoeden versterkt. Volgens de Bruin – de Boer en Kuipers (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010) is er in de meeste gevallen sprake van te weinig uitdaging.

Als een kind laag scoort op het onderdeel zelfbeeld, kan dit een teken van faalangst zijn. Zeker als de resultaten op motivatie en prestatie hoog zijn (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010).

Het signaleren van een ontwikkelingsvoorsprong is niet eenvoudig. Het komt vaak voor dat een kind op meer dan één onderdeel wisselend scoort. Daarom moet er zorgvuldig gewerkt worden met de resultaten en de interpretaties daarvan. Er moeten geen overhaaste conclusies worden getrokken, van daar bevelen de Bruin – de Boer en Kuipers (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010) vervolgonderzoek aan.

2.5.4.3. Informatie diagnose lijst groep drie tot en met acht

De onderdelen van de diagnoselijst die in de groepen drie tot en met acht kan worden toegepast, bestaat uit de volgende punten:

- Leervermogen
 - Probleem oplossend vermogen
 - Creatief denken
 - Overige denkvaardigheden
- Motivatie/taakgerichtheid
- Zelfstandigheid/zelfregulering
- Sociaal emotionele competentie
- Houding tegenover school
- Zelfbeeld
- Leerpresetaties

(Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010)

De diagnoselijst voor de groepen drie tot en met acht is te vinden in bijlage XIII. Daarbij is in bijlage XIV een resultatenblad te vinden.

Ook in de hogere groepen geldt dat hoogbegaafdheid lastig in de praktijk te signaleren is. De leerling die geobserveerd gaat worden, zit namelijk al een tijd op school. De leerkracht moet, volgens de Bruin – de Boer en Kuipers (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010), rekening

houden met aanpassingsgedrag. Het kan voorkomen dat een leerling zijn talenten verbergt of niet toont in onderwijssituaties. De Bruin – de Boer en Kuipers (Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010) geven het advies om de leerling dan te observeren in vrije situaties.

2.5.5. Toetsgegevens groep één tot en met acht

De leerkracht of de intern begeleider stelt in deze fase het didactisch beheersingsniveau vast, door middel van doortoetsen. In deze stap wordt duidelijk welke leerstofonderdelen de leerling beheerst en aan welke leerstofonderdelen nog gewerkt moeten worden. Het doortoetsen gaat als volgt: als een leerling een toets op beheersingsniveau heeft gemaakt en de fouten verspreid zijn over verscheidene onderdelen, mag de volgende toets worden afgenomen. Deze handeling wordt herhaalt, totdat de leerling onder het beheersingsniveau scoort (CITO B of II of lager) (Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010).

CITO Normering:	
I	Goed (0-20% scoort hoger)
II	Ruim voldoende (20-40% scoort hoger)
III	Voldoende (40-60% scoort hoger)
IV	Onvoldoende (60-80% scoort hoger)
V	Zwak (80-100% scoort hoger)

Kuipers en de Bruin – de Boer (Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010) adviseren leerkrachten en intern begeleiders om na elke toets een foutenanalyse te maken. Het komt regelmatig voor dat een leerling op het beheersingsniveau scoort, maar dat alle fouten gemaakt zijn op één onderdeel. Dit onderdeel moet dan wel opnieuw worden aangeboden.

2.5.6. Vragenlijst leerlingen groep drie tot en met acht

Voor de leerlingen in groep drie tot en met acht is een vragenlijst ontworpen, waarin naar voren komt hoe ze over school denken. Naar aanleiding van de vragenlijst kan de leerkracht een gesprek met de leerling voeren, waarbij de leerling zijn mening kan toelichten. Samen met de leerling kunnen eventuele stappen besproken worden. De leerlingvragenlijst is te vinden in bijlage XV en het resultatenblad in bijlage XVI.

Hoofdstuk 3: Probleemstelling

In dit hoofdstuk wordt het doel van het onderzoek beschreven. Vanuit daar wordt een onderzoeksvraag geformuleerd, die het hele onderzoek centraal staat. Ook worden er deelvragen opgesteld die het beantwoorden van de onderzoeksvraag moeten vergemakkelijken.

Het onderzoek voor school X is een evaluerend onderzoek. Van der Donk en van Lanen (Donk & van Lanen, 2014) definiëren een evaluerend onderzoek als een onderzoek die de waarde van iets vastlegt, in dit geval het Si-Di protocol. In 2015-2016 heeft school X gekozen voor het signalerings- en diagnosticeringsprotocol Si-Di. Hun verwachtingen van het protocol waren dat het een ontwikkelingsvoorsprong/potentieel hoogbegaafde leerlingen in kaart zou brengen.

Kuipers (Kuipers, Kei in hoogbegaafdheid, 2018) schrijft namelijk dat hoogbegaafde leerlingen hun eigen onderwijsbehoeftes hebben en dat het voor hen belangrijk is dat ze blijven leren. Van leerkrachten vraagt dit een uitdagend en passend onderwijsaanbod. Het te laat signaleren en diagnosticeren van hoogbegaafdheid kan immers leiden tot demotivatie en onderprestatie.

De vraag die op dit moment bij de school speelt, is: “Signaleert en diagnosticeert het Si-Di protocol een ontwikkelingsvoorsprong/potentieel hoogbegaafde leerlingen in de groepen nul tot en met drie?” Het doel van het onderzoek is om deze vraag te beantwoorden, zodat de school meer zekerheid krijgt over hun handelen, op basis daarvan kunnen nieuwe beslissingen genomen worden.

Uit dit onderzoeksdoel vloeit de volgende onderzoeksvraag voort:

“Voldoet de signalerings- en diagnosticeringsmethode Si-Di voor het vaststellen van potentieel hoogbegaafde leerlingen in de groepen nul tot en met drie van school X?”

Aan de hand van deze onderzoeksvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. Wat houdt hoogbegaafdheid in volgens de literatuur en welke hanteert school X?
2. Wat zijn de stappen binnen het Si-Di protocol?
3. Wat waren de verwachtingen van school X over het Si-Di protocol?
4. Hoe past school X het Si-Di protocol, in de groepen nul tot en met drie, toe?
5. Wat zijn de Si-Di resultaten, in de groepen nul tot en met drie, in de periode van 2015 tot 2018?
6. Hoe ervaren de leerkrachten van school X, in de groepen nul tot en met drie, het werken met het Si-Di protocol?

Dit onderzoek moet een positieve bijdrage leveren aan het oplossen van het praktijkprobleem van school X. De aanbevelingen die gedaan worden in het onderzoek, kunnen gebruikt worden om het aanbod en de organisatie voor leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong, in de groepen nul tot en met drie, te optimaliseren. Tevens kan school X het onderzoek gebruiken om de kennis van de leerkrachten, op het gebied van hoogbegaafdheid, te vergroten, zodat ze vanuit daar op de juiste manier kunnen handelen.

Naar aanleiding van de literatuurstudie in hoofdstuk twee, wordt verwacht dat het signalerings- en diagnosticeringsprotocol Si-Di een geschikte methode is om ontwikkelingsvoorsprong/potentieel hoogbegaafde leerlingen in kaart te brengen. De ondernemen stappen zijn zorgvuldig en inzichtelijk weergegeven.

Kuipers (Kuipers, Kei in hoogbegaafdheid, 2018) benadrukt dat er een verschil is tussen signaleren en diagnosticeren, deze opvatting is ook terug te zien in het Si-Di protocol wat hij ontworpen heeft samen met de Bruin- de Boer. Er zijn aparte formulieren voor het signaleren en het diagnosticeren die eenvoudig zijn in te vullen door de leerkrachten, de intern begeleider, de ouders en eventueel het kind. Daarnaast kan er voor gekozen worden om de formulieren digitaal of op papier in te vullen.

Door vanaf de instroomgroep te beginnen met het signaleren van een ontwikkelingsvoorsprong, krijgt de school vroegtijdig zicht op hoogbegaafdheid. Vanaf acht jaar mag je, volgens Kuipers (Kuipers, Kei in hoogbegaafdheid, 2018), spreken van hoogbegaafdheid. Voor die tijd spreek je van een ontwikkelingsvoorsprong of potentieel hoogbegaafd. Het intelligentieniveau van jonge kinderen is echter nog niet betrouwbaar genoeg om vastgesteld te worden. De jaarlijkse signaleringslijst zorgt ervoor dat de school blijvend zicht krijgt op de ontwikkelingsvoorsprong. Pas als de voorsprong zich blijft ontwikkelen, kan er, in combinatie met de overige leer- en persoonseigenschappen, gesproken worden van hoogbegaafdheid.

Wel moeten de leerkrachten kennis hebben van hoogbegaafdheid. Ze moeten weten welke leer- en persoonseigenschappen hoogbegaafde kinderen hebben. Volgens Kuipers (Kuipers, Kei in hoogbegaafdheid, 2018) moet je kennis hebben van de signalen van hoogbegaafdheid om te kunnen signaleren en diagnosticeren.

Als de leerkrachten van de instroomgroep tot en met groep drie de stappen van het Si-Di protocol stapsgewijs zouden uitvoeren, zou het een geschikt instrument zijn om hoogbegaafdheid te signaleren en te diagnosticeren. Echter is er nu nog geen zicht op hoe de leerkrachten het Si-Di protocol interpreteren en uitvoeren.

Ten tweede moet de inhoud van het Si-Di protocol overeen komen met de definitie van hoogbegaafdheid die school X hanteert. Vindt de school dat de vragen van het Si-Di protocol hun beschrijving van hoogbegaafdheid dekt? Als de inhoud van het Si-Di protocol past bij de definitie van hoogbegaafdheid die school X hanteert, zou het Si-Di protocol een geschikt middel moeten zijn om hoogbegaafdheid in kaart te brengen.

Hoofdstuk 4: Onderzoeksaanpak

4.1 BESCHRIJVING ONDERZOEKSGROEP

Het onderzoek vindt plaats op school X in de instroomgroep tot en met groep drie. De onderzoeksgroep bestaat uit tien leerkrachten. In overleg met de adjunct directrice is er voor gekozen om de instroomgroep tot en met groep drie te betrekken in het onderzoek, dit in verband met de grote van het onderzoek. Wel is er voor gekozen om beide locaties mee te nemen in het onderzoek, hierdoor is er namelijk meer respons wat het resultaat, de conclusies en de aanbevelingen kunnen beïnvloeden.

In de onderstaande tabel is overzichtelijk gemaakt wie voor welke groep staat en of diegene werkt op de locatie X of locatie Y

Leerkrachten	Locatie	Groep
Leerkracht A	Y	één
Leerkracht B	Y	één
Leerkracht C	Y	twee
Leerkracht D	Y	twee
Leerkracht E	Y	drie
Leerkracht F	X	instroom
Leerkracht G	X	instroom
Leerkracht H	X	één - twee
Leerkracht I	X	één - twee
Leerkracht K	X	drie

Daarnaast is de adjunct directrice van school X betrokken bij het onderzoek. Zij is namelijk het aanspreek punt van de school en opdrachtgever van het onderzoek. Met leerkracht F wordt een interview gehouden over de motivatie en de verwachting van het Si-Di protocol. Deze methode is namelijk gekozen, voordat de adjunct directrice in dienst kwam van school X. Leerkracht F heeft zich in de afgelopen jaren verdiept in hoogbegaafdheid bij kleuters en is hier in haar groep actief mee bezig. Onder de leerkrachten van de groepen nul tot en met drie, worden enquêtes afgenomen die zicht moeten geven op de ervaringen met en de toepassing van het Si-Di protocol. In de onderstaande tabel wordt verder toegelicht op welke manier de deelvragen beantwoord zullen worden.

Voor de informatie wordt toestemming gevraagd aan de adjunct directrice en/of de desbetreffende leerkracht. Er wordt vertrouwelijk om gegaan met de data, dit wordt onder andere gedaan door het anonimiseren van namen. Ook met de Si-Di resultaten worden voorzichtig en vertrouwelijk om gegaan.

Deelvraag	4.1.1. Methode van data-verzameling	4.1.2. Verwacht resultaat	4.1.3. Onderzoeksactiviteiten	4.1.4. Ontwerpeisen	4.1.5. Dataverwerking
Deelvraag 1: Wat houdt hoogbegaafdheid in volgens de literatuur?	Bestuderen: -beschrijven -definiëren	Hierdoor wordt inzichtelijk wat hoogbegaafdheid inhoudt, wanneer je mag spreken van hoogbegaafdheid en wat hun leer- en persoonseigenschappen zijn.	Hoogbegaafdheid vanuit meerdere perspectieven bekijken, door middel van verschillende tekstbronnen te bestuderen.	Niet van toepassing.	Verwerken in het theoretisch kader.
Motivatie deelvraag 1:	Een kernbegrip in het onderzoek is hoogbegaafdheid. Het is daarom van belang dat de lezer een beeld krijgt van wat er onder hoogbegaafdheid verstaan wordt. Daarnaast is het noodzakelijk zicht te krijgen op de leer- en persoonseigenschappen van hoogbegaafdheid, deze kennis is namelijk nodig voor het bestuderen van het Si-Di protocol.				
Deelvraag 2: Wat zijn de stappen binnen het Si-Di protocol?	Bestuderen: -beschrijven -evalueren	Door literatuuronderzoek wordt er informatie verkregen over het Si-Di protocol. Deze kennis wordt ingezet om vast te stellen in hoeverre het Si-Di protocol voldoet aan het signaleren en diagnosticeren van hoogbegaafdheid op school X.	De stappen van het Si-Di protocol beschrijven door middel van het bestuderen van verschillende tekstbronnen.	Niet van toepassing.	Verwerken in het theoretisch kader. Verwerken in resultaten en conclusies.
Motivatie deelvraag 2:	School X zet het Si-Di protocol in om vroegtijdig zicht te krijgen op hoogbegaafdheid. Het is van belang om te onderzoeken wat het Si-Di protocol inhoudt en welke stappen er binnen de methode genomen worden om hoogbegaafdheid in kaart te brengen.				

Deelvraag 3: Wat waren de verwachtingen van school X over het Si-Di protocol?	Bevragen: -beschrijven -definiëren	Door middel van bevragen wordt duidelijk waarom school X voor het Si-Di protocol gekozen heeft en wat hun verwachtingen daarvan waren.	Interview ontwerpen Interview afnemen Interview analyseren	Een interview met leerkracht F van school X over de motivatie en de verwachtingen van het Si-Di protocol.	Interview analyseren. Verwerken in de inleiding, omdat het is de aanleiding van het onderzoek.
Motivatiedeelvraag 3:	School X heeft gekozen voor het Si-Di protocol om hoogbegaafdheid te signaleren en te diagnosticeren. Het is van belang om te weten hoe zij bij dit instrument zijn gekomen en wat hun verwachtingen waren van het protocol. Op deze manier kan onderzocht worden of het Si-Di protocol voldoet aan de verwachtingen van school X.				
Deelvraag 4: Hoe past school X het Si-Di protocol, in de groepen nul tot en met drie, toe?	Bevragen: -beschrijven -vergelijken -evalueren	Door middel van beschrijven kan inzichtelijk worden gemaakt hoe school X het Si-Di protocol toe past. In hoeverre komt de uitvoering van school X overeen met de voorgeschreven stappen van het Si-Di protocol? De resultaten hiervan hebben invloed op het advies in hoeverre het instrument past bij de vooraf gestelde criteria van school X.	Enquête ontwerpen Enquête afnemen Enquête analyseren In bijlage XVIII staat de enquête weergegeven.	Een enquête waarin de vragen gaan over het signaleren, diagnosticeren en het uitwerken van het Si-Di protocol. -In hoeverre meet de lijst bij aanmelding de leer- en persoonseigenschappen van hoogbegaafdheid? -In hoeverre meet de jaarlijkse signaleringslijst de leer- en persoonseigenschappen van hoogbegaafdheid? -In hoeverre meet de oudervragenlijst af wat hoogbegaafdheid is? -In hoeverre meet de leerkracht diagnoselijst wat hoogbegaafdheid is? Bij de vragen staat een schaal: voldoet niet, matig, redelijk, goed, n.v.t. Daarnaast is er ruimte voor een open antwoord bij het kopje opmerkingen.	Enquête analyseren. Vergelijken literatuur en praktijk. Verwerken in resultaten en conclusies.
Motivatiedeelvraag 4:	Het is van belang om te weten hoe school X het Si-Di protocol toe past in de praktijk en komt dit overeen met de aanpak die Si-Di voorschrijft.				

Deelvraag 5: Wat zijn de Si-Di resultaten, in de groepen nul tot en met drie, in de periode van 2015 tot 2018?	Bestuderen: -evalueren	Hierdoor wordt een beeld geschetst van het aantal hoogbegaafden, in de groepen nul tot en met drie, in de periode dat school X met het Si-Di protocol werkt.	De resultaten van het Si-Di protocol in de periode van 2015 tot 2018 worden gebruikt om vast te stellen in hoeverre de methode voldoet aan de vooraf verwachte criteria.	Niet van toepassing.	Verwerken in de conclusie.
Motivatatie vraag 5:	School X heeft aangegeven dat ze willen weten of het Si-Di protocol voldoet aan hun verwachtingen en of het daadwerkelijk hoogbegaafdheid signaleert en diagnosticeert. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, is het van belang om te weten wat de resultaten van het Si-Di protocol zijn in de periode 2015-2018.				
Deelvraag 6: Hoe ervaren de leerkrachten van school X, in de groepen nul tot en met drie, het werken met het Si-Di protocol?	Bevragen: -evalueren -definiëren -beschrijven	Door de leerkrachten in de groepen nul tot en met drie te bevragen over hun ervaringen met het Si-Di protocol, wordt er een beeld geschetst over de tevredenheid van het instrument.	Enquête ontwerpen Enquête afnemen Enquête analyseren In bijlage XVIII staat de enquête weergegeven.	De enquête wordt afgenomen bij de leerkrachten in de groepen nul tot en met drie van locatie X en locatie Y. In de enquête worden vragen gesteld als: -wat zijn de ervaringen in het algemeen? -wat gaat er goed? -wat kan beter?	Enquêtes analyseren. Verwerken in resultaten en conclusies.
Motivatatie deelvraag 6:	Het is belangrijk om te weten wat de leerkrachten van het Si-Di protocol vinden. Op deze manier worden de sterke punten van het instrument, maar ook de zwakkere punten zichtbaar.				

4.2. TIJDPAD

Module 2 Week:	Wat moet er worden ingeleverd?	Wat houdt het in?
2.1	-	Eerste bijeenkomst op NHL-Stenden over de schoolminor. Literatuurverkenning hoogbegaafdheid.
2.2	Inleiding	Lezer zicht bieden op onderwerp, aanleiding voor onderzoek duidelijk, persoonlijke motivatie duidelijk.
2.3	Probleemanalyse	Tweede bijeenkomst op NHL-Stenden over de schoolminor. Praktijkprobleem beschrijven d.m.v. 5xH+W methode.
2.4	-	Bezig met probleemstelling en theoretisch kader.
2.5	-	Derde bijeenkomst op NHL-Stenden over schoolminor. Bezig met probleemstelling en theoretisch kader.
2.6	Probleemstelling	Doel onderzoek, onderzoeksvraag, deelvragen, hypothese, besproken met betrokkenen.
2.7	Theoretisch kader	Verscheidene, betrouwbare literatuur over hoogbegaafdheid samengevat in theoretisch kader.
2.8	Onderzoeksaanpak	Onderzoeksgroep, methode dataverzameling, proces dataverzameling, proces dataverwerking, tijdpad.
2.9	Het onderzoeksplan (1 ^e inlevermoment)	Inleiding, probleemanalyse, theoretisch kader, probleemstelling, onderzoeksaanpak, procesverslag, logboek, literatuurlijst, bijlagen.

Module 3 Week:	Wat moet er worden ingeleverd?	Wat houdt het in?
3.1	Dataverzameling deelvraag één en twee.	Bijeenkomst vier. Feedback onderzoeksplan. Voortgang en dataverzameling bespreken. Antwoord geven op deelvraag één en twee.
3.2	Dataverzameling deelvraag drie	Interview ontwerpen, afnemen en analyseren. Beantwoorden deelvraag drie.
3.3	-	Enquêtes opstellen, versturen en analyseren.
3.4	Dataverzameling deelvraag vier en zes.	Enquêtes analyseren. Beantwoorden deelvraag vier en zes.
3.5	Dataverzameling deelvraag vijf.	Resultaten analyseren. Beantwoorden deelvraag vijf.
3.6	Dataverzameling in het geheel	Dataverzameling deelvraag vijf. Conclusie en aanbevelingen.
3.7	Onderzoeksrapport (1 ^e inlevermoment)	Procesverslag.
3.8	-	Feedback toepassen.
3.9	Onderzoekrapport (2 ^e inlevermoment)	Samenvatting, onderzoeksplan, resultaten verzamelen, analyseren en concluderen, procesverslag, logboek, literatuurlijst, bijlagen.

4.0	Presentatie onderzoek	Het onderzoek naar hoogbegaafdheid presenteren. De onderzoekscyclus, het proces en het resultaat toelichten.
------------	-----------------------	--

Hoofdstuk 5: Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de dataverzameling geanalyseerd en beschreven. Voor de deelvragen vier en zes is er een enquête opgesteld. Deze enquête gaat in op hoe de onderzoeksgroep het Si-Di protocol toepast en of ze vinden dat het Si-Di protocol een ontwikkelingsvoorsprong vaststelt in de groepen nul tot en met drie. Daarnaast moet uit de enquête naar voren komen hoe de onderzoeksgroep het werken met het Si-Di protocol ervaart.

5.1. ANALYSEREN ENQUÊTES SI-DI PROTOCOL

Hoe past school X het Si-Di protocol, in de groepen nul tot en met drie, toe?

De enquête over het Si-Di protocol bestaat uit vijf blokken, namelijk:

- Blok één: kennismakingsgesprek ouders
- Blok twee: signaleren
- Blok drie: diagnosticeren
- Blok vier: uitwerking
- Blok vijf: ervaringen

In blok één worden vragen gesteld over de lijst bij aanmelding kleuters. In blok twee worden ook vragen gesteld over de lijst bij aanmelding kleuters, maar wordt eveneens in gegaan op de jaarlijkse signalering en de oudervragenlijst. In blok drie komt de leerkracht diagnose ter sprake en in blok vier de doortoetsing en de leerling vragenlijst. Tot slot wordt er in blok vijf gevraagd naar de ervaringen van de leerkrachten met het Si-Di protocol. In bijlage XVIII staat de enquête over het Si-Di protocol.

Op vrijdag vijftien februari zijn de enquêtes op beide locaties uitgedeeld. Op dat moment bestond de onderzoeksgroep uit tien respondenten, die werkzaam zijn in de instroomgroep tot en met groep drie. Op donderdag zeven maart zouden de enquêtes weer opgehaald worden. Echter verliep de uitvoering anders dan gepland.

Op donderdag zeven maart waren er acht enquêtes ingeleverd, waarvan drie volledig, twee onvolledig en drie blanco. Op donderdag veertien maart en maandag 25 maart werden in totaal nog twee volledige enquêtes ingeleverd.

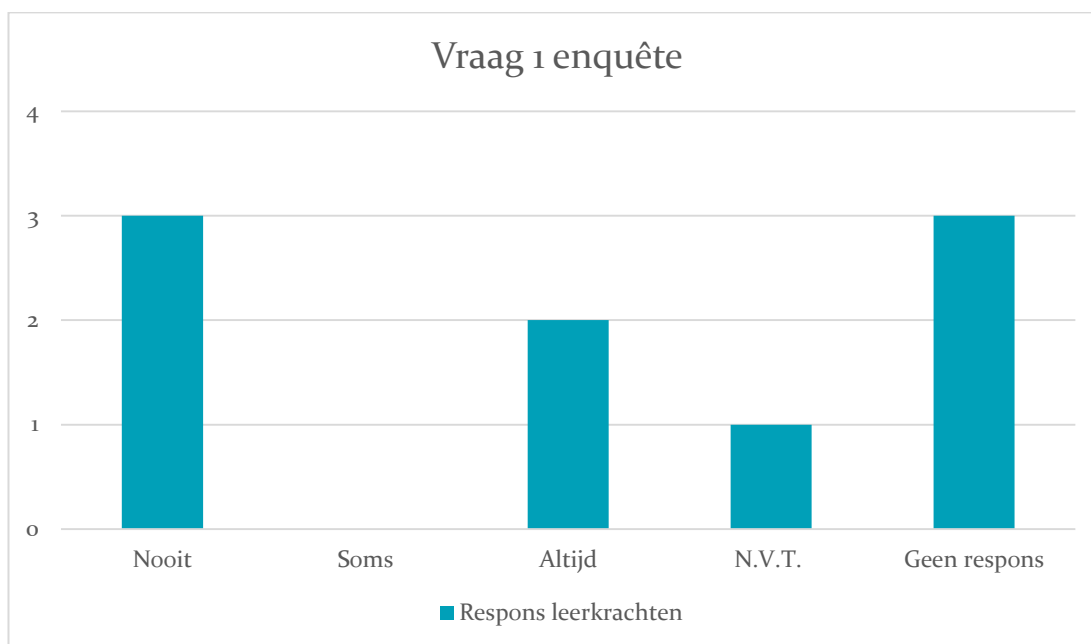
In eerste instantie werd verwacht dat alle respondenten uit de onderzoeksgroep de enquête zouden invullen, echter hebben slechts zeven leerkrachten de enquête ingevuld. De overige drie respondenten hebben de enquête om verschillende redenen niet ingevuld. Ook is er een enquête onvolledig ingevuld, dit komt omdat bepaalde vragen niet zijn ingevuld. Daarbij komt kijken dat twee duo collega's de enquête samen hebben ingevuld, in plaats van apart. Dit zorgt er voor dat de groep respondenten gekrompen is van tien leerkrachten naar negen.

Kortom, de groep respondenten is om verschillende redenen kleiner geworden. Dit heeft ook invloed op de uitkomsten van het onderzoek. De ontbrekende data worden wel meegenomen in de analyse en de verwerking van de resultaten. In hoofdstuk zes 'de conclusies, aanbevelingen en discussies' wordt dieper ingegaan op de invloed van de ontbrekende data op de uitkomsten van het onderzoek.

De uitkomsten van de enquête worden hieronder besproken. De vragen acht, tien twaalf, veertien, vijftien, zestien, zeventien en achttien worden binnen deze deelvragen niet besproken. Deze vragen uit de enquête worden verder toegelicht binnen deelvraag zes: “Hoe ervaren de leerkrachten van school X, in de groepen nul tot en met drie, het werken met het Si-Di protocol?”.

Blok 1: Kennismakingsgesprek ouders

Vraag 1: Wordt tijdens het kennismakingsgesprek met de ouders gebruik gemaakt van de lijst bij aanmelding kleuters?

In een gesprek met de adjunct-directrice is naar voren gekomen dat de lijst bij aanmelding ingevuld wordt door de leerkracht van de instroomgroep tijdens het kennismakingsgesprek met de ouders. Voorheen werd de lijst bij aanmelding kleuters meegegeven aan de ouders. Zij vulden het formulier thuis in en gaven het terug aan de desbetreffende leerkracht. Wat school X opviel aan de ingevulde formulieren was dat veel ouders hun kind hoog inschatte. In het algemeen zijn ouders zeer positief over hun kind. Dit had tot gevolg dat veel nieuwe leerlingen, volgens het formulier, een grote ontwikkelingsvoorsprong hadden. Daarentegen heeft in de praktijk maar een klein groepje leerlingen een grote ontwikkelingsvoorsprong. Daarom heeft school X er voor gekozen om de lijst bij aanmelding kleuters te laten invullen door de leerkracht tijdens een kennismakingsgesprek met de ouders. Een leerkracht heeft vaak een objectiever beeld.

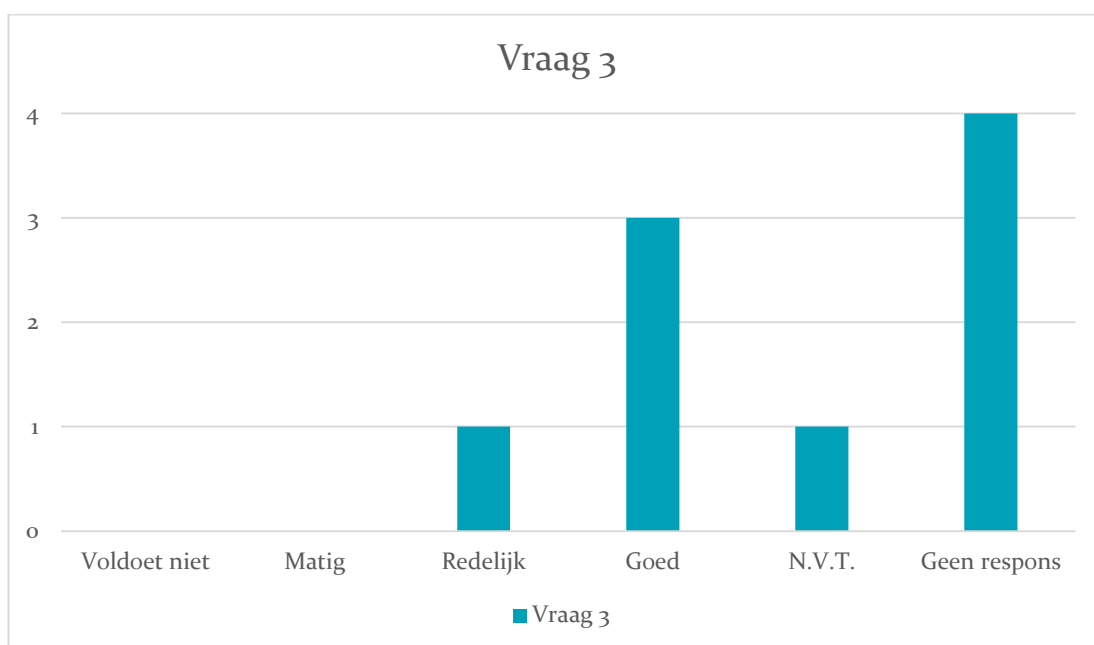
In de tabel is te zien dat drie leerkrachten aangeven dat de lijst bij aanmelding kleuters nooit wordt gebruikt tijdens het kennismakingsgesprek met de ouders. Eén leerkracht licht toe dat er veel overeenkomsten zitten tussen de vragen die zij stelt en de vragen van de lijst bij aanmelding. Verder geven twee leerkrachten aan dat zij de lijst bij aanmelding altijd gebruiken tijdens het kennismakingsgesprek. Eén leerkracht licht toe dat zij een aangepast formulier hebben met de onderdelen uit het Si-Di protocol, dit formulier staat in bijlage XIX. Ten slotte heeft één leerkracht niet van toepassing aangekruist en drie leerkrachten hebben deze vraag niet ingevuld.

Vraag 2: Welke aspecten van de lijst bij aanmelding kleuters worden meegenomen in het kennismakingsgesprek met de ouders? Omcirkel in bijlage 'Stap 1.A.' welke aspecten belangrijk zijn om te bespreken tijdens het kennismakingsgesprek met de ouders.

Opvallend is dat weinig leerkrachten aspecten uit de lijst bij aanmelding omcirkeld hebben die zij belangrijk vinden om mee te nemen tijdens het kennismakingsgesprek met de ouders. Eén leerkracht heeft deze vraag wel ingevuld. Zij heeft aangegeven dat ze de onderdelen globale indruk, bezigheden en betrokkenheid belangrijk vindt. Daarnaast heeft zij aangegeven dat ze uit het kopje welbevinden de punten 'speelt vaak met andere kinderen', 'gaat goed met andere kinderen om' en 'vraagt hulp als dat nodig is' belangrijk vindt. Ten slotte wil ze graag weten of de leerlingen ook de peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf bezocht heeft.

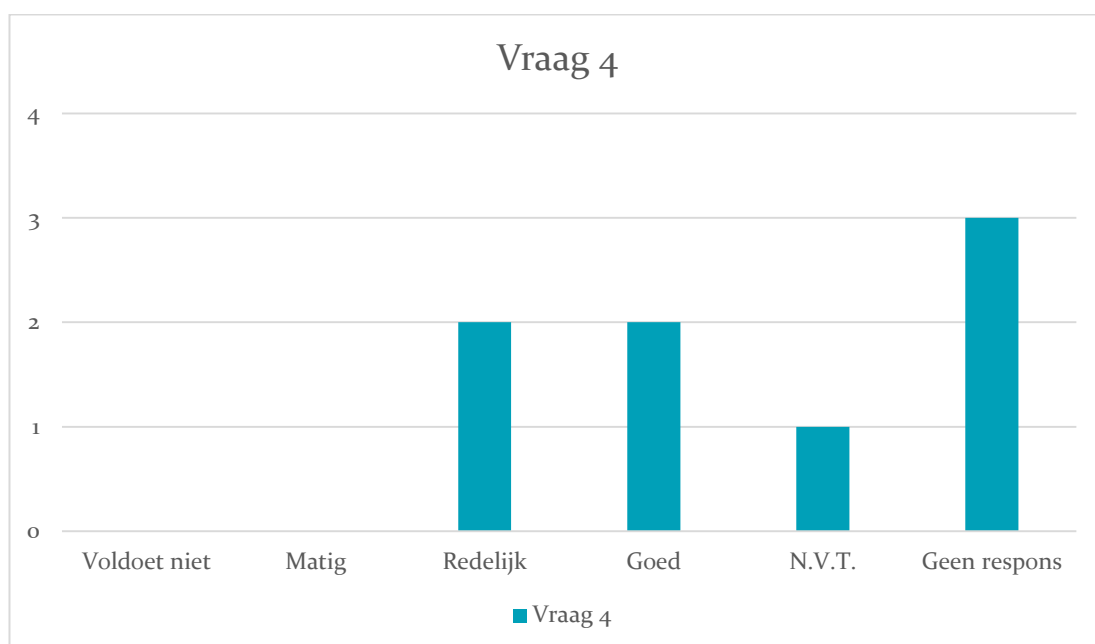
Blok 2: Signaleren

Vraag 3: In welke mate meet stap 1.A. van het Si-Di protocol de persoonskenmerken van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

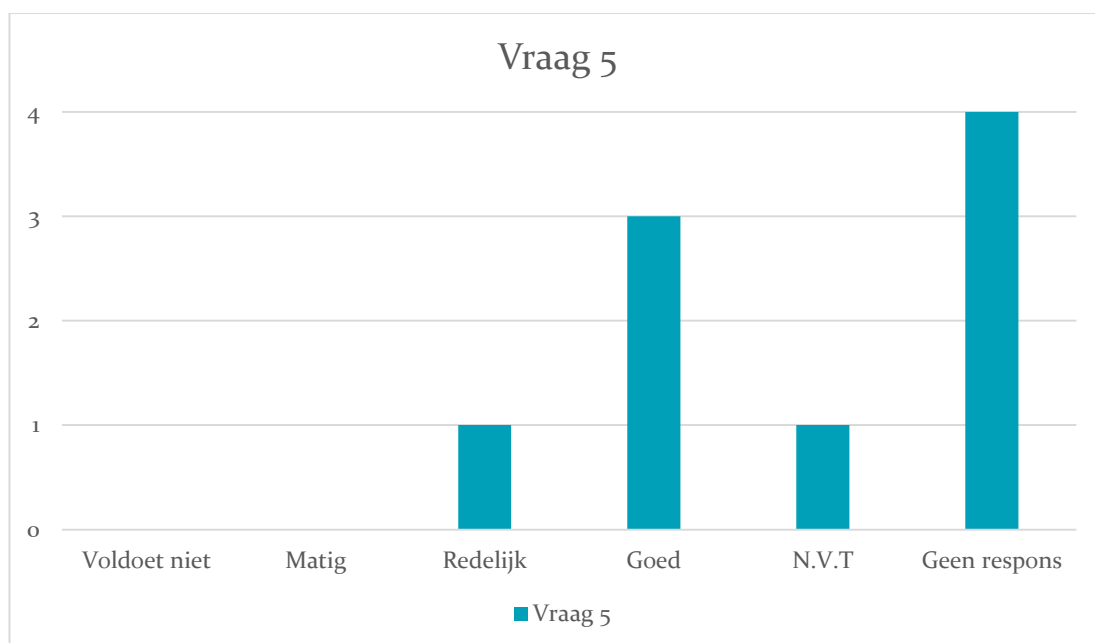
Er zijn geen leerkrachten die vinden dat stap 1.A. van het Si-Di protocol de persoonskenmerken van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong onvoldoende meten. Wel is er een leerkracht die vindt dat het protocol het redelijk meet, echter licht ze deze keuze niet toe. Verder zijn er drie leerkrachten die vinden dat de persoonskenmerken goed worden gemeten. Er zijn weinig leerkrachten die hun antwoord hebben toegelicht.

Vraag 4: In welke mate meet stap 1.A. van het Si-Di protocol het welbevinden van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

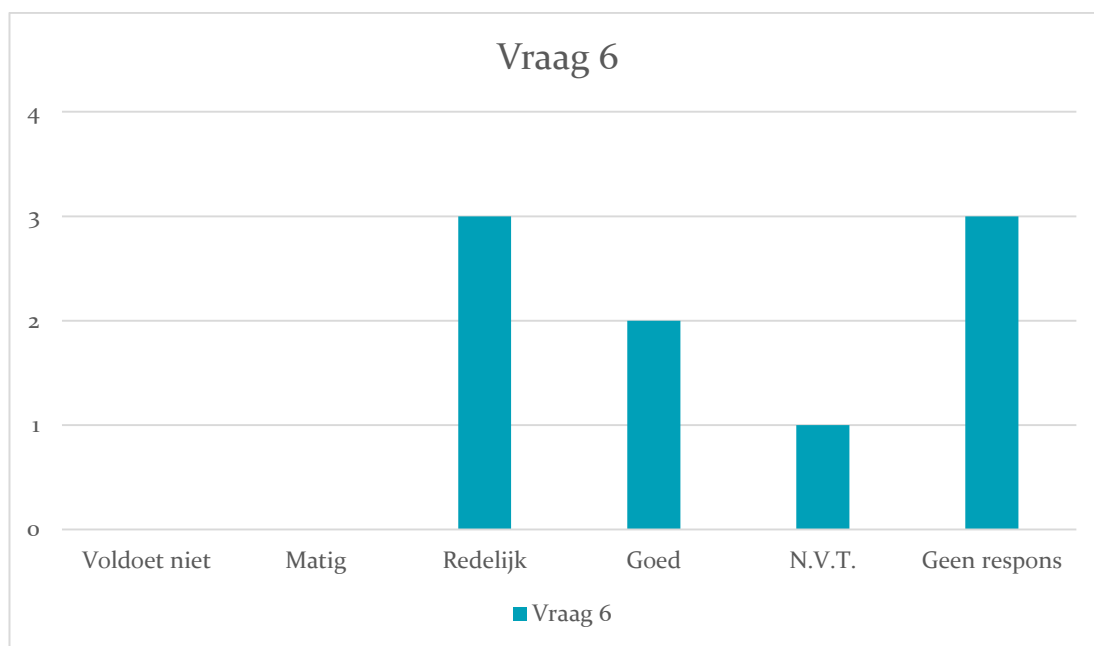
In de tabel komt naar voren dat twee leerkrachten vinden dat het welbevinden redelijk gemeten wordt. Twee andere leerkrachten vinden dat het welbevinden goed gemeten wordt. Eén leerkracht heeft niet van toepassing aangekruist en drie leerkrachten hebben deze vraag niet ingevuld.

Vraag 5: In welke mate meet stap 1.A. van het Si-Di protocol de bezigheden die leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong in het algemeen graag ondernemen?

Uit de tabel is af te lezen dat één leerkracht vindt dat de bezigheden die leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong ondernemen redelijk worden gemeten. Drie leerkrachten vinden juist dat de ondernemen activiteiten goed worden gemeten. Eén leerkracht licht toe dat ze het goed vindt dat het aspect bouwen en puzzelen belicht wordt. Dit zijn volgens haar bezigheden die kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong vaak en graag ondernemen.

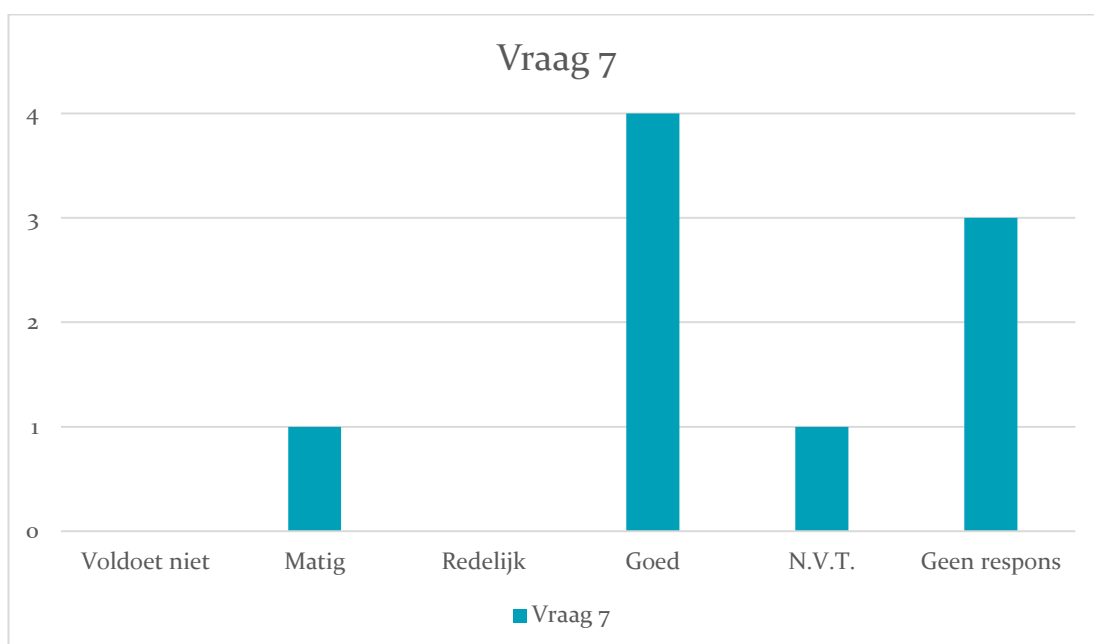
Vraag 6: In welke mate meet stap 1.A. van het Si-Di protocol de ontwikkeling van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

Drie leerkrachten vinden dat de lijst bij aanmelding matig de ontwikkeling van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong meet. Twee leerkrachten lichten toe dat als ouders de lijst bij aanmelding zelf invullen, zij het voor hun kind vaak zo positief mogelijk invullen, waardoor de leerkracht niet altijd een eerlijk beeld krijgt.

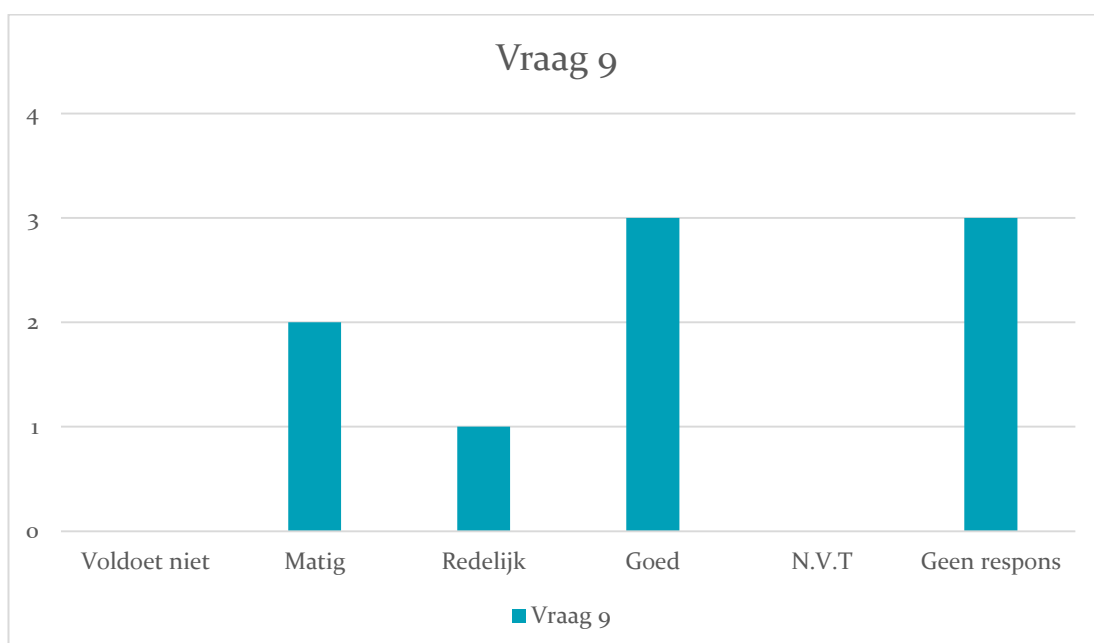
Twee leerkrachten vinden dat het de ontwikkeling van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong goed in kaart gebracht wordt. Eén leerkracht legt uit dat je deze leerlingen, met een ontwikkelingsvoorsprong, er zelf wel uitfiltert.

Vraag 7: In welke mate meet stap 1.A. van het Si-Di protocol de betrokkenheid van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

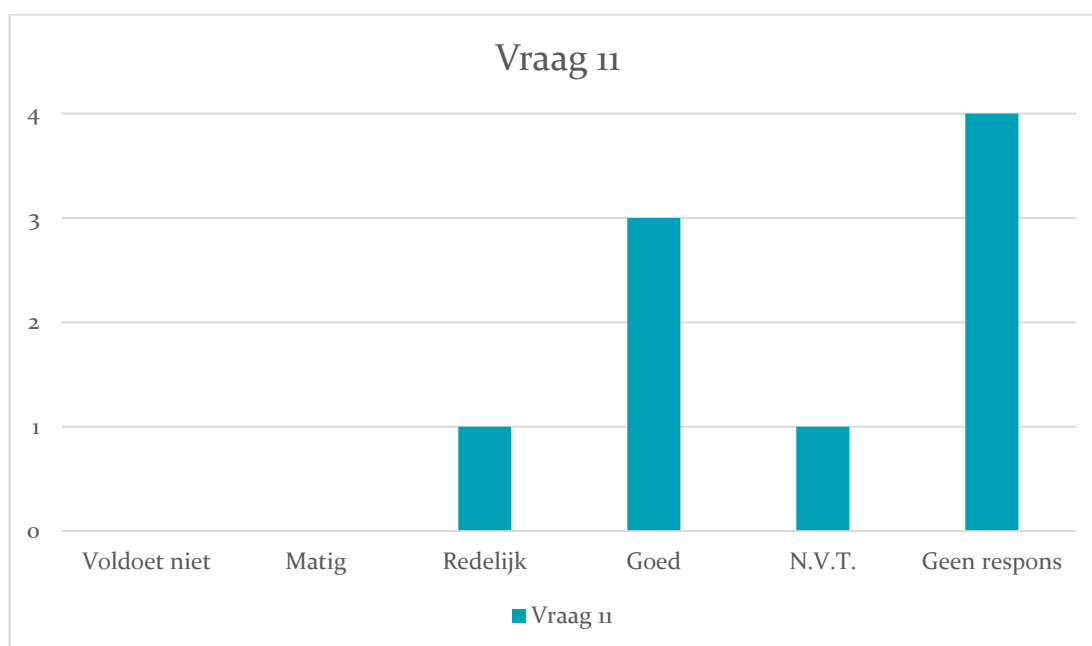
Uit de tabel is op te maken dat de meeste leerkrachten vinden dat de lijst bij aanmelding de betrokkenheid van de leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong meet. Geen enkele leerkracht heeft zijn keuze toegelicht.

Vraag 9: In welke mate meet stap 1.B. van het Si-Dii protocol de leer- en persoonskenmerken van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

De meningen over de jaarlijkse signalering zijn uiteenlopend. Twee leerkrachten vinden dat stap 1.B. de leer- en persoonskenmerken van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong matig meet. Echter hebben deze twee leerkrachten niet uitgelegd waarom ze de jaarlijkse signalering een matig score geven. De leerkracht die de score redelijk aankruiste, heeft toegelicht dat ze het lastig vindt om het aspect 'heeft rijke fantasie' in te vullen. Volgens haar spelen veel jonge kinderen in een fantasiewereld. Deze leerlingen komen dan al verkleed op school en dergelijke. Ook heeft ze opgeschreven dat ze het goed vindt dat het aspect met letters en cijfers bezig zijn en dit ook kunnen toepassen, is opgenomen in het formulier. Ook het aspect puzzelen is belangrijk, dit kunnen leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong in het algemeen goed/snel. Wel vindt deze leerkracht dat de uitvoering van de jaarlijkse signalering een momentopname is. Het zijn volgens haar de "slimme" kleuters die eruit springen. Er wordt wel wat gesignaleerd, maar te weinig om een goed beeld te krijgen. Pas als er meer dan vijf kruisjes zijn, mag je door naar de volgende stap en komt er meer uit. Zo niet, dan meet Si-Di meer het moment van nu. Kortom, blijven er minder dan vijf kruisjes over, dan wordt er verder niet veel mee gedaan. Verder hebben drie leerkrachten aangegeven dat zij vinden dat de jaarlijkse signalering op een goede manier de leer- en persoonskenmerken van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong laten zien. Eén leerkracht licht toe dat het formulier over het algemeen een goed beeld geeft van de leer- en persoonskenmerken.

Vraag 11: In welke mate meet stap 2 van het Si-Di protocol de leer- en persoonseigenschappen van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

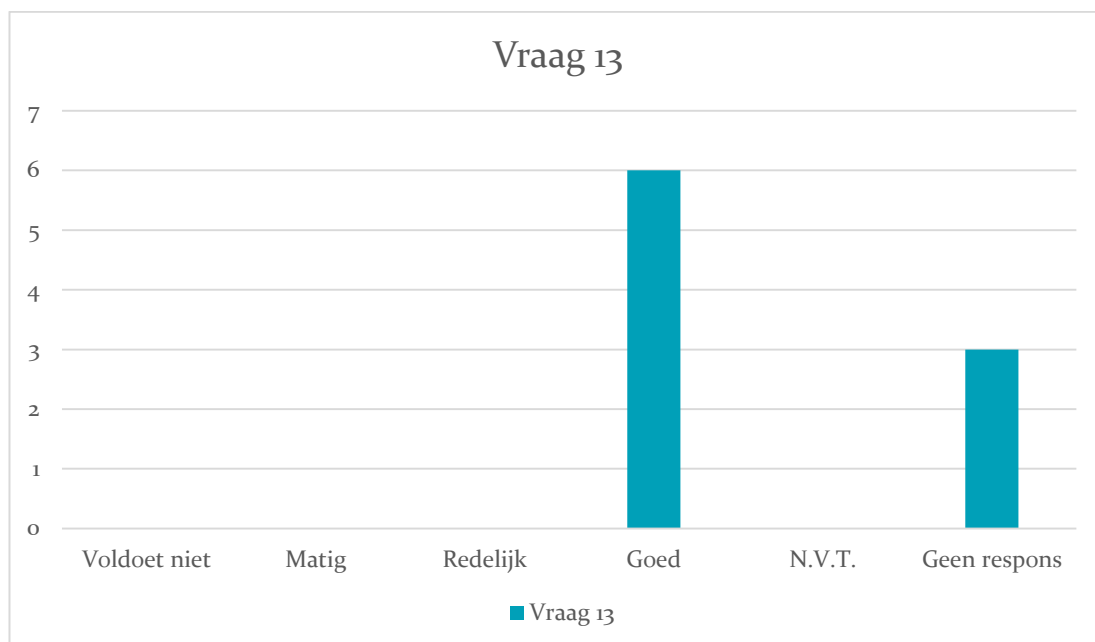

Uit de tabel is op te maken dat één leerkracht de oudervragenlijst een redelijk score geeft. Zij licht toe dat ze de stellingen subjectief vindt, waardoor zij het lastig vindt om het formulier in te vullen. Drie leerkrachten vinden dat de oudervragenlijst goed samengesteld is. Doch hebben zij niet toegelicht waarom en welke punten zij goed vinden. De leerkracht die niet van toepassing heeft aangekruist, licht toe dat zij de oudervragenlijst nog niet heeft uitgedeeld. Ze legt uit dat zij zelf ook wat voorzichtig is bij het invullen van de kruisjes. Ze heeft namelijk geleerd dat de ontwikkelingsvoorsprong echt extreem goed/opvallend moet

zijn. Dit heeft tot gevolg dat ze het soms lastig vindt om de formulieren van het Si-Di protocol in te vullen.

Blok 3: Diagnosticeren

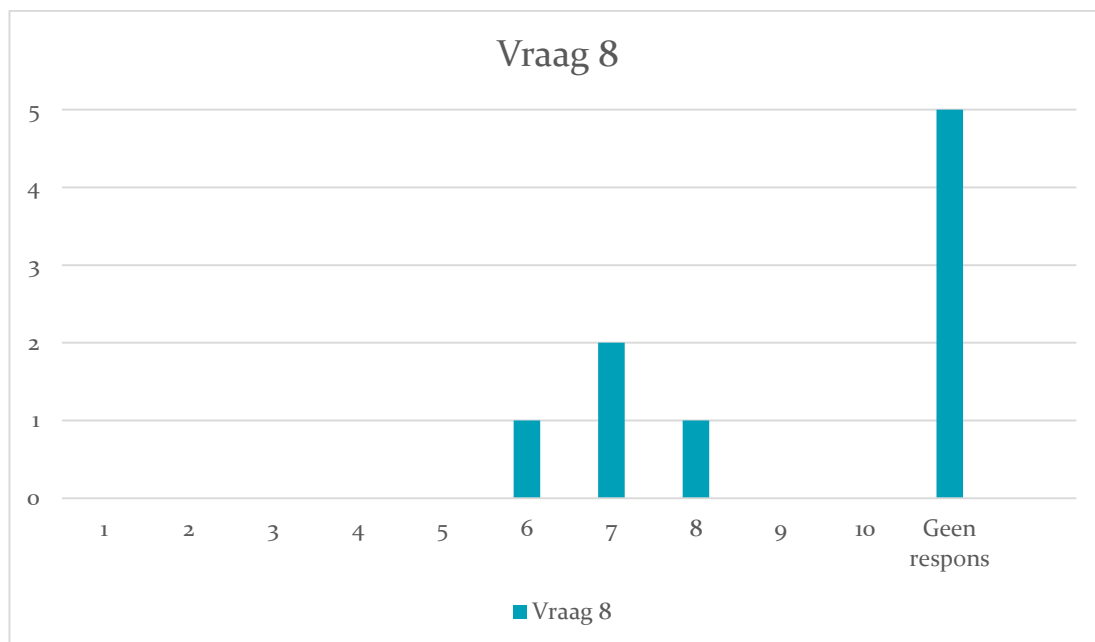
Vraag 13: In welke mate bepaalt stap 3 van het Si-Di protocol de leer- en persoonseigenschappen van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

Alle leerkrachten die de enquête hebben ingevuld, vinden dat stap 3 op een goede manier de leer- en persoonseigenschappen van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong bepaalt. Drie leerkrachten lichten toe dat zij vinden dat de punten in stap 3 duidelijk te observeren zijn en dat het een duidelijk beeld geeft van het kind.

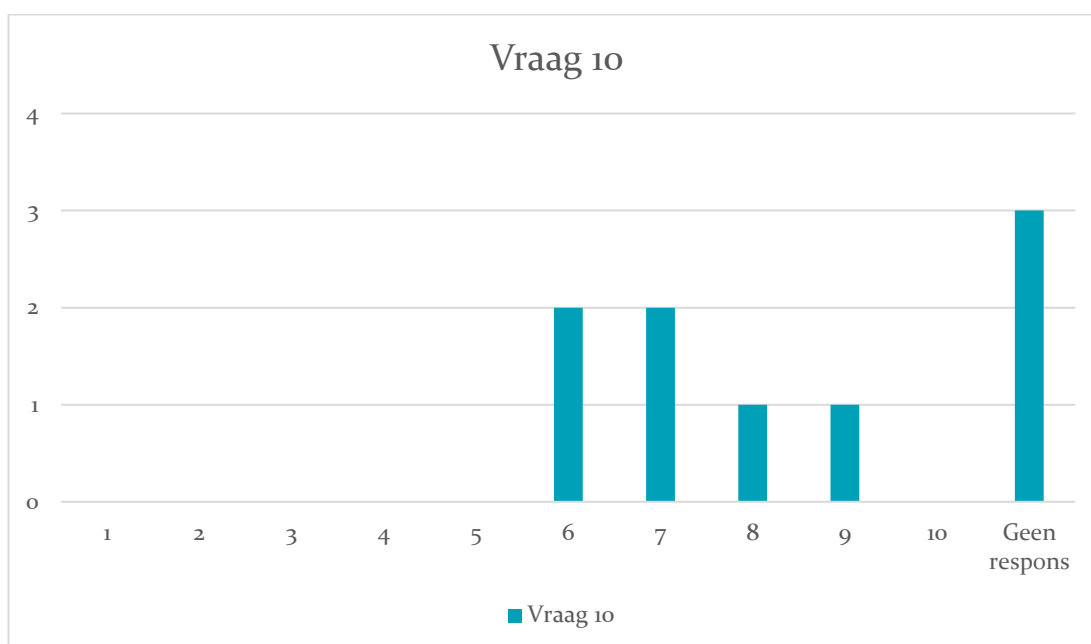
Hoe ervaren de leerkrachten van school X, in de groepen nul tot en met drie, het werken met het Si-Di protocol?

Vraag 8: Hoe wordt het invullen en het uitwerken van stap 1.A. van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is zeer negatief.

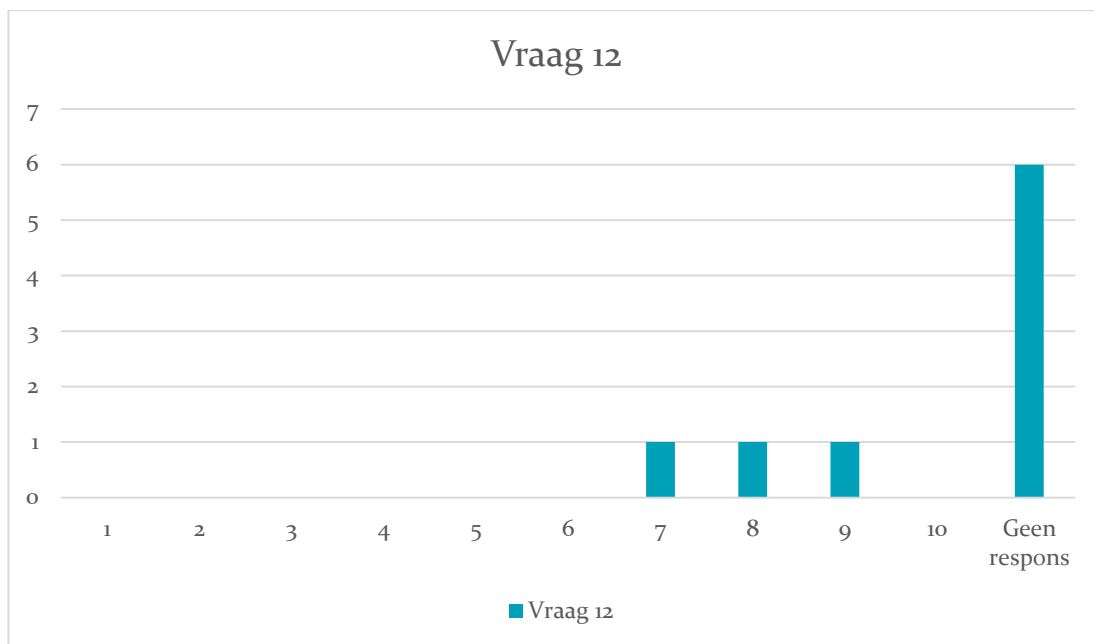
Uit de tabel is op te maken dat de leerkrachten van school X, in de groepen nul tot en met drie, stap 1.A. van het Si-Di protocol niet als zeer positief, maar ook niet als zeer negatief ervaren. Eén leerkracht geeft de lijst bij aanmelding een zes, omdat het formulier bij hen door de ouders wordt ingevuld. Ze licht toe dat ouders het formulier misschien wel anders interpreteren dan leerkrachten. Twee leerkrachten geven de lijst een zeven. Beide leerkrachten vinden dat de kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong uit het Si-Di protocol komen. Echter vindt de ene leerkracht dat de kinderen die onderpresteren er niet duidelijk uitkomen. De andere leerkracht licht toe dat de lijst bij aanmelding mee wordt gegeven aan de ouders, maar dat zij vaak hun kind heel hoog inschatten. Soms wel eens te hoog.

Vraag 10: Hoe wordt het invullen en het uitwerken van stap 1.B. van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is zeer negatief.

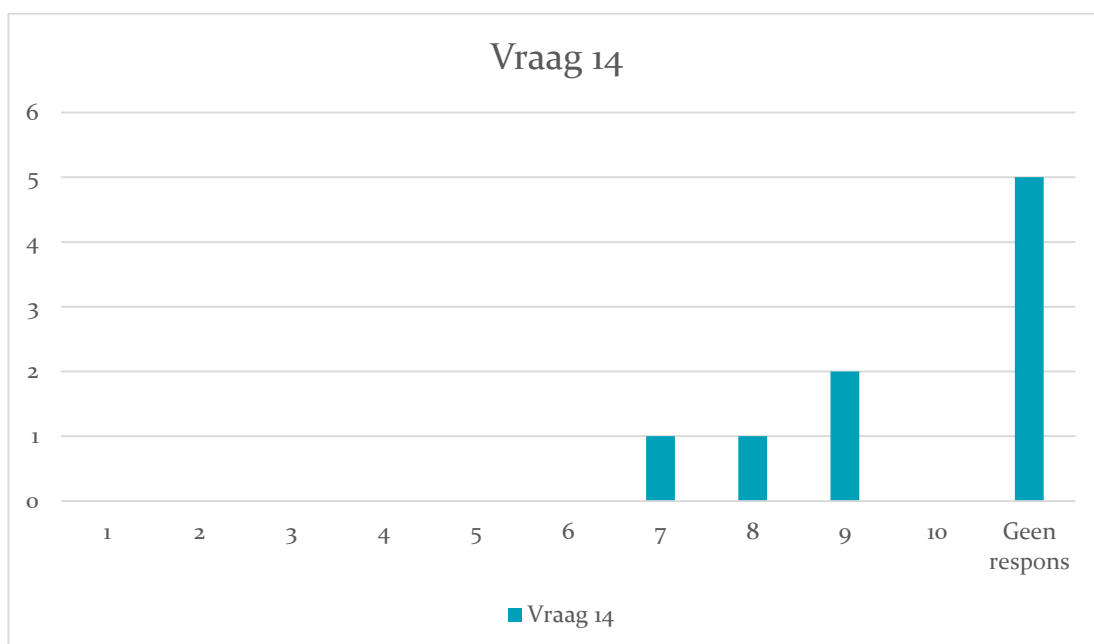
Twee leerkrachten beoordelen stap 1.B. als een zes. De ene leerkracht vindt wel dat je door de twaalf leeraspecten gericht kijkt naar een kind. Aan de andere kant vindt ze het formulier subjectief, waardoor zij het lastig vindt om in te vullen. De tweede leerkracht die het formulier een zes gaf, licht toe dat het eerste moment van invullen (dus stap 1.A.) al na zes weken onderwijs is. Vaak heb je als leerkracht dan nog geen goed beeld van de leerling. Deze leerkracht zou het formulier liever na een half jaar invullen. De leerkracht die het invullen van de jaarlijkse signalering ervaart als een zeven, verduidelijkt dat ze bepaalde aspecten goed vindt aan de signalering, zoals: oog voor detail, nieuwsgierig en kan verbanden leggen. Echter de punten: maakt lange zinnen en interesse in cijfers en letters, vindt zij lastig te observeren als leerlingen net op school zijn.

Vraag 12: Hoe wordt het invullen en uitwerken van stap 2 van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is zeer negatief.

Zes leerkrachten hebben deze vraag niet ingevuld. Drie van de zes leerkrachten hebben echter toegelicht dat ze deze stap nog nooit gedaan hebben. De overige drie leerkrachten die de enquête hebben ingevuld ervaren de oudervragenlijst als positief. Daarentegen hebben zij niet toegelicht waarom.

Vraag 14: Hoe wordt het invullen en verwerken van stap 3 van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is zeer negatief.

Uit de tabel is op te maken dat vier leerkrachten positieve ervaringen hebben met stap 3 van het Si-Di protocol: de leerkracht diagnose. De volgende punten uit de lijst werden als goed ervaren:

- Toont doorzettingsvermogen
- Uit zich goed over wat er in hem/haar omgaat
- Verveelt zich bijna nooit.

Eén leerkracht benadrukte zelfs dat stap 3 een zinvolle en uitgebreide lijst is. Doch werden de volgende punten als minderen ervaren:

- Tekent beter dan je zou verwachten
- Heeft gevoel voor humor

Vraag 15: Hoe wordt het invullen en verwerken van stap 4 van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is zeer negatief.

Van de zes leerkrachten die de enquête hebben ingevuld, hebben er zes niet van toepassing aangekruist. Enkele leerkrachten verduidelijkten dat zij nog nooit aan deze stap zijn toegekomen. Ook werd er als toelichting gegeven dat toetsgegevens soms veelzeggend kunnen zijn, maar soms ook niet.

Vraag 16: Hoe wordt het invullen en uitwerken van stap 5 van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is negatief.

Van de zes leerkrachten die de enquête hebben ingevuld, hebben er zes niet van toepassing aangekruist. Een aantal leerkrachten hebben een vraagteken bij deze vraag gezet.

Vraag 17: Hebben de leerlingen die gesignaleerd en gediagnosticeerd zijn ook daadwerkelijk een ontwikkelingsvoorsprong? Licht je antwoord toe.

Vaak hebben de leerlingen die gesignaleerd en gediagnosticeerd zijn een ontwikkelingsvoorsprong. In de meeste gevallen zijn het leerlingen die bij de leerkracht al opgevallen waren. Niettemin zijn het jonge leerlingen die gesignaleerd en gediagnosticeerd worden met een ontwikkelingsvoorsprong. Er is een kans dat deze voorsprong later weer gelijk trekt met het niveau van de gemiddelde leerlingen. Jonge kinderen ontwikkelen zich namelijk stapsgewijs.

Vraag 18: Zijn er leerlingen waarvan in eerste instantie niet gedacht werd dat er een ontwikkelingsvoorsprong was, maar dat het Si-Di protocol aangaf van wel? Licht je antwoord toe.

Het is nog niet voorgekomen dat er een leerling werd gesignaleerd/gediagnosticeerd waarvan in eerste instantie niet gedacht werd dat er een ontwikkelingsvoorsprong was. “Af en toe zit er wel eens een stil, verlegen, rustig kindje in de groep. Hij/zij gaat zijn eigen gang, maar er ontgaat hem/haar niks. Ineens ga je als leerkracht er wat beter op letten. Je gaat even bij hem/haar zitten en ontdekt dat dit best een slimme kleuter is”.

Hoofdstuk 6: Conclusies, aanbevelingen en discussie

In hoofdstuk drie, de probleemstelling, is de hypothese op de onderzoeksvraag beschreven. De hypothese was dat het Si-Di protocol een geschikte methode is om ontwikkelingsvoorsprongen in kaart te brengen. De te ondernemen stappen van het Si-Di protocol zijn zorgvuldig en inzichtelijk weergegeven. Een voorwaarde voor een optimale signalering en diagnosticering is wel dat de leerkrachten van de school genoeg kennis hebben van hoogbegaafdheid. Zij moeten namelijk weten welke leer- en persoonseigenschappen hoogbegaafde kinderen hebben. Ten tweede moet de inhoud van het Si-Di protocol overeen komen met de definitie van hoogbegaafdheid die school X hanteert. Het Si-Di protocol zou een geschikte methode zijn voor school X om potentiële hoogbegaafde leerlingen te signaleren en te diagnosticeren als het voldoet aan de bovenste twee voorwaarden.

De hypothese op de onderzoeksvraag komt grotendeels overeen met de conclusie en de aanbevelingen die hieronder geformuleerd staan.

De onderzoeksvraag die in het gehele onderzoek centraal staat, is:

“Voldoet de signalerings- en diagnosticeringsmethode Si-Di voor het vaststellen van potentieel hoogbegaafde leerlingen in de groepen nul tot en met drie van school X?”

Wat houdt hoogbegaafdheid in volgens de literatuur en welke hanteert school X?

In het theoretisch kader is beschreven wat hoogbegaafdheid volgens de literatuur inhoudt. In de praktijk is er geen eenduidige definitie voor hoogbegaafdheid. Vaak wordt het alleen belicht vanuit het cognitieve aspect, terwijl er meerdere eigenschappen aan hoogbegaafdheid verbonden zijn. In Nederland wordt het Triadisch model het meest toegepast. In dit model zijn de opvattingen van Renzulli en Mönks verwerkt. Volgens Renzulli mag pas over hoogbegaafdheid gesproken worden als de volgende drie persoonskenmerken aanwezig zijn: intellectuele capaciteiten (IQ), creativiteit en motivatie. Mönks heeft het model van Renzulli uitgebreid tot het Meerfactorenmodel. Mönks is van mening dat er meer nodig is dan IQ, creatief denkvermogen en motivatie om je talenten te kunnen ontwikkelen. Hij heeft de factoren: school, vrienden en gezin aan het model toegevoegd, omdat interactie met de omgeving de talentontwikkeling van het kind optimaliseert en stimuleert. De definitie die school X hanteert komt overeen met de definitie van Kerpel (Kerpel, 2014): *“Hoogbegaafdheid is de aanleg om tot uitzonderlijke prestaties te komen. Naast een hoge intelligentie spelen ook persoonlijkheidsfactoren een rol, zoals creativiteit en doorzettingsvermogen”*.

Wat zijn de stappen binnen het Si-Di protocol?

Het Si-Di protocol bestaat uit enkele stappen. Allereerst wordt de lijst bij aanmelding ingevuld. Deze lijst kan door de ouders of door de leerkracht worden ingevuld. Bij de tweede optie wordt het formulier ingevuld door de leerkracht door middel van een kennismakingsgesprek met de ouders van het kind. Stap 1.B. is de jaarlijkse signalering, die aan het begin van het jaar wordt afgenomen. Stel dat een leerling kenmerken van een ontwikkelingsvoorsprong laat zien, is het verstandig om de oudervragenlijst te laten

invullen. Het contact met ouders is bij het Si-Di protocol erg belangrijk, omdat ouders immers het meeste van hun kind weten. Na het invullen van de oudervragenlijst, moeten ouders wel een kans krijgen om hun antwoorden toe te kunnen lichten. De leerkracht diagnose, beter bekend als stap 3, bestaat uit een observatielijst. De volgende stap in het proces is het doortoetsen. De leerkracht stelt in deze fase het didactische beheersingsniveau vast. Er wordt in kaart gebracht aan welke leerstofonderdelen nog gewerkt moeten worden. Stap 5 bestaat uit een vragenlijst voor de leerling, deze wordt uitgedeeld vanaf groep drie. Tenslotte kan er een extern deskundige aan het proces worden toegevoegd, voor extra ondersteuning. Als laatste wordt er een plan van aanpak voor de leerling gemaakt.

Wat waren de verwachtingen van school X over het Si-Di protocol?

De verwachting van het Si-Di protocol was een vroegtijdige signalering van hoogbegaafdheid. Echter mag pas van hoogbegaafdheid gesproken worden na een leeftijd van acht jaar. Voor die tijd wordt liever gesproken van een jonge leerling met een ontwikkelingsvoorsprong. Door vanaf groep één te beginnen met het signaleringsproces, krijgen leerkrachten vroegtijdig zicht op 'potentieel hoogbegaafde leerlingen'. Een vroege signalering is belangrijk, omdat op deze manier problemen rondom hoogbegaafdheid voorkomen kunnen worden, zoals onderprestatie of depressiviteit. Op deze manier kunnen leerkrachten hun onderwijs aanpassen aan de behoeften van mogelijke hoogbegaafde leerlingen. Daarnaast werd verwacht dat het Si-Di protocol goed werkbaar was. In een schema worden de doorlopen stappen zichtbaar. De methode was snel en efficiënt, doordat de formulieren eenvoudig en digitaal in te vullen waren.

Hoe past school X het Si-Di protocol, in de groepen nul tot en met drie, toe?

In een gesprek met de adjunct-directrice is naar voren gekomen dat school X de lijst bij aanmelding niet aan de ouders meegeeft. In plaats daarvan bespreekt de leerkracht van de instroomgroep punten uit de lijst bij aanmelding tijdens een kennismakingsgesprek en vult het formulier na de tijd in. School X heeft voor deze invulling gekozen, omdat zij ervaren hebben dat als ouders zelf de lijst invullen ze hun zoon/dochter vaak te hoog schatten. De eerste zes weken van een proeftijd van een kleuter is het belangrijkste. In deze periode kan je als leerkracht goed observeren wat het kind zich al heeft aangeleerd zonder onderwijs. De jaarlijkse signalering wordt hiervoor gebruikt. Als een leerling meer dan vijf kruisjes heeft, wordt aanbevolen om de volgende stap te ondernemen. Het komt soms voor de leerkrachten van de instroomgroep van school X in plaats van vijf kruisjes, vier kruisjes aanstrepen. De volgende stap in het Si-Di protocol is namelijk het initiatief van de ouders. Uit de literatuur blijkt dat het intelligentieniveau van jonge kinderen nog niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, omdat de ontwikkeling van kinderen een sprongsgewijs proces is. Een intelligentietest kan uitwijzen of een kleuter op dit moment voorloopt op zijn leeftijdsgenoten, maar niet of dit ook in de toekomst het geval zal zijn. In sommige gevallen wordt er daarom voor gekozen om vier kruisjes te zetten in plaats van vijf. Alleen in overduidelijke situaties worden vijf kruisjes aangestreept. De jaarlijkse signalering wordt vanaf de instroomgroep om de twee jaar uitgevoerd, dus in de instroomgroep, groep drie, groep vijf en groep zeven. Dit om de ontwikkeling van potentieel hoogbegaafde leerlingen tijd en ruimte te geven.

Wat zijn de Si-Di resultaten, in de groepen nul tot en met drie, in de periode van 2015 tot 2018?

In het jaar 2015-2016 is school X begonnen met het inzetten van het Si-Di protocol. In het eerste jaar zijn er in de instroomgroep zes leerlingen gesignaleerd waarvan een vermoeden was van een ontwikkelingsvoorsprong. Echter na het uitvoeren van stap drie 'de leerkracht diagnose' bleek dat er nog maar sprake was van twee leerlingen die een mogelijke ontwikkelingsvoorsprong zouden hebben. Van de jaarlijkse signalering in groep drie zijn er geen resultaten te vinden. In het jaar 2016-2017 zijn ook geen resultaten gevonden van zowel de jaarlijkse signalering in de instroomgroep als in groep drie. In het jaar 2017-2018 zijn in de instroomgroep drie leerlingen gesignaleerd waarvan een vermoeden is van een ontwikkelingsvoorsprong. Na het doorlopen van stap drie 'de leerkrachtdiagnose' bleven van de drie nog twee leerlingen over. Van de jaarlijkse signalering in groep drie zijn opnieuw geen uitslagen gevonden. In het jaar 2018-2019 is er één leerling gesignaleerd waarvan een vermoeden van een ontwikkelingsvoorsprong is. De resultaten van de jaarlijkse signalering in groep drie van het jaar 2018-2019 zijn nog niet ingevoerd.

Hoe ervaren de leerkrachten van school X, in de groepen nul tot en met drie, het werken met het Si-Di protocol?

In het algemeen ervaren de leerkrachten van de instroomgroep tot en met groep drie van school X het werken met het Si-Di protocol als positief. Leerlingen die mogelijk een ontwikkelingsvoorsprong hebben, komen goed uit het protocol. Echter leerlingen die onderpresteren komen minder uit het protocol. Door de specifieke vragen hebben leerkrachten het idee dat zij beter naar het kind kijken. De leerkracht diagnose lijst wordt ervaren als een uitgebreide en zinvolle lijst. Toch zijn er kleine puntjes van kritiek op het Si-Di protocol, maar dit wordt niet als belemmerend gezien.

6.1. CONCLUSIE

In het algemeen voldoet de signalerings- en diagnosticeringsmethode Si-Di voor het vaststellen van potentieel hoogbegaafde leerlingen in de groepen nul tot en met drie van school X. In de vier jaar dat school X het Si-Di protocol inzet, zijn er vijf leerlingen gesignaleerd op een mogelijke ontwikkelingsvoorsprong. Dit is namelijk ook het doel van Si-Di: een vroegtijdige signalering van potentieel hoogbegaafde kinderen, zodat problemen rondom hoogbegaafdheid voorkomen kunnen worden en zodat leerkrachten in kunnen spelen op de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Uit de enquêtes en de het interview met leerkracht F is gebleken dat veel leerkrachten positieve ervaringen hebben met het werken met het SI-DI protocol. Echter was het opvallend dat van de negen leerkrachten, maar zes leerkrachten de enquête hebben ingevuld. Drie leerkrachten hebben in de enquête aangegeven dat een opfrismoment Si-Di welkom is.

6.2. AANBEVELINGEN

Voortkomend uit de conclusie zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- *Si-Di protocol zorgvuldig en identiek inzetten:* Uit de enquête bleek dat de locatie X en de locatie Y niet op één lijn zitten voor wat betreft de vormgeving en de inzet van de lijst bij aanmelding. Locatie X laat het formulier door de leerkracht invullen, terwijl locatie Y het formulier aan de ouders meegeeft. Leerkrachten van deze locatie geven aan dat ouders hun kinderen vaak hoog schatten.

- *Bijscholing:* Uit de enquête bleek dat drie leerkrachten toegaven niet genoeg kennis te hebben van het Si-Di protocol. Deze leerkrachten hebben aangegeven dat zij openstaan voor een Si-Di opfrismoment.
- *Hoogbegaafdheidscoördinator:* Een advies is om een hoogbegaafdheidscoördinator aan te wijzen binnen het team van school X. De hoogbegaafdheidscoördinator is gespecialiseerd in ontwikkelingsvoorsprongen, hoogbegaafdheid en het Si-Di protocol. Als de leerkrachten vragen hebben over één van deze kwesties, kunnen zij de hoogbegaafdheidscoördinator inschakelen die hen advies geeft.
- *Documentatie resultaten Si-Di protocol:* Uit de resultaten van deelvraag vijf kwam naar voren dat niet elke leerkracht de resultaten van de signalering invoert. Een aanbeveling is om de resultaten van de signalering ergens in te voeren en op te slaan zodat deze voor alle leerkrachten te vinden zijn.

6.3. DISCUSSIE

Een suggestie voor eventueel vervolgonderzoek zou kunnen zijn wat het onderwijsaanbod voor hoogbegaafde leerlingen op school X is. In de probleemstelling is aangegeven dat veel gediagnosticeerde hoogbegaafde leerlingen naar de hoogbegaafdheidsschool gaan. Wat biedt deze hoogbegaafdheidsschool hoogbegaafde leerlingen? Wat hebben hoogbegaafde leerlingen nodig om zich verder te kunnen ontwikkelen? Welke hulp biedt school X aan om 'potentieel' hoogbegaafde leerlingen verder te helpen? Is deze hulp voldoende of schieten zij tekort?

Literatuurlijst

- Altmann, G. (2016). Opleiding. *Leren op school*. Pixabay, Freiburg, Duitsland.
- Donk, C. v., & van Lanen, B. (2014). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Uitgeverij Coutinho. Opgeroepen op november 29, 2018
- Irvine, J. (2015). Hoogbegaafd en hoogintelligent. *Het verschil tussen hoogbegaafd en hoogintelligent*. Thriving at school.
- Kerpel, A. (2014, juni 1). *wij-leren*. Opgeroepen op november 27, 2018, van kenmerken hoogbegaafdheid: <https://wij-leren.nl/kenmerken-hoogbegaafdheid.php>
- Kieboom, T. (2015). *Hoogbegaafd: als je kind (g) een einstein*. Houten: Uitgeverij Uitgeverij Lanoo. Opgeroepen op december 6, 2018
- Kuipers, J. (2018). *Kei in hoogbegaafdheid*. Drachten: Eduforce.
- Kuipers, J., & de Bruin-de Boer, A. (2010). *SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid*. Drachten: Educatieve uitgeverij Eduforce. Opgeroepen op december 2, 2018
- Lammers van Toorenburg, W. (2005). *Hoogbegaafdheid, nou én?* Hillegom: Samsara Uitgeverij bv.
- Migchelbrink, F. (2008). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP.
- Mönks, F., & Ypenburg, I. (2011). *Hoogbegaafdheid bij kinderen*. Amsterdam: Boom.
- Morbé, S. (2018, mei 31). *specialist hoogbegaafdheid*. Opgehaald van inzicht en signaleren : <https://www.specialisthoogbegaafdheid.nl/inzicht-signaleren/hoogintelligent/>
- PO, L. I. (2010). Verdeling van IQ-scores onder de normaalverdeling. *Gauss-kromme hoogbegaafdheid*. SLO, Enschede. Opgeroepen op december 13, 2018
- Renzulli, J. (2018). Triadisch model van Renzulli. *Hoogbegaafdheid*. Senzai.
- Stichting Leerplan Ontwikkeling. (2010). *talent stimuleren*. Opgehaald van begaafdheid - hoogbegaafdheid: <https://talentstimuleren.nl/thema/begaafdheid/hoog-begaafdheid>
- Stichting Leerplan Ontwikkeling. (2018). Meerfactorenmodel. *Hoogbegaafdheid*. Landelijk Informatiepunt (Hoog)begaafdheid PO.
- van Gerven, E. (2002). *Zicht op hoogbegaafdheid*. Utrecht: Uitgeverij Lemma BV.
- X. (2015, juni 26). X. Opgeroepen op december 2, 2018, van schoolplan: <https://schoolX.nl/pam/custom/formulieren/sp-15-19-X.pdf>
- X. (2018-2019). *school X*. Opgeroepen op november 29 , 2018, van schoolgids: <https://schoolX.nl/visie.html>

Bijlage I

PROCESVERSLAG

In de onderstaande tabel heb ik weergegeven wat mijn uitgevoerde activiteiten zijn, hoe mijn deelname binnen de onderzoeksgroep was en hoe de contactmomenten verliepen tussen mij en de onderzoeksbegeleider en tussen mij en de stageschool.

Logboek

In de onderstaande tabel heb ik weergegeven wat mijn uitgevoerde activiteiten zijn, hoe mijn deelname binnen de onderzoeksgroep was en hoe de contactmomenten verliepen tussen mij en de onderzoeksbegeleider en tussen mij en de stageschool.

8 november 2018 1,5 uur (Contactmoment stageschool)	Overleg met de directrice over de invulling van de schoolminor. Het onderwerp is hoogbegaafdheid. Kort besproken wat de school nu doet op het gebied van hoogbegaafdheid. De onderzoeksgroep wordt de instroomgroep t/m groep 3. Voorkeur gaat uit naar drie soorten onderzoeken: ontwerpend-, vergelijkend- of evaluerend onderzoek. Het oordeel van de leerkrachten van groep 0 t/m 3 zijn bepalend in de keuze van het soort onderzoek.
8 november 2018 1,5 uur (Zelfstudie)	Ik heb gekeken naar de informatie die de school tot nu toe verzamelt heeft. Ze zijn naar veel cursussen en bijeenkomsten geweest en hebben daar veel aantekeningen en folders van bewaard. De leerkrachten werken met de signaleringsmethode Si-Di; van signaleren tot plan van aanpak. Daarnaast heb ik in notulen van vergaderingen gelezen dat de school bezig is geweest met een visie ontwikkelen op onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen.
13 november 2018 0,5 uur (Zelfstudie)	Ik heb een mail opgesteld aan de leerkrachten van de instroomgroep t/m groep 3 met de vraag of zij in de loop van deze week tijd hebben om met mij te brainstormen over de exacte invulling van het onderzoek.
15 november 2018 1 uur (Contactmoment NHL-Stenden)	Het eerste contactmoment op NHL-Stenden van module 4.2. Kennis gemaakt met de onderzoeksbegeleider en met de studenten van de onderzoeksgroep. We hebben besproken waar de scripties over gaan en of er al een doel is geformuleerd. Voor de volgende bijeenkomst (29-11-'18) moet iedereen een onderwerp hebben, bronnen gezocht hebben en bezig zijn geweest met de probleemanalyse.

16 november 2018 1 uur <i>(Contactmoment stageschool)</i>	Met de leerkrachten van groep 0 t/m 3 besproken welk soort onderzoek het best past bij hun verwachtingen en behoeftes. Zij willen graag een evaluerend onderzoek, omdat ze, naar hun mening, genoeg materiaal hebben om aan hoogbegaafde kinderen aan te bieden. Ze zijn eerder benieuwd of de manier waarop zij hoogbegaafde kinderen begeleiden en stimuleren correct is volgens de theorie en of alle leerkrachten van groep 0 t/m groep 3 achter deze huidige benadering staan.
19 november 2018 1 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Ik heb alvast boeken over hoogbegaafdheid opgezocht en gereserveerd bij de bibliotheek.
20 november 2018 3,5 uur <i>(Zelfstudie op de stageschool)</i>	Ik ben begonnen met de opzet van het onderzoek. Ik heb een voorblad gemaakt waarop alle gevraagde gegevens staan vermeld. De titel van mijn onderzoek is: Toptalenten komen er niet vanzelf. Ik heb het procesverslag vormgegeven in een logboek. Ik heb voor mijzelf nog niet duidelijk wat het probleem van het onderzoek is.
22 november 2018 0,5 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Een mail opgesteld aan de directrice van school X met de vraag of ze mij wil helpen bij het in kaart brengen van het probleem. De afspraak staat op dinsdag 28 november.
27 november 2018 5,5 uur <i>(Zelfstudie op de stageschool)</i>	De inleiding geschreven. Lezers zicht gegeven op het onderwerp, de aanleiding en de persoonlijke motivatie.
28 november 2018 1 uur <i>(Contactmoment op stageschool)</i>	Met de adjunct directrice het praktijkprobleem besproken aan de hand van het 5xW + H-methode. De school wil zicht hebben op hun huidig aanbod voor jonge hoogbegaafde kinderen en hoe dat georganiseerd wordt binnen de groepen nul tot en met drie. Sluit deze aanpak aan bij de gewenste situatie? Wat doen ze al en waar willen ze naar toe. Het onderzoek vindt plaats in de groepen nul tot en met drie. Daarbij betrek ik de beide locaties van school X bij het onderzoek, dit in verband met meer input. Ik mag er, volgens de adjunct directrice, van uit gaan dat de aanpak en organisatie voor wat betreft hoogbegaafdheid bij de groepen nul tot en met drie op beide locaties gelijk zijn.
29 november 2018 2,5 uur <i>(Zelfstudie)</i> 1,5 uur <i>(Contactmoment NHL-Stenden)</i>	Ik ben begonnen met het beschrijven van het praktijkprobleem, daarbij heb ik de 5xW + H-methode uitgewerkt. Dezelfde middag heb ik een bijeenkomst gehad met mijn onderzoeksgroep en met mijn onderzoeksbegeleider. Ik heb verteld wat ik tot nu toe heb ondernomen, heb weergegeven en waar ik tegen aan loop. Ik heb hulp gekregen van de studenten in mijn onderzoeksgroep bij het vormgeven van het theoretisch kader; wat

	is hoogbegaafdheid? Wat is het verschil tussen een plus leerling en een hoogbegaafde leerling? Daarnaast heb ik andere studenten geholpen met hun vraagstukken. Studiegenoot X is mijn critical friend. Wij helpen elkaar waar nodig en geven elkaar feedback. Vrijdag 14 december afgesproken met onderzoeksbegeleider en critical friend voor feedback onderzoeksplan.
3 december 2018 4,5 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Ik heb de probleemanalyse van het praktijkprobleem nauwkeurig beschreven, deze is zo goed als af. In het rood heb ik de aandachtspunten gemarkeerd. Zo moet ik meer gebruik maken van theoretische verkenning.
4 december 2018 5 uur <i>(Zelfstudie op stageschool)</i>	Op de computer van school X stonden veel bestanden over hoogbegaafdheid; ondernomen acties, ideeënmappen, informatie. Deze heb ik op een USB stick gezet en bestudeerd (toestemming van de adjunct directrice). Ik heb een begin gemaakt met de probleemstelling. Ik heb het doel van het onderzoek beschreven, de onderzoeksvraag en passende deelvragen. Ik ga pas verder met dit hoofdstuk als ik feedback van mijn onderzoeksbegeleider en/of critical friend heb gehad. Ik heb een begin gemaakt met het theoretisch kader. Ik heb een korte inleiding geschreven, waarin ik zicht geef op de onderwerpen die ik ga behandelen. Daarnaast heb ik een stukje geschreven over het belang van literatuurstudie binnen een praktijkonderzoek.
6 december 2018 4 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Begonnen met het lezen van literatuur over hoogbegaafdheid. Vragen voor mijzelf opgesteld waarop ik antwoord wil geven. Het onderzoek gemaild naar critical friend voor feedback. Zij heeft haar onderzoek ook naar mij gestuurd, hier geef ik ook feedback op.
7 december 2018 1 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Het onderzoek van mijn critical friend gelezen. Ik heb tips en tops geformuleerd die haar verder op weg helpen. Ik heb de tips die de critical friend aan mij heeft gegeven, verwerkt in het onderzoek.
13 december 2018 6,5 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Verder gegaan met het theoretisch kader. Uitgewerkt wanneer je mag spreken van hoogbegaafdheid, wat het verschil is tussen hoogintelligent en hoogbegaafdheid en wat de twee belangrijkste modellen in Nederland zijn. Ik heb mijn onderzoek gemaild naar de onderzoeksbegeleider en de critical friend.

14 december 2018 1,5 uur <i>(Contactmoment NHL-Stenden)</i>	Gesprek gehad met de onderzoeksbegeleider en de critical friend. Ik heb feedback gekregen op mijn onderzoek, zo moet ik goed denken om de academische schrijfstijl. Daarnaast moet ik nog eens kritisch kijken naar mijn hoofdvraag. Verder zijn het kleine verbeterpuntjes.
17 december 2018 4 uur <i>(Zelfstudie)</i>	De feedback van 14 december verwerkt in het onderzoek. Ik heb de inleiding aangepast, de aandachtspunten in de probleemanalyse verbeterd en opnieuw gekeken naar de probleemstelling.
18 december 2018 5,5 uur <i>(Zelfstudie op stageschool)</i>	Naar aanleiding van de feedback heb ik de probleemstelling verbeterd. Ik heb de hoofdvraag aangepast en de hypothese beschreven. Ik heb de onderzoeksbegeleider gemaild voor feedback op de onderzoeksvraag. Verder gewerkt aan het theoretisch kader. Kenmerken van hoogbegaafde leerlingen opgezocht en weergegeven in het onderzoek. Feedback van onderzoeksbegeleider op het theoretisch kader toegepast.
20 december 2018 1,5 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Verder gewerkt aan het theoretisch kader: hoe voelen hoogbegaafde kinderen zich en begonnen met het uitwerken van het Si-Di protocol. De onderzoeksbegeleider heeft opnieuw feedback op de hoofdvraag gegeven. Afspraak met de adjunct-directrice gemaakt over verheldering van het doel van het onderzoek.
21 december 2018 0,5 uur <i>(Contact moment stageschool)</i> <i>(Zelfstudie)</i> 4 uur	Afspraak met de adjunct-directrice over het doel van het onderzoek. Besloten dat ik mij nu alleen richt op het Si-Di-protocol en de uitvoering daarvan. Verder gewerkt aan het theoretisch kader: uitwerking Si-Di protocol. Nieuwe hoofd- en deelvragen opgesteld naar aanleiding van gesprek met adjunct directrice. Titel van het onderzoek veranderd.
26 december 2018 1 uur <i>(Zelfstudie)</i>	De nieuwe onderzoeksvraag met de deelvragen opgestuurd naar de onderzoeksbegeleider voor feedback. Inleiding en probleemanalyse aangepast en gecontroleerd op spellings- en grammaticale fouten.
27 december 2018	Feedback gekregen van de onderzoeksbegeleider op de hoofd- en deelvragen. Onderzoeksvraag en deelvragen zijn goedgekeurd, alleen miste er een deelvraag over de resultaten van Si-Di
31 december 2018 3 uur <i>(Zelfstudie)</i>	De probleemstelling aangepast. Nieuwe deelvraag toegevoegd. Het doel en de hypothese bijgewerkt. Begonnen met het onderzoeksplan. De onderzoeksgroep beschreven.

2 januari 2019 1,5 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Begonnen met het schema in te vullen van het onderzoeksplan.
3 januari 2019 4 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Onderzoeksaanpak af. Methode van dataverzameling omschreven en gemotiveerd, beoogde proces van dataverzameling beschreven, beoogde proces van dataverwerking is duidelijk, een tijdpad aangegeven. Theoretisch kader aangevuld met een stuk over ontwikkelingsvoorsprong.
6 januari 2019 6 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Theoretisch kader afgemaakt; het Si-Di protocol uitgewerkt. Het procesverslag geschreven; persoonlijke leerwinst onderzoek. Bijlagen toegevoegd. Onderzoek gecontroleerd op grammatica-en spellingsfouten.
7 januari 2019	Eerste inlevermoment: het onderzoeksplan gemaild naar de onderzoeksbegeleider. Daarbij een nieuwe afspraak gemaakt met de onderzoeksbegeleider om feedback te bespreken.
8 januari 2019	Het onderzoeksplan is goedgekeurd door de onderzoeksbegeleider (eerste beoordelaar). Er is nog geen concrete beoordeling, omdat NHL-Stenden nog opzoek is naar een tweede beoordelaar. Echter mag ik verder met het dataverzameling.
17 januari 2019 5 uur <i>(Zelfstudie)</i>	In het boek 'Praktijk onderzoek in de school' van Van Der Donk gelezen hoe je een vragenlijst en een interview moet ontwerpen. Het doel van de enquête bepaald. Vervolgens begonnen met het maken van een enquête. De vragenlijst ter controle naar de onderzoeksbegeleider gemaild.
21 januari 2019	Feedback gekregen op de enquête. De focus moet liggen op: de inhoud van het protocol: (meet het waar het voor bedoeld is), de praktische werkbaarheid van het protocol. Afspraak gepland voor een gesprek: donderdag 24 januari.
24 januari 2019 2 uur <i>(Contactmoment NHL-Stenden)</i>	Afspraak met de onderzoeksbegeleider. Feedback van de eerste- en tweede beoordelaar besproken. Vervolgens ook de enquête bij langs gegaan.
30 januari 2019 4 uur <i>(Zelfstudie)</i>	De feedback van de eerste- en de tweede beoordelaar toegepast in het onderzoek. Interview ontworpen voor deelvraag drie.
31 januari 2019 3 uur <i>(Zelfstudie)</i>	De enquête aangepast. Vragen opgesteld die gaan over het product en het proces van het Si-Di protocol. De vragenlijst opgestuurd naar de onderzoeksbegeleider voor feedback
5 februari 2019	Feedback van de onderzoeksbegeleider gekregen op de enquête. Het zijn kleine aanpassingen die nog gedaan moeten worden.

7 februari 2019 4 uur <i>(Zelfstudie)</i>	De enquête aangepast n.a.v. de feedback. De stappen van het Si-Di protocol toegevoegd als bijlage. Geïnformeerd naar de definitie van hoogbegaafdheid die school X hanteert. Deze definitie komt overeen met die van Arja Kerpel (zie theoretisch kader). Begin gemaakt met de opzet van hoofdstuk 5 resultaten. Interview gepland met leerkracht F op 15 februari om 15 uur. Interview en enquête opgestuurd ter controle.
14 februari 2019 2 uur <i>(Contact moment stageschool)</i>	Samen met de adjunct directrice de enquête besproken. Naar aanleiding van dat gesprek een paar kleine dingen veranderd. Vervolgens toestemming gekregen om de enquête uit de delen onder de leerkrachten.
15 februari 2019 2 uur <i>(Contact moment stageschool)</i>	Interview gehad met leerkracht F over de motivatie voor het Si-Di protocol. Deze enquête na de tijd gelijk uitgewerkt. Vervolgens zijn de enquêtes uitgedeeld onder de leerkrachten van de groepen 1 tot en met 3 op beide locaties. De enquêtes worden op 7 maart verzameld.
7 maart 2019 2 uur <i>(Zelfstudie)</i>	De gegevens van de tot nu toe – door Si-Di - gesignaleerde en gediagnosticeerde leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong verzameld. Daarnaast de enquêtes verzameld. Tot nu toe heb ik 5 enquêtes terug.
28 maart 2019 3 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Alle enquêtes zijn nu verzameld. Deelvraag 3 beantwoord. Bezig met het analyseren van de enquêtes.
4 april 2019 5 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Bezig met het analyseren van de enquêtes. Vraag drie tot en met 11 geanalyseerd en verwerkt. Onderzoeksbegeleider gemaild voor feedback. Afspraak gepland op 8 april.
11 april 2019	Feedback gekregen van de onderzoeksbegeleider op het hoofdstuk resultaten.
25 april 2019 3 uur <i>(Zelfstudie)</i>	De feedback van de onderzoeksbegeleider toegepast. Verder met het analyseren en beschrijven van de enquêtes. Hoofdstuk 5 is klaar.
26 april 2019 2 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Begonnen met de conclusie. Deelvraag 1 en 2 beantwoord.
29 april 2019 4 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Deelvraag 3,4,5 en 6 beantwoord. De conclusie, aanbevelingen en discussiepunten beschreven. Het onderzoek opgestuurd voor feedback.
9 mei 2019 4 uur <i>(Zelfstudie)</i>	Feedback gekregen van de onderzoeksbegeleider op de resultatenverwerking en de conclusie. Deze feedback verwerkt in het onderzoek. De samenvatting en de persoonlijke reflectie geschreven. Het onderzoek gecontroleerd en opgestuurd naar de onderzoeksbegeleider.

Persoonlijke reflectie op leerproces

Het eerste deel

In Pabo leerjaar drie heb ik de profilering Special Education Needs, SEN, gevolgd. Tijdens deze profilering heb ik veel geleerd over het opzetten van een onderzoek. Op basis van deze kennis was het voor mij niet moeilijk om de lijnen van het huidige onderzoek op te zetten.

Het onderwerp van het onderzoek was vanaf het begin van module twee duidelijk. In de afstudeervacature, die de school in mei 2018 plaatste, wees school X op een onderzoek naar hoogbegaafdheid. Ik was geïnteresseerd in het onderwerp, omdat ik de ontwikkeling van kinderen boeiend vind en dan voornamelijk de afwijkende ontwikkeling. Daarbij was mijn kennis op het gebied van hoogbegaafdheid niet heel groot. Ik heb bijvoorbeeld nog niet eerder een hoogbegaafde leerling in de klas gehad en heb weinig kennis genomen van het onderwerp.

Naar mate module twee inzicht kwam, heb ik verscheidene gesprekken gevoerd met de adjunct directrice en de leerkrachten van de instroomgroep tot en met groep drie over de vormgeving van het onderzoek. De voorkeur lag op een evaluerend onderzoek, omdat de school de afgelopen jaren georiënteerd heeft op de vernieuwing van hun visie op hoogbegaafdheid. Ze hebben verscheidene cursussen bijgewoond en op basis daarvan hun aanbod voor hoogbegaafden verbreed.

Ik ben begonnen met het vormgeven van de inleiding en van de probleemanalyse. Door de heldere criteria wist ik waaraan het onderzoek moest voldoen. Ik had goed voor ogen wat het probleem van school X was, door de gesprekken die ik had gevoerd met de adjunct directrice en de betrokken leerkrachten. Daarnaast hielp de 5xW+H methode om het probleem in kaart te brengen.

Voor het theoretisch kader heb ik literatuur gelezen over het praktijkprobleem van school X. De boeken van Franz Mönks, Eleonoor van Gerven en Jan Kuipers hebben mij veel inzicht gegeven in hoogbegaafdheid. Vooral de leer- en persoonseigenschappen van hoogbegaafden vond ik interessant, omdat je deze kenmerken ook daadwerkelijk tegen kan komen in de praktijk.

De probleemstelling vond ik het lastigste onderdeel van het onderzoeksplan. In het begin lag de focus op het evalueren van het aanbod van school X. Echter merkte ik, na verloop van tijd, dat dit onderzoeksdoel te breed was. Met behulp van de onderzoeksbegeleider en de adjunct directrice is de focus verplaatst naar het evalueren van het Si-Di protocol; een signalerings- en diagnosticeringsprotocol voor hoogbegaafdheid. Dit onderzoeksdoel was voor mij beter behapbaar, waardoor ik verder kon met het vormgeven van het onderzoeksplan.

Nadat de onderzoeksvraag en deelvragen waren goedgekeurd, ben ik begonnen met het beschrijven van de onderzoeksaanpak. Het schema wat ik heb gebruikt, vond ik helder en overzichtelijk. Het boek van Van der Donk en Van Lanen heeft mij geholpen om de juiste manier van dataverzameling en van dataverwerking te kiezen.

Waar ik zelf tevreden over ben, is de communicatie tussen school X en mij. Ik vind het soms lastig om andere mensen om hulp te vragen, omdat ik hen niet tot last wil zijn. Daarom stel ik mijn vragen meestal niet en zoek ik zelf een oplossing. Echter heb ik nu het belang van het onderzoek voorop gesteld en heb verscheidene gesprekken gepland en gevoerd met de adjunct directrice. Zij vond het geen probleem om mij te helpen en gaf aan dat ze blij is met de manier van communicatie.

Tot slot heb ik veel gehad aan de begeleiding vanuit de NHL-Stenden. De feedback die de onderzoeksbegeleider heeft gegeven, heeft mij op weg geholpen. Daarnaast heb ik ook aanwijzingen van critical friends gekregen. Het is fijn als een buitenstaander met een frisse blik naar het onderzoek kijkt. Zo krijg je feedback op punten waaraan je zelf nog niet had gedacht. Ik hoop dat zij mij in het tweede deel van mijn onderzoek ook zo goed kunnen helpen.

In het tweede deel van het onderzoek komen de fases verzamelen, analyseren en concluderen en rapporteren en presenteren aan de orde.

Het tweede deel

Naar mijn idee verliep het tweede deel van het onderzoek vlot en soepel. Op uitzondering van één moment, namelijk het verzamelen van de enquêtes. Ik heb een maand moeten wachten voordat ik de uitkomsten van de enquêtes kon analyseren. Echter is dit ook weer een leermoment geweest. Ik heb de enquêtes uitgedeeld en daarbij vermeld dat ik ze twee weken later weer zou ophalen. Wat een beter idee was geweest, was om de enquêtes uit te delen op een moment waarop alle leerkrachten van de onderzoeksgroep bijeen kwamen. Dan had ik de enquêtes kunnen toelichten en hadden de leerkrachten de formulieren binnen een kwartier kunnen invullen. Vervolgens had ik de resultaten binnen een dag terug gehad.

Toen ik de resultaten eenmaal verzameld had, verliep het analyseren en het weergeven van de data goed. In het begin twijfelde ik of mijn manier van data weergeving juist was, maar na enig contact met de onderzoeksbegeleider bleek dat ik op de goede weg zat. Ik vond het interessant om de resultaten te analyseren en weer te geven in tabellen en grafieken. Wel vond ik het lastig om objectief te blijven en niet te snel conclusies te trekken.

Ook het uitwerken van de conclusies, aanbevelingen en discussie verliep vlot. Vorig jaar tijdens de profilering SEN heb ik ook de conclusie van het onderzoek des tijds geschreven. Doordat ik dit een keer eerder heb gedaan, wist ik nu hoe je een goede conclusie moest schrijven.

Echter vond ik het lastiger om een samenvatting te schrijven van het onderzoek, dit heb ik namelijk nog niet eerder gedaan. Gelukkig waren de criteria duidelijk, waardoor het uiteindelijk niet heel moeilijk was.

Achteraf gezien vind ik dat ik een goede onderzoekende houding heb gehad. Van mij zelf ben ik een kritisch persoon. Ik kan geen half werk leveren. Soms ervaar ik dit als een valkuil, maar tijdens het onderzoek doen heb ik dit ervaren als een positieve eigenschap. Zo heb ik bijvoorbeeld kritisch gekeken naar de literaire bronnen voor mijn theoretisch kader en heb ik goed naar de criteria gekeken. De onderzoekende houding werd daarnaast gestimuleerd

door de interesse in hoogbegaafdheid en in het Si-Di protocol. Zoals ik in de inleiding beschreef had ik nauwelijks kennis over hoogbegaafdheid en had ik nog niet eerder gehoord van het Si-Di protocol. Ik hoopte dat het onderzoek naar hoogbegaafdheid en het Si-Di protocol mijn kennis zouden verbreden. Dit is zeker gelukt. Het scheelde natuurlijk ook dat het probleem van het onderzoek zich afspeelde op mijn stageschool. Ik werd betrokken bij het praktijkprobleem en hoopte dat mijn onderzoek een bijdrage zou leveren aan de oplossing daarvan.

Als ik het onderzoek nog een keer had mogen uitvoeren, had ik het op precies dezelfde manier gedaan. Ik ben tevreden over het proces en het resultaat van het onderzoek. Ik heb zowel succeservaringen als knelpunten ervaren, maar die knelpunten hebben mij niet belemmerd tijdens het onderzoek.

Nogmaals ik wil de onderzoeksbegeleider bedanken voor haar feedback. Ik heb daar erg veel aan gehad! Ook wil ik de adjunct-directrice en de leerkrachten van school X bedanken. Zonder hun begeleiding en hulp was het onderzoek niet zo goed verlopen.

Bijlage II

VERSCHIL HOOGINTELLECTUEEL EN HOOGBEGAAFD

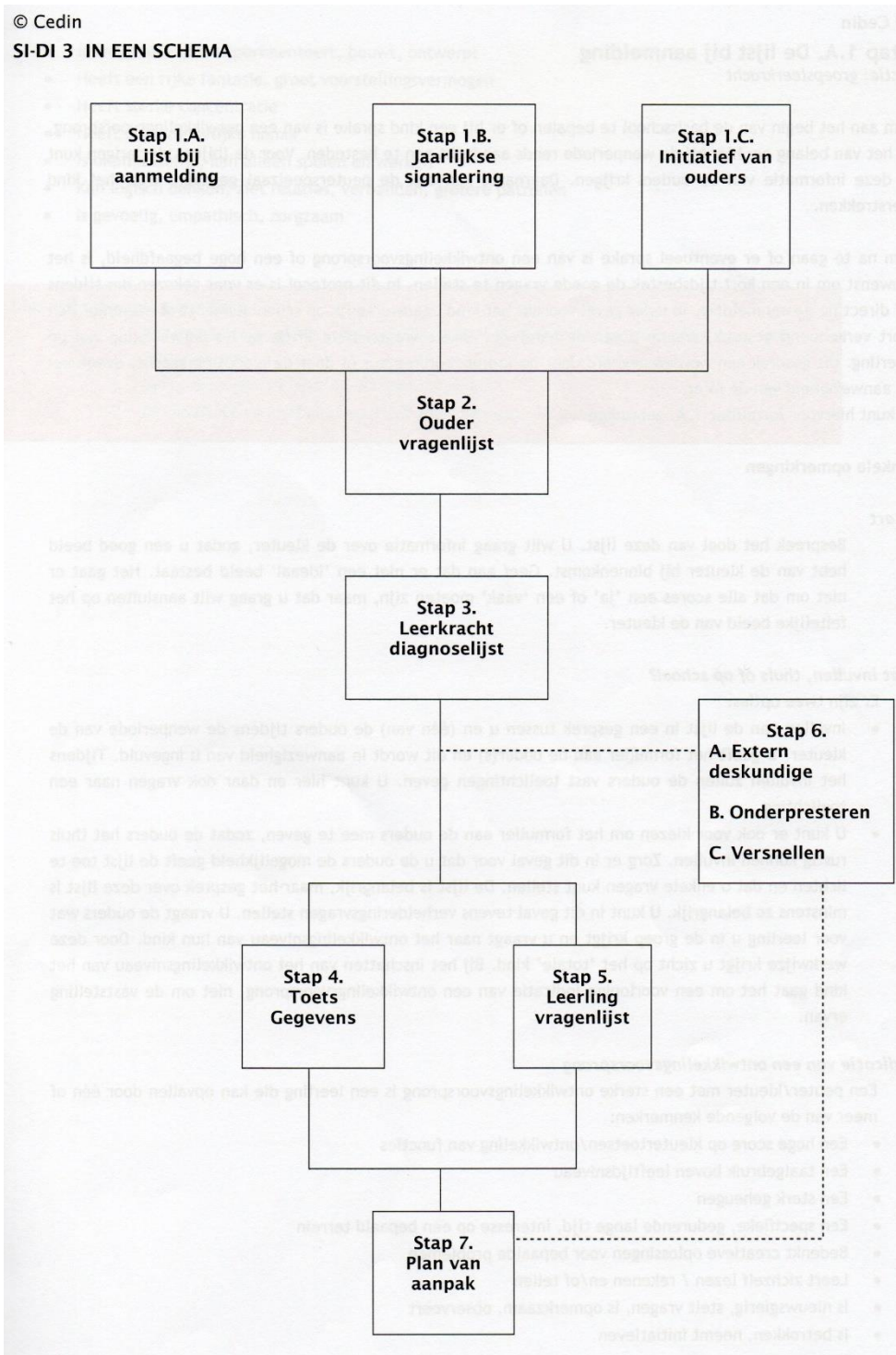
(Irvine, 2015)

Hoog-intelligent	Hoogbegaafd
Kent de antwoorden	Heeft altijd vragen
Is ervaren in het van buiten leren	Is een groot gisser (probeert uit de context af te leiden)
Is geïnteresseerd in objecten	Is een zeer nieuwsgierig onderzoeker
Is gefocust en oplettend in de les	Is diep mentaal en fysiek betrokken, soms afwezig, wegdromend
Houdt van simpele logica	Drijft op complexiteit
Houdt van woorden	Heeft vaak een ongewone, complexe woordenschat
Heeft goede ideeën	Heeft flitsende, gekke, onnozele en vreemde ideeën
Werkt hard	Probeert en test uit
Beantwoordt de vragen	Discussieert in detail, is kritisch, bewerkt stellingen
Presteert bovengemiddeld in de klas	Kan bovengemiddeld, maar ook gemiddeld of beneden gemiddeld presteren
Luistert met interesse	Laat sterke gevoelens en opinies zien
Leert gemakkelijk	Weet het vaak al
6 tot 8 herhalingen nodig voor meesterschap	Meesterschap na 1 tot 2 keer oefenen
Begrijpt ideeën	Ontwikkelt en bewerkt ideeën
Geniet van leeftijdgenoten	Prefereert vaak ouder gezelschap
Begrijpt de bedoeling of betekenis	Onderzoekt de toepassingen
Maakt zijn werk af	Start projecten
Kopieert nauwkeurig	Creëert nieuwe ontwerpen
Houdt van school	Geniet van leren
Technicus	Uitvinden
Is tevreden over eigen leren/kunnen	Is hoogst zelfkritisch

Bijlage III

SI-DI IN EEN SCHEMA

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

Bijlage IV

LIJST BIJ AANMELDING KLEUTERS

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

© Cedin

Lijst bij aanmelding kleuters

Formulier 1.A.

Groep 1-2

Bij of na aanmelding te gebruiken door directeur/adjunct-directeur, de leerkracht, of de ib'er.

Dit is een eerste inschatting, geen vaststelling.

Naam leerling:

Geboortedatum:

Datum gesprek:

Aanwezigen bij gesprek:

1. Globale indruk

Geef in het onderstaande lijstje door middel van een rondje aan wat u in uw kind herkent.

Mijn kind is:

spontaan	zelfverzekerd	aandachtvragend	opgewekt
driftig	somber	teruggetrokken	verlegen
gespannen	overactief	jaloers	angstig
passief	rustig	vrolijk	gehoorzaam

Opmerkingen:

2. Welbevinden

Per uitspraak zijn er drie antwoordmogelijkheden: **Ja** (de uitspraak gaat meestal op voor uw kind)

Soms (de uitspraak is soms van toepassing)

Nee (de uitspraak past niet bij uw kind)

Zet een kruisje in de desbetreffende kolom.

Mijn kind:

	J	S	N		J	S	N
1. heeft plezier in het leven				6. helpt vaak andere kinderen			
2. is fit en gezond				7. komt voor zichzelf op			
3. neemt initiatieven				8. vraagt hulp als dat nodig is			
4. speelt vaak met andere kinderen				9. vertelt spontaan over			
5. gaat goed met andere kinderen om				gebeurtenissen en activiteiten			

Opmerkingen:

© Cedin

3. Bezigheden, die uw kind onderneemt

In welke mate doet uw kind onderstaande activiteiten?

Per uitspraak zijn er drie antwoordmogelijkheden:

Vaak

Wel eens

Nooit

Zet een kruisje in de desbetreffende kolom.

Mijn kind is veel bezig met of houdt van:

	V	W	N		V	W	N
1. rennen, fietsen, hollen				8. gezelschapsspelletjes			
2. televisie kijken				9. liedjes zingen, naar muziek luisteren			
3. bouwen met blokken, Lego, K'nex				10. bekijken van een prentenboek			
4. puzzelen, denkspelletjes				11. luisteren naar een verhaal			
5. computerspelletjes				12. zelf 'technisch' lezen			
6. knippen, plakken, kleuren							
7. fantasiespel, rollenspel							
Opmerkingen:							

4. Ontwikkeling

Geef in onderstaand overzicht aan hoe u de ontwikkeling van uw kind inschat.

Per uitspraak zijn er drie antwoordmogelijkheden: **Ja** (de uitspraak gaat meestal op voor uw kind)

Soms (de uitspraak is soms van toepassing)

Nee (de uitspraak past niet bij uw kind)

Zet een kruisje in de desbetreffende kolom.

Mijn kind:

	J	S	N		J	S	N
1. spreekt in lange zinnen				9. onderzoekt en experimenteert graag			
2. spreekt duidelijk				10. heeft een goed geheugen			
3. kent de betekenis van veel woorden				11. is ondernemend			
4. heeft interesse in letters en lezen				12. is nieuwsgierig, stelt veel vragen			
5. heeft interesse in hoeveelheden en getallen				13. heeft oog voor detail			
6. gebruikt moeilijke woorden				14. bedenkt oplossingen, anders dan je zou verwachten			
7. kan moeilijke puzzels en spelletjes maken							
8. heeft een rijke fantasie							
Opmerkingen:							

© Cedin

5. Betrokkenheid: intensief met iets bezig zijn

Geef in onderstaand overzicht aan hoe u de betrokkenheid van uw kind inschat.

Per uitspraak zijn er drie antwoordmogelijkheden: *Ja (de uitspraak gaat meestal op voor uw kind*

Soms (de uitspraak is soms van toepassing)

Nee (de uitspraak past niet bij uw kind)

Zet een kruisje in de desbetreffende kolom.

Mijn kind:

	J	S	N		J	S	N
1. kan intensief met iets bezig zijn				4. verveelt zich gauw			
2. werkt of speelt geconcentreerd				5. maakt af waar hij/zij aan begonnen is			
3. is snel ontmoedigd als iets niet lukt				*.....			
Opmerkingen:							

6. Heeft uw kind de peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf bezocht?

Zo ja, hoe is dat verlopen?

--	--	--	--	--	--	--	--

Bijlage V

RESULTATENBLAD AANMELDING KLEUTERS

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

© Cedin

Resultaten aanmelding 1-2 - voor dossier
Conclusie van aanmelding door ouders (invullen door school).
In te vullen in samenspraak met de ib'er of coördinator (hoog)begaafdheid.
Bij score 'naar stap 2' maakt u een Leerlingprofiel aan en neemt u de conclusie over in de kolom 'bevindingen' bij punt 1.A. Daarna gaat u naar stap 2.

Naam leerling: _____
 Groep: _____
 Invuldatum: _____

Deel A. Score op ontwikkelingsvoorsprong					
Voorsprong op	Onderdeel	Item nummer	Maximale score	Minimale score	Score leerling
1. Taalvaardigheden	3	10,11,12	8	4	
	4	1,2,3,4,6			
2. Rekenvaardigheden	3	4	3	2	
	4	5,7			
3. Inzicht en constructievaardigheden	3	3,4,5	6	4	
	4	7,9,13			
4. Overige intellectuele vaardigheden	4	9,10,11,12,13,14	6	4	
5. Beeld van PSZ/ Kinderdagverblijf	Score bij een Ontwikkelingsvoorsprong (score tussen 1 en 5)		5	0	
Totaal score			28	14	
Conclusie					
> 13: sterk signaal ontwikkelingsvoorsprong: naar stap 2.					
> 8 - < 13: voorzichtig signaal ontwikkelingsvoorsprong: naar stap 2, met voorbehoud.					
< 8: geen signaal van een (brede) ontwikkelingsvoorsprong: deel B van dit formulier invullen.					
Deel B. Ontwikkelingsvoorsprong op een bepaald terrein					
Voorsprong op				Conclusie	
	Maximale score	Minimale score	Score leerling	Aanvullend aanbod in groep	
1. Taalvaardigheden	8	5		niet naar stap 2 >4: aanbod in groep	
2. Rekenvaardigheden	3	2		niet naar stap 2 >1: aanbod in groep	
3. Inzicht en constructievaardigheden	6	4		niet naar stap 2 >3: aanbod in groep	

JAARLIJKE SIGNALERING GROEP ÉÉN-TWEE

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

© Cedin

Jaarlijkse signalering 1-2 Formulier 1.B./ 1-2

U vult deze lijst in oktober in voor alle leerlingen in uw groep. U vult alleen die kenmerken in die op een leerling van toepassing zijn. U start met deel 1.

Deel 1: De ontwikkelingsvoorsprong op de leeraspecten

Leeraspecten																		
																		11. Kan moeilijke puzzels en spelletjes maken.
																		10. Heeft interesse in cijfers en letters.
																		9. Kan hoeveelheden overzien en telt tot ca. 20.
																		8. Onderzoekt en experimenteert graag.
																		7. Heeft rijke fantasie.
																		6. Heeft goed geheugen.
																		5. Is nieuwsgierig, stelt veel vragen.
																		4. Heeft bijzonder gevoel voor humor.
																		3. Maakt lange zinnen.
																		2. Gebruikt veel moeilijke woorden.
																		1. Kan logisch denken en ziet verbanden die veel kinderen niet zien.
Groepsoverzicht Signalering ontwikkelingsvoorsprong																		
																		Datum:
																		Leerkraft:
																		Groep:
																		Geef aan met:
																		Is normaal aanwezig ☐
																		Is sterk aanwezig ☒
																		Onvoldoende zicht op/twijfelachtig ☐
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Bij leerlingen met 5 of meer scores 'sterk aanwezig' of 'twijfel' kunt u doorgaan naar deel 2.

Bijlage VII

JAARLIJKSE SIGNALERING GROEP DRIE-ACHT

(Kuipers & de Bruin-de Boer, 2010)

© Cedin

Jaarlijkse signalering 3-8 Formulier 1.B./ 3-8

U vult deze lijst in oktober in voor alle leerlingen in uw groep. U vult alleen die kenmerken in die op een leerling van toepassing zijn. U start met deel 1.

Deel 1: De ontwikkelingsvoorsprong op de leeraspecten

Leeraspecten																		
																		12. Kan grote denkstappen maken.
																		11. Is geestelijk vroegrijp.
																		10. Denkt buiten reguliere kaders.
																		9. Heeft een grote woordenschat.
																		8. Heeft grote parate kennis, kan over veel zaken meepraten.
																		7. Heeft een scherp opmerkingsvermogen.
																		6. Heeft een goed geheugen.
																		5. Is nieuwsgierig, stelt veel vragen.
																		4. Heeft een bijzonder gevoel voor humor.
																		3. Is creatief in bedenken en oplossen van vraagstukken.
																		2. Heeft een grote en diepgaande interesse.
																		1. Is snel van begrip.
Groepsoverzicht Signalering ontwikkelingsvoorsprong																		Datum:
																		
																		Leerkracht:
																		
																		Groep:
																		
																		Geef aan met:
																		Is normaal aanwezig ☐
																		Is sterk aanwezig ☐
																		Onvoldoende zicht op/twijfelachtig ☐
																		?
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Bij leerlingen met 5 of meer scores 'sterk aanwezig' of 'twijfel' kunt u doorgaan naar deel 2.

Bijlage VIII

OUDERVragenLIJST GROEP ÉÉN-TWEE

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

© CEDIN

Oudervragenlijst Si-Di 3

Formulier 2.A. (1-2)

Groep 1 en 2

Naam	Naam school
Geboortedatum	Groep
Schoolloopbaan (groep overgeslagen/doublure)	
Inschatting ontwikkeling Mijn kind heeft: ☐ Zeker een ontwikkelingsvoorsprong ☐ Vermoedelijk een ontwikkelingsvoorsprong ☐ Geen ontwikkelingsvoorsprong	
Toelichting	
Ondertekend door Naam ouder(s) Invuldatum Handtekening E-mail(optioneel)	

Vragenlijst

Met onderstaande vragenlijst kan de algemene verstandelijke ontwikkeling van uw kind ingeschat worden. Het is de bedoeling een beeld te krijgen van uw kind op dit moment, vergeleken met leeftijdgenoten.

Hieronder is een aantal stellingen geformuleerd, verdeeld over verschillende onderdelen. Een aantal stellingen is met ja/nee te beantwoorden. U zet dan een kruisje dat op uw kind van toepassing is in vergelijking met leeftijdgenoten. Bij de overige stellingen zet u achter de stelling een kruisje in de bijbehorende kolom: nooit, soms, vaak of altijd. Er is aan het eind van elk onderdeel ruimte voor eventuele aanvullingen en/of opmerkingen. In het gesprek met de leerkracht krijgt u de mogelijkheid om het beeld van uw kind toe te lichten.

Het is belangrijk dat alle vragen worden ingevuld en dat er per vraag maar één antwoordmogelijkheid wordt aangekruist.

Uw kind als baby/peuter

	Ja	Nee
1. Kon als baby binnen een maand glimlachen	0	0
2. Was vanaf de geboorte gericht op interactie	0	0
3. Keek als baby veel om zich heen	0	0
4. Was als baby zeer alert	0	0
5. Was als baby veel wakker	0	0
6. Wilde als baby en peuter dingen doen waartoe het nog niet in staat was (bijv. lopen, kruipen, zelf eten, e.d.)	0	0
7. Was zeer onderzoekend, wilde aldoor ontdekken	0	0
8. Was snel uitgekeken op bepaalde dingen	0	0
9. Had als peuter een ruime woordenschat	0	0
10. Opvallend goed taalgebruik	0	0

Zo ja, kunt u hiervan een voorbeeld geven?

Stelde zeer veel 'waarom-vragen'	0	0
11. Verheugde zich op het naar school gaan	0	0
12. 'Las' zelf prentenboeken	0	0
13. Verzon verhalen naar aanleiding van plaatjesboeken	0	0
14. Wanneer merkte u voor het eerst dat uw kind erg slim is en waardoor?		

Toelichting in gesprek

Uw beeld in groep 1 - 2

Taalvaardigheden

	Nooit	Soms	Vaak	Altijd
1. Kan met praten tot rede gebracht worden	0	0	0	0
2. Voert drie of meer opdrachten, die tegelijk worden gegeven, uit	0	0	0	0
3. Vraagt naar de betekenis van woorden	0	0	0	0
4. Is geïnteresseerd in woordspelletjes	0	0	0	0
5. Kent reeds enige letters	Ja	0	0	Nee
6. Heeft zichzelf leren lezen	Ja	0	0	Nee
7. Gebruikt tijdsaanduidingen correct (zoals gisteren, morgen en overmorgen)	0	0	0	0
8. Vraagt veel door	0	0	0	0
9. Heeft een gevarieerd woordgebruik	0	0	0	0
10. Heeft een uitgebreide woordenschat	Ja	0	0	Nee
11. Gebruikt volledige zinnen	0	0	0	0
12. Maakt geen fouten in vervoegen van werkwoorden	0	0	0	0
13. Is snel van begrip	0	0	0	0
14. Maakt zinnen van meer dan 8 woorden Zo ja, kunt u hiervan een voorbeeld geven?	0	0	0	0

Toelichting in gesprek

Rekenvaardigheden

	Nooit	Soms	Vaak	Altijd
15. Heeft zichzelf leren tellen	0	0	0	0
16. Overziet hoeveelheden tot tenminste 6	Ja	0	0	Nee
17. Heeft zichzelf leren rekenen	Ja	0	0	Nee
18. Is geïnteresseerd in constructiemateriaal (bijv. puzzels, lego, e.d.)	0	0	0	0

© CEDIN

19. Is geïnteresseerd in rekenspelletjes	0	0	0	0
20. Is geïnteresseerd in telspelletjes	0	0	0	0
21. Gebruikt volgorde-begrippen correct (bijv. eerste, laatste, volgende, e.d.)	0	0	0	0
22. Telt voorwerpen correct tot tenminste 12	0	0	0	0
23. Kan van getallen onder de 20 aangeven welk getal groter of kleiner is	0	0	0	0
24. Kan eenvoudige + en - sommen oplossen	0	0	0	0
25. Kent de symbolen voor de getallen 1 tot en met 10	Ja	0	0	N

Enzovoort

Uw kind in groep 3	Toelichting	Aantal scores op			
		Vaak/Alij/Ja	Soms/Noch	Minstens	Aantal
1. Is snel van begrip		0	0	0	0
2. Heeft een grote algemene interesse		0	0	0	0
3. Heeft een adequaat woordgebruik		0	0	0	0
4. Heeft een aangename grote woordkeuze		0	0	0	0
5. Heeft grote parate kennis		0	0	0	0
6. Heeft een scherp opmerkingsvermogen		0	0	0	0
7. Heeft een hoog leertempo		0	0	0	0
8. Heeft een kritisch denkvermogen		0	0	0	0
9. Sreeft naar perfectie		0	0	0	0
10. Kan langere tijd met veel aandacht opgeven mee bezig zijn	Ja/nee	0	0	0	0
11. Is vindingrijk in het denken	Ja/nee	0	0	0	0
12. Is gericht op probleemoplossing	Ja/nee	0	0	0	0
13. Heeft zichzelf schoolse vaardigheden aangeleerd	Ja/nee	0	0	0	0
14. Heeft behoefte aan uitdagende activiteiten	Ja/nee	0	0	0	0
15. Kan stappen bij het leren overlaan	Ja/nee	0	0	0	0
Toelichting in gesprek					
		Ja/nee			
		Ja/nee			

Bijlage IX

RESULTATENBLAD OUDERGESPREEK ÉÉN-TWEE

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

© CEDIN

Resultaten oudergesprek 1-2 – voor dossier

Conclusie van het oudergesprek (Invullen door school)

In te vullen in samenspraak met de IB'er of coördinator (hoog)begaafdheid Checklist, deel B, stap 2 afvinken.

Naam leerling:

Groep:

Invuldatum:

Onderdeel	Aantal scores op Vaak/Altijd/Ja		Toelichting		
	Minstens	Aantal			
Baby peuterindicatie	7 items				
Taalvaardigheden	8 items				
Rekenvaardigheden	4 items				
Overige intellectuele vaardigheden	9 items				
Spelvaardigheden	5 items				
Taakgerichte vaardigheden	3 items				
Conclusie					
Vermoeden van een ontwikkelingsvoorsprong		Ja /nee*			
Sprake van een voorsprong op een bepaald terrein		Ja/nee*			
Op welk(e) terrein(en)?					
Overige opmerkingen					
Berichtgeving naar ouders		Ja/nee			
Verantwoordelijke leerkracht		Naam:			

Bijlage X

OUDERVVRAGENLIJST GROEP DRIE-ACHT

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

© CEDIN

Vragenlijst groep 3-8

Met onderstaande vragenlijst kan de algemene verstandelijke ontwikkeling van uw kind ingeschat worden. Het is de bedoeling een beeld te krijgen van uw kind op dit moment, vergeleken met leeftijdgenoten.

Hieronder is een aantal stellingen geformuleerd, verdeeld over verschillende onderdelen. Een aantal stellingen is met ja/nee te beantwoorden. U zet dan een kruisje dat op uw kind van toepassing is in vergelijking met leeftijdgenoten. Bij de overige stellingen zet u achter de stelling een kruisje in de bijbehorende kolom: nooit, soms, vaak of altijd. Er is aan het eind van elk onderdeel ruimte voor eventuele aanvullingen en/of opmerkingen. In het gesprek met de leerkracht krijgt u de mogelijkheid om het beeld van uw kind toe te lichten.

Uw beeld in groep 3 - 8

<i>Schoolse vaardigheden</i>	<i>Nooit</i>	<i>Soms</i>	<i>Vaak</i>	<i>Altijd</i>
1. Is snel van begrip	0	0	0	0
2. Heeft een grote algemene interesse	0	0	0	0
3. Heeft een adequaat woordgebruik	0	0	0	0
4. Heeft een ongewoon grote woordenschat	Ja	0	0	Nee
5. Heeft grote parate kennis	Ja	0	0	Nee
6. Heeft een scherp opmerkingsvermogen	0	0	0	0
7. Heeft een hoog leertempo	0	0	0	0
8. Heeft een kritisch denkvermogen	0	0	0	0
9. Streeft naar perfectie	0	0	0	0
10. Kan langere tijd met veel aandacht ergens mee bezig zijn	0	0	0	0
11. Is vindingrijk in het denken	0	0	0	0
12. Is gericht op probleemoplossen	0	0	0	0
13. Heeft zichzelf schoolse vaardigheden aangeleerd	Ja	0	0	Nee
14. Heeft behoefte aan uitdagende activiteiten		0	0	0
15. Kan stappen bij het leren overslaan	0	0	0	0

Toelichting in gesprek

Nooit	Soms	Vaak	Altijd
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0

[illegible][illegible]

Bijlage XI

RESULTATENBLAD OUDERVVRAGENLIJST DRIE-ACHT

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

© CEDIN

Voorbeeld van verwerkingsblad, digitaal

Resultaten oudergesprek 3-8 – voor dossier
Conclusie van het oudergesprek (invullen door school).
In te vullen in samenspraak met de ib'er of coördinator (hoog)begaafdheid.
U neemt de conclusie over in de kolom 'bevindingen' in het Leerlingprofiel bij 'stap 2'.
Daarna gaat u naar stap 3.

Naam leerling:	Hillie
Groep:	3
Invuldatum:	maandag 15 november 2010

Onderdeel	Aantal scores op Vaak/Altijd/Ja		Toelichting
	Minstens	Aantal	
Schoolse vaardigheden	12 items	15	
Vrijtijdsbesteding	3 items	5	
Overige intellectuele vaardigheden	11 items	13	
Mentale veerkracht	0 items	7	altijd: taakgericht en gevoelig voor kritiek - soms: is weerbaar voor anderen
Plezier op school	0 items	2	voelt zich geaccepteerd en goede relatie met leerkracht.
totaal:	26 items	42	

Conclusie

Vermoeden van een ontwikkelingsvoorsprong	ja
Er is sprake van een voorsprong op de volgende terreinen:	
Schoolse vaardigheden	
Vrijtijdsbesteding	
Overige intellectuele vaardigheden	

Bijlage XII

LEERKRACHT DIAGNOSE GROEP ÉÉN-TWEE

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

© CEDIN

Diagnoselijst 1-2

Formulier 3.A.(1-2)

Actie: Leerkracht

In deze vragenlijst wordt uw oordeel gevraagd.

Uit twee tegengestelde uitspraken kiest u die uitspraak die het meest van toepassing is.

Wat u niet direct kunt invullen laat u open.

U kunt het formulier eerst met een potlood invullen en na een extra observatie kiest u definitief.

Naam leerling:

Geboortedatum:

Groep:

Invuldatum:

Naam leerkracht(en):

1. Wil graag leren	a b c d	Geen specifieke aandacht voor leren
2. Kan goed met lego en ander constructiemateriaal werken	a b c d	Kan niet goed met constructiemateriaal werken
3. Heeft uitgesproken mening	a b c d	Heeft geen uitgesproken mening
4. Toont zelfvertrouwen	a b c d	Is onzeker
5. Kan structuur aanbrengen in een taak	a b c d	Gaat op een wijze van gissen en missen te werk
6. Toont doorzettingsvermogen	a b c d	Geeft snel op
7. Zet zich in om het werk goed te doen	a b c d	Zet zich weinig in om het werk goed doen
8. Heeft gevoel voor humor	a b c d	Heeft weinig gevoel voor humor
9. Toont een specifieke interesse op een bepaald terrein	a b c d	Toont weinig interesse
10. Heeft ruime woordenschat	a b c d	Heeft beperkte woordenschat
11. Kan goed logisch denken, ziet relaties, verbanden, grotere patronen	a b c d	Heeft veel tijd nodig om iets te begrijpen
12. Werkt snel	a b c d	Werkt langzaam
13. Is sterk taakgericht	a b c d	Is niet opvallend taakgericht
14. Heeft een rijke fantasie, groot voorstellingsvermogen	a b c d	Heeft weinig fantasie
15. Kan omgaan met uitgestelde aandacht	a b c d	Vraagt voortdurend aandacht
16. Begrijpt nieuwe informatie snel	a b c d	Heeft veel uitleg nodig
17. Uit zich goed over wat er in hem/haar omgaat	a b c d	Uit zich niet over wat er in hem/haar omgaat.
18. Overziet hoeveelheden	a b c d	Heeft weinig besef van hoeveelheden
19. Is nieuwsgierig, stelt vragen, is opmerkzaam, observeert	a b c d	Is niet nieuwsgierig en stelt weinig vragen
20. Kan gevoelens goed	a b c d	Kan gevoelens niet goed onder woorden

onder woorden brengen		brengen
21. Heeft een taalgebruik boven leeftijdsniveau	a b c d	Heeft beperkt taalgebruik
22. Bedenkt creatieve oplossingen voor bepaalde problemen	a b c d	Is niet creatief in het bedenken van oplossingen
23. Kan werken volgens dagplanning	a b c d	Heeft bij dagplanning veel begeleiding nodig
24. Is handig met knutselen, knippen, kleuren en plakken	a b c d e	Is onhandig met knutselen, knippen, kleuren en plakken
25. Gaat graag naar school	a b c d	Gaat niet graag naar school
26. Tekent beter dan je volgens de leeftijd zou verwachten	a b c d	Tekent op of onder leeftijdniveau
27. Kan eenvoudige rekensommen oplossen	a b c d	Kan nog niet rekenen
28. Kan zelfstandig werken	a b c d	Vraagt veel hulp
29. Is onderzoekend, experimenteert, bouwt, ontwerpt	a b c d	Voert opdrachten uit zoals het 'hoort'
30. Heeft een sterk auditief geheugen	a b c d	Is auditief op gemiddeld niveau
31. Verveelt zich bijna nooit	a b c d	Verveelt zich regelmatig
32. Kent reeds enige letters	a b c d	Kent nog geen letters
33. Heeft een sterk geheugen	a b c d	Heeft gemiddeld geheugen
34. Houdt van informatieve boeken	a b c d	Is weinig geïnteresseerd in boeken
35. Kan zich in anderen verplaatsen	a b c d	Kan zich moeilijk in anderen verplaatsen
36. Heeft realistisch beeld van eigen mogelijkheden	a b c d	Heeft geen reële verwachtingen van eigen kunnen
37. Luistert met aandacht naar de leerkracht	a b c d	Luistert met weinig aandacht naar de leerkracht
38. Is geboeid door buitengewone onderwerpen	a b c d	Heeft geen bijzondere aandacht voor buitengewone onderwerpen
39. Zoekt contact met oudere kinderen	a b c d	Zoekt contact met leeftijdsgenootjes
40. Kan eenvoudige woorden lezen	a b c d	Kan nog niet lezen
41. Is gevoelig, zorgzaam	a b c d	Staat onverschillig tegenover anderen
42. Speelt veel met anderen	a b c d	Speelt veel alleen
43. Is in 'gewone kring' gauw afgeleid	a b c d	Is in deze kring aandachtig betrokken
44. Kan hoeveelheden overzien	a b c d	Kan nog geen hoeveelheden overzien
45. Maakt voor zijn leeftijd moeilijke puzzels	a b c d	Maakt puzzels die bij de leeftijd passen
46. Heeft een sterk visueel geheugen	a b c d	Het visueel geheugen is op gemiddeld niveau
47. Is onafhankelijk, kan alleen spelen en werken	a b c d	Heeft veel ondersteuning nodig
48. Kies gevarieerde ontwikkelingswerkjes	a b c d	Kiest eenzijdig de werkjes

Enzovoort

Bijlage XIII

LEERKRACHT DIAGNOSE GROEP DRIE-ACHT

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

© CEDIN

Diagnoselijst 3-8 **Formulier 3.8 (3-8)**

Actie: Leerkracht

In deze vragenlijst wordt uw oordeel gevraagd.
Uit twee tegengestelde uitspraken kiest u die uitspraak die het meest van toepassing is.
Wat u niet direct kunt invullen laat u open.
U kunt het formulier eerst met een potlood invullen en na een extra observatie kiest u definitief.

Naam leerling:
Geboortedatum:
Groep:
Invuldatum:
Naam leerkracht:

1. Toont interesse voor de behandelde onderwerpen in de klas	a b c d	Toont weinig interesse voor de behandelde onderwerpen in de klas
2. Kan lang en geconcentreerd aan een zelfgekozen taak blijven werken	a b c d	Kan niet lang de aandacht bij een zelfgekozen taak houden en is snel afgeleid
3. Pakt in zijn/haar eentje moeilijke problemen aan	a b c d	Doet bij een kleine moeilijkheid al een beroep op anderen
4. Zet zich in om het schoolwerk goed te doen	a b c d	Zet zich minder in om het schoolwerk goed te doen
5. Is leergierig, wat blijkt uit brede en/of diepgaande interesses; is geboeid door moeilijke en/of ongewone onderwerpen; stelt vragen die dieper of verder ingaan dan de gewone lesstof, zoekt zelf informatie op	a b c d	Toont geen interesse buiten de gewone lesstof om.
6. Kan volgens een planning zelfstandig werken aan een opdracht werken	a b c d	Heeft veel begeleiding nodig bij het werken
7. Is opgenomen in de groep	a b c d	Staat buiten de groep
8. Luistert aandachtig als de leerkracht iets uitlegt of voorleest	a b c d	Wendt zich snel tot iets anders
9. Begrijpt veel dingen snel (met weinig uitleg) en goed; ziet bijvoorbeeld goed ongewone en oorzaak-gevolg verbanden; heeft snel regels en principes, overeenkomsten en verschillen door, heeft scherpzinnig oordeelsvermogen en weet veel uit boeken en films te halen	a b c d	Heeft gemiddelde tijd en uitleg nodig om iets te begrijpen of ergens uit te halen
10. Vraagt niet onnodig aandacht tijdens werken	a b c d	Vraagt onnodig aandacht tijdens het het werken
11. Maakt een taak volgens planning af	a b c d	Werkt hap snap, impulsief aan een taak
12. Leert gemakkelijk, kan soms leerstappen overslaan, heeft weinig herhaling nodig en leert van eigen fouten	a b c d	Kan geen oefenstof overslaan, heeft herhaling nodig
13. Werkt geconcentreerd aan een opdracht	a b c d	Houdt de aandacht onvoldoende vast bij een opdracht

14. Past kennis in nieuwe situaties toe	a b c d	Kennis blijft beperkt tot reproduceren
15. Komt met initiatieven	a b c d	Is teruggetrokken
16. Gaat goed/leuk met andere kinderen om	a b c d	Gaat niet goed/leuk met andere kinderen om
17. Kan omgaan met kritiek en tegenslagen	a b c d	Kan slecht tegen kritiek en tegenslagen
18. Zet zich in om een bepaald ideaal na te streven	a b c d	Heeft gemiddelde ambities
19. Heeft een hekel aan routinematig werk en herhalingsopdrachten	a b c d	Heeft geen hekel aan deze opdrachten
20. Toont zelfvertrouwen	a b c d	Is onzeker
21. Uit zich over wat in hem/haar omgaat	a b c d	Uit zich niet over wat in hem/haar omgaat
22. Levert verzorgd werk af	a b c d	Levert slordig werk af
23. Heeft interesse voor de uitleg en de oplossingswijze van een probleem	a b c d	Is alleen in de uitkomst geïnteresseerd
24. Neemt op een scherpzinnige manier waar	a b c d	Neemt op een "normale" manier waar
25. Heeft een leidersrol in de groep	a b c d	Heeft geen leidersrol in de groep
26. Gaat graag naar school	a b c d	Gaat niet graag naar school
27. Stelt reële eisen aan zichzelf	a b c d	Stelt geen/nauwelijks eisen aan zichzelf
28. Heeft het gestelde werk royaal binnen de tijd klaar	a b c d	Krijgt het werk met moeite of niet binnen de gestelde tijd af
29. Is uit zichzelf door het werk op school geboeid	a b c d	Doet het werk omdat het moet of om beloond te worden
30. Toont over een brede belangstelling te beschikken, kan over veel dingen meepraten	a b c d	Toont een beperkte belangstelling en is niet breed geïnteresseerd
31. Zoekt contact met oudere kinderen	a b c d	Zoekt contact met jongere kinderen
32. Zoekt naar informatie in bibliotheek en/of internet om meer te weten te komen over een bepaald onderwerp	a b c d	Is niet vanuit zichzelf geïnteresseerd in het opzoeken naar aanvullende informatie
33. Staat kritisch tegenover beweringen	a b c d	Neemt beweringen van anderen gemakkelijk aan
34. Heeft een positief beeld van eigen mogelijkheden	a b c d	Heeft een negatieve beeld van de eigen mogelijkheden
35. Heeft een uitgesproken mening	a b c d	Heeft geen eigen mening
36. Vindt het leuk op school en voelt zich er thuis	a b c d	Heeft een hekel aan school en voelt zich er niet thuis
37. Is blij met goede resultaten	a b c d	Staat onverschillig tegenover goede resultaten
38. Is niet afgunstig op andere kinderen	a b c d	Is snel jaloers op andere kinderen
39. Heeft goed geheugen	a b c d	Heeft moeite met onthouden

Enzovoort

Bijlage XIV

RESULTATENBLAD DIAGNOSE LIJST

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

Naam leerling:		Leert voorbeeld																			
Groep:		5																			
Invuldatum:		25 jan. 2011																			
Onderdeel	Aantal items	Items a-b score	Items c-d score	Aandachtspunten																	
Leervermogen	18	17	1	c - score																57	
				d - score																	
Taakgerichtheid / Motivatie	11	8	3	c - score									42	43							
				d - score							22										
Zelfstandigheid / Zelfsturing	11	9	2	c - score						17					56						
				d - score																	
Zelfbeeld	7	6	1	c - score	20																
				d - score																	
Sociaal emotionele competentie	11	7	4	c - score						31	38		44			55					
				d - score																	
Houding school	2	2	0	c - score																	
				d - score																	
Leerprestaties	12	10	2	c - score								Sc				Ex					
				d - score																	
Beeld van zorg:																					
C - scores:										D - scores											
Leervermogen	Intelligentie																				
	Creatief denken																				
	Overig	57. Presteert onder maximaal niveau (er zit meer in)																			
Taakgerichtheid Motivatie											22. Levert slordig werk af										
		42. Begint niet gauw aan een taak of probleem 43. Let niet op of is snel afgeleid als er opgelet moet worden																			
Zelfstandigheid Zelfsturing		17. Kan slecht tegen kritiek en tegenslagen																			
		56. Heeft moeite met het maken van fouten																			
Zelfbeeld		20. Is onzeker																			
Sociaal emotionele competentie		31. Zoekt contact met jongere kinderen 38. Is snel jaloeers op andere kinderen																			
		44. Doet niet of onder protest wat de leerkracht vraagt																			
		55. Geeft afbrekende kritiek naar anderen																			

Bijlage XV

LEERLINGVRAGENLIJST GROEP DRIE-ACHT

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

© CEDIN

Leerlingvragenlijst

Formulier 5.(3-8)

Naam leerling:

Groep:

Invuldatum:

Let wel: dit is geen test of toets.

Jouw juf of meester wil alleen graag weten hoe jij over de onderstaande vragen denkt.

Je ziet hier een aantal uitspraken. Het is de bedoeling dat je steeds aangeeft of je het eens bent met de uitspraak of dat je het er niet mee eens bent. Je kunt kiezen uit:

Mee eens E
Beetje mee eens BE
Mee oneens O

Aan het einde zijn er twee open vragen. Hier mag je zelf het antwoord op de vraag opschrijven.

1.

	E	BE	O	
Ik ga meestal met plezier naar school	0	0	0	
Ik vind dat ik op school veel leer	0	0	0	
Ik vind dat ik goed mijn best doe	0	0	0	
Ik kan goed zelfstandig werken	0	0	0	
Ik kan het werk maken zonder de uitleg van de juf/meester		0	0	0
Ik denk dat ik een van de beste leerlingen van de groep ben		0	0	0
Ik ben vaak eerder klaar met mijn werk	0	0	0	

2.

Ik verveel me bij:	E	BE	O
Rekenen	0	0	0
Taal	0	0	0
Spelling	0	0	0
Aardrijkskunde	0	0	0
Geschiedenis	0	0	0
Biologie	0	0	0
Verkeer	0	0	0

Ga naar de volgende bladzijde

ENZOVOORT

Bijlage XVI

RESULTATENBLAD LEERLINGVRAGENLIJST

(Kuipers & de Bruin-de Boer, SiDi 3: signalering en diagnosticering hoogbegaafdheid, 2010)

© CEDIN

Resultaten leerlinggesprek- voor dossier

Conclusie van het leerlinggesprek (invullen door school).

In te vullen in samenspraak met de ib'er of coördinator (hoog)begaafdheid.

U neemt de conclusie over in de kolom 'bevindingen' in het Leerlingsprofiel bij 'stap 5'.

Daarna gaat u na of stap 6 moet worden gezet. Indien dit het geval is stelt u vast welk onderdeel u wilt gaan oppakken.

Indien u stap 6 niet hoeft te zetten kunt u doorgaan naar stap 7.

Naam leerling:

Groep:

Invuldatum:

Onderdeel	Positief beeld	Negatief beeld	Aandachtspunt
1. Beeld van school			
2. Verveling bij vakken			
3. Beeld van leren			
4. Beeld van sociaal-emotioneel functioneren			
Beeld van hobby's			
Beeld van wensen			

Bijlage XVII

INTERVIEW OVER MOTIVATIE SI-DI PROTOCOL

Interview met leerkracht F – School X

Dit interview is naar aanleiding van mijn onderzoek naar hoogbegaafdheid op school X. Het onderzoek gaat over de signalerings- en diagnosticeringsmethode Si-Di. Het doel is om vast te stellen of de signalerings- en diagnostiseringsmethode voldoet voor het vaststellen van hoogbegaafdheid in de groepen nul tot en met drie. Daarnaast wil ik weten hoe de leerkrachten het werken met het Si-Di protocol ervaren.

Allereerst ben ik benieuwd naar de keuze voor het Si-Di protocol en wat de verwachtingen daarvan waren.

De vragen in het interview gaan daarover. Met de verkregen informatie wordt vertrouwelijk omgegaan en wordt uitsluitend gebruikt voor dit onderzoek.

Vraag 1: Wat voor methode gebruikte school X voor het Si-Di protocol om hoogbegaafde kinderen te signaleren en te diagnosticeren?

Vraag 2: Waarom is school X opzoek gegaan naar een nieuwe signalerings- en diagnosticeringsmethode voor hoogbegaafdheid?

Vraag 3: Hoe is school X bij de signalerings- en diagnosticeringsmethode Si-Di gekomen?

Vraag 4: Waarom heeft school X gekozen voor het Si-Di protocol?

Vraag 5: Wat waren de verwachtingen van school X van het Si-Di protocol?

Bijlage XVIII

ENQUÊTE OVER HET SI-DI PROTOCOL

Enquête voor de leerkrachten – School X, instroomgroep t/m groep drie.

Allereerst zal ik mij kort voorstellen. Ik ben Iris Kroon en ik ben vierdejaars Pabo student. Mijn afstudeerstage doe ik op de school X in groep drie. Op dit moment ben ik bezig met mijn afstudeerscriptie. Het onderwerp daarvan is hoogbegaafdheid. De definitie van Arja Kerpel (Kerpel, 2014) van hoogbegaafdheid is: de aanleg om tot uitzonderlijke prestaties te komen. Naast een hoge intelligentie spelen ook persoonlijkheidsfactoren een rol, zoals creativiteit en doorzettingsvermogen. Deze definitie is uitgangspunt voor dit onderzoek. In mijn onderzoek ga ik van deze definitie uit.

Door middel van deze enquête wil ik onderzoeken of de signalerings- en diagnostiseringsmethode Si-Di voldoet voor het vaststellen van een ontwikkelingsvoorsprong in de groepen nul tot en met drie. Daarnaast wil ik weten hoe de leerkrachten het werken met het Si-Di protocol ervaren. In de bijlage staan de stappen van het Si-Di protocol, deze kunnen u helpen tijdens het invullen van de enquête.

Voor het uitvoeren van het onderzoek heb ik uw hulp nodig. U helpt mij enorm door onderstaande vragenlijst objectief en volledig in te vullen. Voor eventuele vragen mag u mij altijd mailen:

Bij voorbaat dank!

Met vriendelijke groet,

Iris Kroon

Blok 1: Kennismakingsgesprek ouders

Vraag 1: Wordt tijdens het kennismakingsgesprek met de ouders gebruik gemaakt van de lijst bij aanmelding kleuters?

Nooit	Soms	Altijd	N.V.T.
-------	------	--------	--------

Vraag 2: Welke aspecten van de lijst bij aanmelding kleuters worden meegenomen in het kennismakingsgesprek met de ouders? Omcirkel in de bijlage 'Stap 1.A.' welke aspecten belangrijk zijn om te bespreken tijdens het kennismakingsgesprek met ouders.

Blok 2: Signaleren

Vraag 3: In welke mate meet stap 1.A. van het Si-Di protocol de persoonskenmerken van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

Voldoet niet	Matig	Redelijk	Goed	N.V.T
Opmerking:				

Vraag 4: In welke mate meet stap 1.A. van het Si-Di protocol het welbevinden van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

Voldoet niet	Matig	Redelijk	Goed	N.V.T
Opmerking:				

Vraag 5: In welke mate meet stap 1.A. van het Si-Di protocol de bezigheden die leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong in het algemeen graag ondernemen?

Voldoet niet	Matig	Redelijk	Goed	N.V.T
Opmerking:				

Vraag 6: In welke mate meet stap 1.A. van het Si-Di protocol de ontwikkeling van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

Voldoet niet	Matig	Redelijk	Goed	N.V.T
Opmerking:				

Vraag 7: In welke mate meet stap 1.A. van het Si-Di protocol de betrokkenheid van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

Voldoet niet	Matig	Redelijk	Goed	N.V.T
Opmerking:				

Vraag 8: Hoe wordt het invullen en het uitwerken van stap 1.A. van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is zeer negatief.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Deze punten vind ik goed aan stap 1.A. van het Si-Di protocol:

Vraag 9: In welke mate meet stap 1.B. van het Si-Di protocol de leer- en persoonskenmerken van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

Voldoet niet	Matig	Redelijk	Goed	N.V.T
Opmerking:				

Vraag 10: Hoe wordt het invullen en uitwerken van stap 1.B. van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is zeer negatief.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Deze punten vind ik goed aan stap 1.B. van het Si-Di protocol:
Deze punten vind ik minder goed aan stap 1.B. van het Si-Di protocol:

Vraag 11: In welke mate meet stap 2 van het Si-Di protocol de leer- en persoonseigenschappen van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

Voldoet niet	Matig	Redelijk	Goed	N.V.T
Opmerking:				

Vraag 12: Hoe wordt het invullen en uitwerken van stap 2 van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is zeer negatief.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Deze punten vind ik goed aan stap 2 van het Si-Di protocol:

Deze punten vind ik minder goed aan stap 2 van het Si-Di protocol:

Blok 3: Diagnosticeren

Vraag 13: In welke mate bepaalt stap 3 van het Si-Di protocol de leer- en persoonseigenschappen van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong?

Voldoet niet	Matig	Redelijk	Goed	N.V.T
Opmerking:				

Vraag 14: Hoe wordt het invullen en verwerken van stap 3 van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is zeer negatief.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Deze punten vind ik goed aan stap 3 van het Si-Di protocol:

Deze punten vind ik minder goed aan stap 3 van het Si-Di protocol:

Blok 4: Uitwerking

Vraag 15: Hoe wordt het invullen en verwerken van stap 4 van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is zeer negatief.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 N.V.T.

Deze punten vind ik goed aan stap 4 van het Si-Di protocol:

Deze punten vind ik minder goed aan stap 4 van het Si-Di protocol:

Vraag 16: Hoe wordt het invullen en uitwerken van stap 5 van het Si-Di protocol ervaren? Geef een beoordeling en licht toe. 10 is zeer positief – 1 is zeer negatief.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 N.V.T.

Deze punten vind ik goed aan stap 4 van het Si-Di protocol:

Deze punten vind ik minder goed aan stap 4 van het Si-Di protocol:

Blok 5: Ervaringen

Vraag 17: Hebben de leerlingen die gesignaleerd en gediagnosticeerd zijn ook daadwerkelijk een ontwikkelingsvoorsprong? Licht je antwoord toe.

Zo ja:

Zo nee:

Vraag 18: Zijn er leerlingen waarvan in eerste instantie niet gedacht werd dat er een ontwikkelingsvoorsprong was, maar dat het Si-Di protocol aangaf van wel? Licht je antwoord toe.

Zo ja:

Zo nee:

Bijlage XIX

AANGEPASTE LIJST BIJ AANMELDING KLEUTERS SCHOOL X

Entreeformulier groep 1.	
Naam leerling:	
Geboortedatum:	
Datum gesprek:	
Aanwezigen bij gesprek:	

0. Levensgeschiedenis

Zijn er bijzonderheden te vermelden over de zwangerschap en / of geboorte?

Is de motorische ontwikkeling in de baby- en peuterperiode normaal verlopen?

Kruipen	☐ nee	☐ ja
Lopen	☐ nee	☐ ja
Klimmen	☐ nee	☐ ja

Is de sociaal-emotionele ontwikkeling in de baby- en peuterperiode normaal verlopen?

Oogcontact maken	☐ nee	☐ ja
Interesse voor de omgeving	☐ nee	☐ ja
Omgaan met andere kinderen	☐ nee	☐ ja

Heeft uw kind in uw ogen nare dingen meegemaakt?

Ziekenhuisopname	☐ nee	☐ ja
Sterfgeval	☐ nee	☐ ja
Scheiding	☐ nee	☐ ja

Is er sprake van dyslexie in de familie? ☐ nee ☐ ja

Is er sprake van dyscalculie in de familie? ☐ nee ☐ ja

Kent uw kind al andere kinderen op school X? ☐ nee ☐ ja

Zo ja, welke

Zelfredzaamheid

Kleedt uw kind zich zelfstandig aan en uit?

☐ nee ☐ ja

Gaat uw kind zelfstandig naar het toilet?

☐ nee ☐ ja

Zijn er verder nog bijzonderheden die voor ons van belang zijn om te weten?

☐ nee ☐ ja.

nl.

1. Globale indruk

Geef in het onderstaande lijstje door middel van aanvinken aan wat u in uw kind herkent.

Mijn kind is:

spontaan	☐	zelfverzekerd	☐	aandachtvragend	☐	opgewekt	☐
driftig	☐	somber	☐	teruggetrokken	☐	verlegen	☐
gespannen	☐	overactief	☐	jaloers	☐	angstig	☐
passief	☐	rustig	☐	vrolijk	☐	gehoorzaam	☐

Opmerkingen:

2. Welbevinden.

Per uitspraak zijn er 3 antwoord mogelijkheden.

Ja (de uitspraak gaat meestal op voor uw kind) **J**

Soms (de uitspraak gaat soms op voor mijn kind) **S**

Nee (de uitspraak past niet bij uw kind) **N**

Aanvinken in de desbetreffende kolom.

Mijn kind:

	J	S	N		J	S
1. heeft plezier in het leven	☐	☐	☐	6. helpt vaak andere kinderen	☐	☐
2. is fit en gezond	☐	☐	☐	7. komt voor zichzelf op	☐	☐
3. neemt initiatieven	☐	☐	☐	8. vraagt hulp als dat nodig is	☐	☐
4. speelt vaak met andere kinderen	☐	☐	☐	9. vertelt spontaan over gebeurtenissen en activiteiten	☐	☐
5. gaat goed met andere kinderen om	☐	☐	☐			

Opmerkingen:

3. Bezigheden die het kind onderneemt

In welke mate doet uw kind de volgende activiteiten?

Per uitspraak zijn er drie antwoordmogelijkheden:

Vaak V
Wel eens W
Nooit N

Aanvinken in de desbetreffende kolom.

Mijn kind is veel bezig met of houdt van:

	V	W	N		V	W
1. rennen, fietsen, hollen	☐	☐	☐	8. gezelschapsspelletjes	☐	☐
2. televisie kijken	☐	☐	☐	9. liedjes zingen, naar muziek luisteren	☐	☐
3. bouwen met blokken, Lego, K'nex	☐	☐	☐	10. bekijken van een prentenboek	☐	☐
4. puzzelen, denkspelletjes	☐	☐	☐	11. luisteren naar een verhaal	☐	☐
5. computerspelletjes	☐	☐	☐	12. zelf 'technisch' lezen	☐	☐
6. knippen, plakken, kleuren	☐	☐	☐	13.	☐	☐
7. fantasiespel, rollenspel	☐	☐	☐	14.	☐	☐

Opmerkingen:

4. Ontwikkeling

Geef in onderstaand overzicht aan hoe u de betrokkenheid van uw kind inschat.

Per uitspraak zijn er drie antwoordmogelijkheden:

Ja (de uitspraak gaat meestal op voor uw kind) **J**
Soms (de uitspraak gaat soms op voor mijn kind) **S**
Nee (de uitspraak past niet bij uw kind) **N**

Aanvinken in de desbetreffende kolom.

Mijn kind:

	J	S	N		J	S
1. spreekt in lange zinnen	☐	☐	☐	8. heeft een rijke fantasie	☐	☐
2. spreekt duidelijk	☐	☐	☐	9. onderzoekt en experimenteert graag	☐	☐
3. kent de betekenis van veel woorden	☐	☐	☐	10. heeft een goed geheugen	☐	☐
4. heeft interesse in letters en lezen	☐	☐	☐	11. is ondernemend	☐	☐
5. heeft interesse in hoeveelheden en getallen	☐	☐	☐	12. is nieuwsgierig, stelt veel vragen	☐	☐
6. gebruikt moeilijke woorden	☐	☐	☐	13. heeft oog voor detail	☐	☐
7. kan moeilijke puzzels en spelletjes maken	☐	☐	☐	14. bedenkt oplossingen, anders dan je zou verwachten	☐	☐

Opmerkingen:

5. Betrokkenheid: intensief met iets bezig zijn

Geef in onderstaand overzicht aan hoe u de betrokkenheid van uw kind inschat.

Per uitspraak zijn er drie antwoordmogelijkheden:

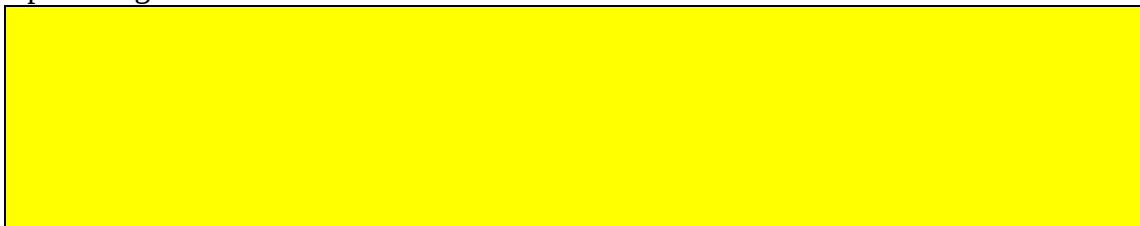
Ja (de uitspraak gaat meestal op voor uw kind) **J**
Soms (de uitspraak gaat soms op voor mijn kind) **S**
Nee (de uitspraak past niet bij uw kind) **N**

Aanvinken in de desbetreffende kolom.

Mijn kind:

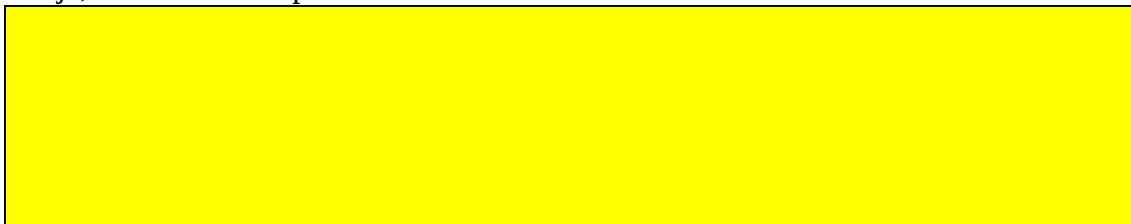
	J	S	N		J	S
1. kan intensief ergens mee bezig zijn	☐	☐	☐	4. weet zich goed te vermaken	☐	☐
2. werkt of speelt geconcentreerd	☐	☐	☐	5. maakt af waar hij/zij aan begonnen is	☐	☐
3. is een doorzetter, ook als iets niet direct lukt	☐	☐	☐	6.	☐	☐

Opmerkingen:

6. Heeft uw kind de peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf bezocht?

Zo ja, hoe is dat verlopen?

Naam: _____

Handtekening: _____ Datum: _____